

Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı

ERKEK
ŞİDDETİNE
KARŞI

MOR ÇATI
KADIN SİĞİN AĞI VAKFI

Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı

17 Nisan 2021

Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı

Yayına Hazırlayanlar

Açelya Uçan, Selime Büyükgöze, Zeynep Ekin Aklar

Deşifre

İrem Gerkuş

Son Okuma

Güneş Özlem

Kapak Fotoğrafi

Özge Özgüner / csgorselarsiv.org

Grafik Tasarım

Feyza

Ağustos 2021

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
Kocatepe Mah. Cumhuriyet Caddesi, Cumhuriyet Apartmanı
No.:17 Kat 5 – D: 11, Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 292 52 31-32 www.morcati.org.tr

MorCatiVakfi

morcativakfi

morcati_vakfi

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

SAYFA 6

1.BÖLÜM

2011'den Bu Yana Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin
Ne Yapıldı, Ne Yapılmadı?

**Yasal Kazanımlar ve Şiddetle Mücadeleye İlişkin
Kurulan Mekanizmalar**

SAYFA 8

**Belediyelerin Kadına Yönelik Şiddetle
Mücadele Mekanizmaları**

SAYFA 27

2.BÖLÜM

Geriye Gidiş Halinin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede
Uygulamalara Etkisi

**6284 Sayılı Kanun Kapsamında Karşılaşılan
Zorluklar Neler - Nasıl Çözümler Üretiyoruz?**

SAYFA 41

**Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele için Sosyal Hizmet
Kurumlarında Karşılaşılan Zorluklar Neler- Nasıl
Çözümler Üretiyoruz?**

SAYFA 47

SONUÇ

SAYFA 57

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik
Şiddetle Mücadele Çalıştayı
17.04.2021

11.00- 11.20 *Açılış*

11.20- 12.30 **2011'den Bu Yana Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Ne Yapıldı- Ne Yapılmadı?**

Yasal Kazanımlar Ve Şiddetle Mücadeleye İlişkin Kurulan Mekanizmalar
Ayşe Toksöz / Çatlak Zemin

İstanbul Sözleşmesi Bizim: Şiddetle Mücadele Mekanizmalarındaki Dönüşüm
Gülsun Kanat / Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

12.30-13.30 *Ara*

13.30-14.10 Belediyelerin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları
Zelal Yalçın / İstanbul Planlama Ajansı

14.10-14.20 *Ara*

14.20- 15.30 **Geriye Gidiş Halinin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uygulamalara Etkisi**

6284 Sayılı Kanun Kapsamında Uygulamada Karşılaşılan Zorluklar Neler- Nasıl Çözümler Üretiyoruz?
Büşra Süneci / Kadın Dayanışma Vakfı

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele için Sosyal Hizmet Kurumlarında Karşılaşılan Zorluklar Neler- Nasıl Çözümler Üretiyoruz?
Aslı Yükçü / Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

15.30- 15.40 *Ara*

15.40- 16.20 **Tartışma ve Sonuç Bildirgesinin Oluşturulması**

GİRİŞ

Selime: Bugün, Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı'nda bir araya geldik. Henüz Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmalı bir ay dahi olmamış, her birimiz kendi durduğumuz yerde, kimi zaman birlikte ama her zaman birbirimizin sözünü güçlendiren bir yerden bu hak kaybına karşı mücadele verirken önümüzde duran acil bir soru için bir araya geldik: Hak kayıpları sürerken kadına yönelik şiddetle mücadelede stratejilerimiz neler olacak? Hangi sorunlarla karşılaşıyoruz, nasıl çözümler üretiyoruz?

Bizler bu çalıştayı planlarken 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasındaki sorunların temel kaynaklarından biri olarak gördüğümüz ŞÖNİM'leri tekrar konuşma fikri ile yola çıkmıştık. Aranızdan pek çoğunun katılımıyla 2013 yılında, 6284 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden kısa süre sonra kurulan Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri o günlerde henüz pilot uygulamada iken, bu mekanizmanın kadına yönelik şiddetle mücadeleye getireceklerini tartıştığımız bir çalıştay düzenlemiştik.

Bu çalıştayda, öncelikle her ne kadar ŞÖNİM'ler şiddetle mücadele için kurulmuş olsa da bunların hükümetin aile politikalarından ayrı düşünülemediğini ve kurulması planlanan merkezi yapının belediye ve kadın örgütlerinin çalışmalarına müdahale riski taşıdığına altını çizmiştik.

ŞÖNİM'lere giden yol SHÇEK'lerin (Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu) kapatılması ile başlamıştı ve pilot uygulamada dahi SHÇEK'lerde ka-

dınlara verilen hizmetlerin ortadan kalkmasıyla sosyal çalışmanın rafa kalktığının farkındaydık.

Aradan geçen zaman içerisinde pilot uygulama sona erdi, ŞÖNİM'ler 81 ilde faaliyet göstermeye başladı; fakat eleştirdiğimiz yapı nedeniyle kadına yönelik şiddetle mücadelede çoğu zaman bir engel teşkil ettiğini deneyimliyoruz. SHÇEK'lerde sunulan hizmetler artık verilmiyorken, ŞÖNİM gibi bir kurumun varlığı bu yokluğu dahi görünmez kılıyor. Bu desteği verebilecek belediye merkezleri işlevsizleştirilerek kadınların ihtiyaçlarına uygun sosyal destek almalarının yolunu açacak sosyal çalışmanın yapılma alanları ortadan kaldırıldı. Kadınlar koruma kararı aldıkları kolluk ve niteliği belirsiz olsa da sosyal çalışma yapılan tek yer olan sığınaklar dışında alternatifsiz bırakıldılar.

6284 sayılı Kanun'un uygulamasına dair pek çok sorun varken, özellikle kötü uygulamalar, cezasızlık ve koordinasyon eksikliği bizleri ve pek tabii şiddetten uzaklaşma mücadelesi veren kadınları çoğu zaman çaresiz bırakabiliyor.

Pandemi sürecinde yaşadıklarımız Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadeledeki sorunların özeti niteliğinde bir tablo sundu bizlere. Bir yanda pandemiyi bahane olarak kullanıp görevini yapmayan uygulayıcılar, bir acil önlem planı yapma görevi olduğundan bihaber bakanlık ve kadınların artan sosyal yardım ihtiyacına yanıt vermekten uzak, aile temelli sosyal politikalar, diğer yanda İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik kadın düşmanı

saldırılar ve bu nefreti benimseyerek sözleşmeden çekilen bir devlet.

Her ne kadar alanda çalışan kadınlar olarak kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarındaki yapısal sorunlara ve kötü uygulamalara odaklanıyor olsak da tüm bunların kadınların haklarına yönelik topyekûn bir saldırının sonucu olduğunu görmemek elde değil.

İstanbul Sözleşmesi bunun ayan beyan ilan edilmesi oldu ve şimdi sıranın başka haklara yöneldiğini çok iyi biliyoruz. Tüm bunların yeni ortaya çıkmadığını, uzunca bir zamandır süregittiğini bildiğimiz gibi.

Bugün sadece Türkiye’de değil dünyanın her yerinde kadınların haklarına, varoluşlarına saldırılar var. Bu saldırıların seçtikleri sözcüklerin, argümanların dahi aynı olduğu bir dönemden geçiyoruz.

Bizler, erkek şiddetine maruz kalan kadınlarla beraber dayanışma kuran kadınlar tüm bu mücadelenin içerisinde haklarına erişebilmenin kadınların hayatlarında nasıl dönüşümler yaratabildiğini biliyoruz. Bu nedenle bugün her şeyin karanlık görüldüğü şu günlerde kadınların lehine neler bulabileceğimizin yollarını arayacağız. Toplumsal cinsiyet eşitliğine saldırılar süredursun, bizler kadınların özgür ve eşit hayatlar kurabilmeleri için mücadele ediyoruz.

Bu amaçla bugün öncelikle AKP’nin iktidarı boyunca kadınları ilgilendiren konulardaki politikasına ve özellikle şiddetle mücadele mekanizmalarındaki dönüşüme odaklanacağız. Merkezi yönetimle aramızdaki mesafe gittikçe artarken halen beraber iş yapabildiğimiz, kimi örneklerde kadınları destek alabilmeleri için yönlendirebi-

leceğimiz belediyelerin imkanlarını, karşılaştıkları güçlükleri ve geri durdukları noktaları tartışacağız. Son olarak ise şiddet başvurusu alan kadın örgütleri olarak nelerle karşılaştığımıza, nasıl çözümler ürettiğimize dair deneyimlerimizi paylaşacağız. Bu çalıştayın birbirimizin deneyiminden öğrenme ve beraber bu hak kayıplarına karşı dayanışmamızı güçlendirirken yeni yöntemler bulmamıza vesile olacağını umuyoruz.

2011'den Bu Yana Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Ne Yapıldı, Ne Yapılmadı?

Yasal Kazanımlar ve Şiddetle Mücadeleye İlişkin Kurulan Mekanizmalar

Açelya: İlk bölümün kolaylaştırıcılığını ben yapacağım. İlk bölümde, tam da Selime'nin söylediği bağlamda, İstanbul Sözleşmesi'nin kabulünden bu yana geçen sürede kadına yönelik şiddetle mücadelede ne yapıldı/ne yapılmadı soruları üzerinden ilerlemek istedik. Hem politik olarak hem de uygulamadaki karşılığı olarak neler gördük, bunun üzerine biraz birlikte tartışalım istedik. Gülsun önce özellikle bu politikaların uygulamada gördüğümüz karşılığında bahsedecek. Sözü Gülsun'a bırakıyorum.

Gülsun: Çok teşekkür ederim. Harika bir açılış konuşması ile başladık; aslında Selime bitirdi sunumları bence, biz tartışmaya başlayalım diyorum. O kadar heyecanlandırdı beni. Heyecanlanmanın bir nedeni de aslında burada, bir yanıyla bir tanıklık yapacak olmam. Bu tanıklığım yeterli olacak mı diye çok heyecanlıyım. Geldiğimiz noktada neleri başardık ve bize neler oluyor, buna biraz beraber bakacağız. Buradaki, alandaki sizler, var olan herkesle beraber, yine hep beraber verdiğimiz mücadelenin sonucunda oluşan "Sözleşme'nin", bir akşamda elimizden alınmasına tanıklık ediyoruz. Ben biraz böyle hatırlatmalar yapacağım kendimize. Daha sonra da İstanbul Sözleşmesi'nin

aslında bize neler yaptığı, yapmadığı, nelere olanak sağladığı, sağlamadığı üzerine birlikte üstünden geçmeye çalışacağız. Şimdi, tanıklıklarımıza doğru dönmeden önce İstanbul Sözleşmesi'nin bir iki maddesini öncelikle hatırlatmak istiyorum. "Kadına yönelik şiddetin temelinde yatan toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olan cinsiyetçi tutum ve davranışları değiştirmeyi hedefleyerek şiddeti önlemek, danışma merkezi, sığınak, cinsel şiddet kriz merkezi gibi destek mekanizmalarını kurarak şiddet riski altındaki kadınları korumak, şiddete uğrayan kadın şikayetten vazgeçse dahi şiddet suçu karşısında faillere gerekli cezaları vermek, ülke çapında kadına yönelik şiddetle mücadele edebilmek için kurumlar arasında gerekli koordinasyonu kurmak." Bütün bu dört maddeye ve İstanbul Sözleşmesi'nin bütünsel olarak yaklaşımına baktığımızda, biz kadınların, kadın örgütlenmelerinin, kadın mücadelesi veren feminist kadınların bütün bildirimlerinde ve yaptığı tüm kampanyalarda bu maddelerin geçtiğini görüyoruz. Dolayısıyla "İstanbul Sözleşmesi bizim" demek hakkımız. Bizim çabamız, bizim mücadelemiz sayesinde İstanbul Sözleşmesi'ni oluşturduk. Kadın Sığınakları ve

Dayanışma Merkezleri Kurultayı'nın ilk başladığı tarihe, hatta 1980'li yıllara gidelim hep beraber. 1980'li yıllarda kendimizle ilgili, kadın olmakla ilgili farkındalığımızı geliştirirken bilinç yükseltme gruplarıyla kadın mücadelesinin ilk adımları atıldı. Tabii, 80 sonrası kadınları kastediyorum, yoksa feminist hayat tarzı, feminist yaşam ve mücadele Osmanlı tarihinde de kadınlar arasında vardı. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu yasasının 1983'te çıktığını görüyoruz ve arkasından kadına yönelik şiddeti tartışmaya başlıyoruz. 1987'de Yoğurtçu Parkı'ndaki büyük yürüyüşü yapıyoruz ve bütün kadınlar olarak şiddete "Hayır," diyoruz, "Şiddetin çıktığı, dayağın çıktığı cenneti istemiyoruz," diyoruz. Tabu olan bir konuyu hep beraber konuşup bütün kadınların şiddeti yaşadığını, kadın olmaktan kaynaklı yaşadığını birlikte görüyoruz, deneyimliyoruz ve anlatıyoruz. O süreç içerisinde bütün bunları yaparken aslında bizler var olan sosyal hizmet anlayışını, toplumdaki yerleşik olan sosyal yardım anlayışı ve uygulamalarını, sosyal politikaların oluşması gibi konuları kadından yana olması için eleştiriyoruz, değişmesi için yöntemler geliştiriyoruz. Feministler olarak, kurum dışı feminist mücadelenin içerisinde yer alan kadınlar olarak ve yine kurum içindeki feminist kadınlar, kadından yana çalışan kadın sosyal çalışmacılar sayesinde farklılıkları yavaş yavaş yaratmaya başlıyoruz. Bu değişim kadın örgütlenmelerinin kurulması ile ivme kazanıyor, değişimler güçlü bir şekilde hayatımıza yansımaya başlıyor. 1990'da Mor Çatı'nın kurulması, arkasından Ankara'da Kadın Dayanışma Vakfı gibi başka bağımsız kadın örgütlenmelerinin gelmesiyle beraber kadınlarla şiddetten uzaklaşmaları için daya-

nışma kurarken çeşitli yöntemler geliştirdik. Bunlardan bir tanesi örneğin Mor Çatı'da çok sıklıkla yaptığımız, kadınlarla birlikte dilekçe yazıyor olmamız. Kadınların kendisini dilekçe yazmaya teşvik etmemiz. Sosyal Yardımlaşma Vakfı'nın geçmişine, kurulma aşamalarına, içeriğine baktığınızda belirli konularda hiyerarşik olarak ve yardım, iane anlayışıyla yaklaşıldığında görüyoruz. Tarihsel sürece baktığımızda bu yaklaşımı, anlayışı feministler bozdu. Feminist mücadeleye ve kadın mücadelesi bozdu, bu yaklaşımı bozup başka bir noktaya getirdi. Sen, diyor kadın örgütleri, bana kadın olarak haklarımı vermek durumundasın, şiddetten uzaklaşmak için mücadelemi haklarımla beraber teslim etmek zorundasın. Bütün bu talepleri dile getirerek, uygulamadaki eksikleri görünür kılarak ve kampanyalarla baskı oluşturarak yasaların farklı şekilde uygulanmasını kadın örgütleri olarak hep beraber sağlıyoruz. 98'de Kadın Sığınakları ve Dayanışma Merkezleri Kurultayı'nın kurulmasıyla 4320 sayılı yasanın çıkması aynı zamana denk geliyor. Bu süreçte, kurultaydaki bütün bildirgelerimize baktığımızda aslında var olan yapıyı nasıl etkilediğimizi, değiştirdiğimizi görebiliriz. Biraz önce açıkladığım İstanbul Sözleşmesi'nin maddelerinden bir tanesi nedir? Kadın danışma merkezlerinin açılması, belediyelerin kadın danışma merkezlerinin açılması, devletin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun kadından yana çalışması, yargısız, yargılayıcı yaklaşımından vazgeçmesi ve kadınların şiddetten uzaklaşmak için ihtiyaçları olan sığınakların açılması. Bu sığınakların da feminist yöntemlerle, kadından yana bakış açısıyla çalışması gerektiğinin altını çizirken bir yandan da alanda çalışan

kadın örgütlenmelerinin koordinasyonun ne kadar önemli olduğunu gündeme getirmeye başlıyor. 2002 tarihinde İzmit'te, Değirmendere'de yaptığımız kurultayların beşincisine baktığımızda, o zamanki adı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü olan KSGM'ye mali kaynak verilmesini, kadından yana bütçelemenin yapılmasını ve bütünsel bir kurumsallaşma sürecinin başlamasını istemişiz. Ve 10. maddeye dikkat çekmişiz. Bunun yanı sıra o dönemde benim de Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nda şiddetten uzaklaşmak isteyen kadınlarla dayanışma kurarken çok net yaşadığım sorunlardan bir tanesi 183'tü. Bu kurultayda 183 hattının Alo Şiddet Hattı olmasını, kadın ve çocuk hattı olmaması gerektiğini dile getirdik. 7/24 olması gerektiğini dile getirdik. Bunları sonuç bildirgemize yazdık. Arkasından 7. Kurultay'a geldiğimizde, Çanakkale'de, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün adının değiştiğini ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olduğunu görüyoruz. Bu yıllarda kadın mücadelesi güçlenip devam ederken bir yandan yeni gelen hükümetle beraber o dönemi deneyimlemeye başlıyoruz. O dönemki siyasi iradeyle beraber birçok şey çok güzel, çok harika gidiyor gibi görünürken bir yandan aslında yavaş yavaş bunun altının nasıl bizim elimizden çekilip alındığını ve yapısal değişikliklerin aslında bize olumsuz olarak döndüğünü geldiğimiz günlerde hep beraber yaşıyoruz. Burada özellikle bu bildirgeye dikkat çekmek istememin nedeni tam da İstanbul Sözleşmesi'nde söylediğimiz o maddeyi istemesi: "Valilikler kadın örgütleriyle birlikte Emniyet, İl Sağlık, Jandarma, Diyanet, Muhtarlık, Tabipler Odası, üniversiteler ve benzerleri arasında çalışma grupları oluşmalı," diyoruz, yani "koordinas-

yon"dan bahsediyoruz. İstanbul Sözleşmesi'nin 4. maddesine giren bütünlüklü bakma ve değişim ile farkındalığı yaratmanın yanı sıra toplumsal cinsiyet ayrımcılığını yok ederek, şiddeti ortadan kaldırmayı sağlayacak bu pratiklerin, bu uygulamanın aslında biz kadın örgütleri tarafından tek tek talep edildiğini, düşünüldüğünü, yöntemsel olarak bizim tarafımızdan geliştirildiğini yine Sığınaklar Kurultayı bildirgeleri bize tekrar tekrar hatırlatıyor. İçişleri Bakanlığı, Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler başlıklı 4 Temmuz 2006 tarihinde bir genelge yayınlıyor. Bu genelgenin içeriğine baktığınızda tüm kurultaylarda yazmış olduğumuz bildirgelerin yansımaları görüyoruz. İstanbul'da Vali Mutlu'nun eşliğinde ilk İl Koordinasyon Kurulu toplantısını yaptık. Arkasından 2007 yılında yine kadın örgütleri bu genelgeyi çok aktif kullandı. İnanılmaz güzel bir şekilde kullanarak hem davalarda hem de 4320 sayılı Kanun'da ve çalışmasında kullanıldı. 4320 sayılı Kanun'un kapsamadığı birçok şey bu genelgeyi kullanarak halledildi ve pratikte inanılmaz farklar yaratıldı. Biz kadın örgütlenmeleri olarak da bunu çok aktif kullandık. İstanbul'da çok iyi örneklerini koordinasyon toplantılarında yaşadık ve bu mücadeleler ile şiddetten uzaklaşmak isteyen kadınların hayatına nasıl olumlu etki yaptığını hep beraber deneyimlemiş olduk. Oradaki koordinasyonun yararını birebir gözlemledik, yaşadık. O koordinasyon aynı canlılıkta, aynı çalışma isteği ve samimiyetle devam etmiş olsaydı bugün geldiğimiz 2020 tarihinde pandemide yaşadığımız birçok bozuklukları ve krizleri yaşamayacaktık. Çünkü biz inanılmaz bir deneyime sahip olacaktık. Şimdi

baktığımızda elimizden bazı şeylerin alındığını görüyoruz. Bunlardan bir tanesi, bu tarihte örneğin kadınların, evli olan veya evli olmayan kadınların ücretsiz olarak devlet hastanelerinden 12 haftaya kadar alması gereken kürtaj hakkını alamadığını deneyimlemeye başlamıştık. O tarihlerde yavaş yavaş bunlar hayatımıza girmeye başlamıştı. Yine aynı bildirgelerden devam edeceğim çünkü o kadar çarpıcı ki! 2008'e geldiğimizde 11. Kurultay bildirgesinde yine Ulusal Eylem Planı'nın eksikliklerini eleştiriyoruz. 2007'de Ulusal Eylem Planı başlıyor, Avrupa Birliği ile beraber yapıyor bu. Biz de monitörünü yapmak üzere içinde yer almıştık; fakat benimde katıldığım bu toplantılarda fark ettik ki içerik anlamında ve uygulama anlamında kesinlikle bizim görüşlerimiz ve bakış açılarımız oraya yansımıyor. Bunun üzerine biz bu çalışmanın içerisindenmiş gibi olmuş bir şeye katkıda bulunma çabamızdan vazgeçtik. Ayrılmak için bir yazı hazırladık ve bunu hem kadın örgütleri ile hem KSGM ile paylaştık sonrasında da CEDAW'ın gölge raporunda belirttik. Daha sonra zaten hemen arkasından kendi GONGO'larını kurup bu çalışmalarını, Ulusal Eylem Planı gibi çalışmaların içerisine onları alacaklarını söylemiş olduk ve nitekim maalesef tarih bizi haklı çıkardı, bunları yaşıyoruz. 2009'a geldiğimizde, bu yıl çıkarılan genelgede yine bu sefer 2006/17 sayılı Başkanlık Genelgesi'nin, oradaki yazan bütün maddelerin, ruhunun devlet bakanları arasında imzalanan, yani Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme

Kurumu'yla İçişleri Bakanlığı arasında imzalanan o protokolün hedeflediği bu koordinasyon ve bu genelgede de koordinasyonun tekrarlanması yine aslında bizim kurultay bildirgelerimizde yer alan, yani bizim mücadelemizde yer alan talepler olduğunu görüyoruz.¹ Bu arada 4320'den de bir parça bahsetmek istiyorum. 4320 sayılı yasanın nesinden bahsedeceğim? Eksikliklerini hep beraber gördüğümüzü ve neden 6284'e doğru yol aldığımızı ve onu da bizim oluşturduğumuzu hep beraber deneyimledik biliyorsunuz. Orada bilmediğiniz bir şeyi size söyleyebilecek durumda değilim, hep beraber tanıklık yaptık ama şunu anlatmak için özellikle bu konuyu açtım. 4320 sayılı Kanun evli olmayan kadınlar için, evlilik birliği bozulmuş kadınlar için, boşanmış kadınlar için uygulanmıyordu. Hatta Ayşe Paşalı davasını biliyorsunuz, buradan açıldı. Bazı hakimler tarafından evlilik birliği, resmi evlilik birliği aranıyor. Örneğin, İstanbul'da bu genelge sayesinde resmi evlilik birliği olmayan boşanmış kadınlara da bunun uygulanmasını sağlamış olduk, Mor Çatı'nın gönüllü avukatlarının vermiş olduğu mücadeleler sayesinde. Yine aynı şekilde, 4320 sayılı Kanun ile psikolojik şiddet uygulanan kadınlar uzaklaştırma kararı alamıyordu ama yine İstanbul'da biz bunun çok olumlu deneyimlerini yaşadık. Psikolojik şiddete uğramış bir kadına oturduğu evin kendisine ait olmamasına rağmen, kayınbabasına, kayınvalidesine ait olan bir evi o uzaklaşma sürecinde ev tahsisinin kadına yapıl-

1 "22.10.2009 tarihinde İçişleri Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünden sorumlu Devlet Bakanlığı arasında imzalanan protokol gereği; Aile içi şiddet mağduru kadınların 7/24 barındırılması kararı alınmış SHÇEK'in İlk Kabul Bölümlerini oluşturarak Emniyete adreslerini, sorumlu personelin iletişim bilgilerini bildirmesi istenmiştir. Gerekli alt yapıların oluşturulması her iki kuruma da 3 aylık süre verilmiştir. 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca bir ilde bulunan tüm sığınma evlerinin 7/24 iletişim ve bilgi ağı oluşturularak koordineli hizmet esasına dayalı çalışmalarının sağlanması amacıyla irtibat sistemi oluşturulacaktır. 2007/8 Sayılı Genelge uyarınca her ilde aile içi şiddet il koordinasyon kurulunun Vali başkanlığında düzenli çalışması sağlanacaktır."

masını sağlamış olduk. Bunları anlatmamın nedenini özellikle tekrar diyeceğim, neden anlatıyorum, bunlar üzerinde duruyorum? Hem İstanbul Sözleşmesi'nin bizim olduğunu, bütün maddelerini bizim oluşturduğumuzu görmenin hem de uygulamaların geçmesi için bu mücadeleyi bizim yaparak İstanbul Sözleşmesi'ni kazandığımızı kendimize hatırlatmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Tabii ki dünyada, Avrupa'da tüm kadın örgütlerinin başarısı, sadece Türkiye'de değil; dünyada bütün kadın örgütlerine, kadın mücadelesine, kadına yönelik erkek şiddeti mücadelesine baktığımızda bizim dışımızdaki ülkelerin de tarihsel sürecinde çok benzer deneyimlerden geçerek, talepler, çözümler üreterek, bunları uygulamalara geçirterek, zorlayarak bu sözleşmeyi elde ettiğimiz altını çizmek istiyorum. Ve yine 2009 tarihindeki bildiriye şöyle bir baktığımızda tecavüze maruz kalanın nereye başvuracağını bilememesinin en büyük hak kaybı olduğunun ve mağduriyeti oluşturduğunun altı çizilmiş. Tecavüz kriz merkezinin kurulmasının, ALO 183 Şiddet Hattı gibi Tecavüz Hattı kurulması istenmiş. Yani İstanbul Sözleşmesi'ne gelene kadar aslında bütün bilgiler bildirgelerimizde o bahsettiğim dört maddenin hepsi tekrar ve tekrar ısrarla bildirilmiş, söylenmiş. 2004'te biliyorsanız belediye yasası yine aynı şekilde kadın hareketinin, kadın mücadelesinin yarattığı farklılıkla oluşmuştur. Fakat bir yandan da Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'nun yapısının değişmesi, toplum merkezlerinin arkasından sosyal hizmet merkezlerinin kurulması, bakanlığın adının değişmesi sıklıkla yaşadığımız olumsuz özelliklerin içerisinde, olumsuz uygulamaların içerisinde. Bunun yanı sıra artık o mekanizmalarda ça-

lışacak olan personeller, kadından yana bakış açısının esas alınmayıp ya da sıkça verilmesi gereken toplumsal cinsiyet eğitiminin o anlamda yeterli hale getirilmeyip bir dünya eğitim yapılması sağlanmasına rağmen, daha çok dini, klasik kadın rolleri hatırlatılarak kadınların şiddet içerisinde kalmasına ya da şiddete dönmesine ya da kadınlık rolleriyle beraber, geleneksel rollerle beraber şiddeti yok etmek üzere kendilerince bir çözüm arayışına girmiş oldular ve bunu da yavaş yavaş uyguladılar.

Geldiğimiz noktaya baktığımızda, 2012'ye, tabii sözleşmenin imzalanması, 6284 sayılı Yasa'nın geniş çapta çıkması, bütün kadın örgütlerinin temsilcileriyle beraber gece gündüz demeden bu yasanın çıkması ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin oluşturulması tek merkezden kadınların yaşamış olduğu şiddete karşı mücadele verebilmesinde destek ve dayanışmanın kurulabilmesi, bütün bunlar kadın hareketinin, kadın mücadelesinin bir ürünü. Ancak yeni uygulamalara baktığımızda İstanbul Sözleşmesi'nin hem alanda yeteri kadar uygulanmadığını, güdükleştirilmeye çalışıldığını ısrarla ve var olana karşı getirilen yasalarla, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile beraber aslında Şiddet Önleme İzleme Merkezlerinin uygulama ve şiddeti önlemedeki eksikliklerini deneyimliyoruz -biraz sonra arkadaşlarımız taze bilgileri daha çok anlatacaklar kendi yaşadıkları deneyimlerle... Hep samimi ve isteyerek gerçek anlamda bu sözleşmenin uygulanmadığını birlikte görmüş olduk. Belediyeler de dâhil olmak üzere uygulamada ve yapılmayanlarda patriyarkal yaklaşımın tam da işte burada karşımıza çıktığını görüyoruz. Belediyeler ve sistemin her bir ayağında, her bir mekaniz-

masında direnci görüyoruz. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığına karşı mücadele vermekten ziyade toplumsal cinsiyet ayrımcılığını nasıl pekiştirebilir, nasıl yerleştirebiliriz gibi bir yaklaşımla bu direnç kendisini gösteriyor ama biz yine bu süreçten sonra oluşan kürtaj yasasının tamamen kaldırılmamasıyla ilgili verdiğimiz mücadeleden tutun TCK 103'le ilgili yaptığımız kampanya, yine nafaka kampanyası, yine İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmasıyla ilgili birlikte başlatmış olduğumuz kampanyanın kendisi, ne kadar bir gecede bunun kaldırılmasının engelleyememiş olduysak da, bütün bu mücadele bize gösteriyor ki bu yasayı onlar çıkarmadı. Onlar imzalamış olabilir ama bizim sayemizde, bizim çabamızla, bizim mücadelemizle kuruldu ve biz bunu yeniden ve yeniden yaratacağız, yeni yöntemler belki bulacağız hep beraber, geçmişte kullandığımız gücü ve deneyimi nasıl tekrar canlandırabiliriz ve yeniden bu hayata koyabiliriz, sokabiliriz birlikte bakacağız. Ama şunu da hiçbir zaman bence unutmayalım, bunu da eklemeyen geçmiyorum, çünkü sürece baktığımızda hep bu mücadelenin içerisinde erkek egemen sistemin kendisinde kadına yönelik ayrımcılığı beslemek, yerleştirmek var, her türlü ayrımcılığı da aslında, baktığımızda sadece kadına yönelik ayrımcılığı değil, her tür ayrımcılığı yerleştirmek, ana akım egemenliğini pekiştirmek için bir mücadele içerisinde olduğunu da görüyoruz. Bu sadece Türkiye'de değil tabii bütün dünyada da, hep beraber bunu birlikte yaşıyoruz; fakat kendi vermiş olduğumuz mücadelemizin, başarılarımızın onların bu saldırganlığını, patriyarkal sistemin bu inatçılığını yeneceğine inanıyorum ben. Teşekkür ediyorum.

Açelya: Çok dakiksin Gülsun. Tam uyardıya ha-

zırlanıyordum. Çok sağ ol. Yani muhakkak burada çok çeşitli deneyimleri olan, senin paylaştığın süreçlere de tanıklık eden, bugün de hâlâ halihazırda şiddete maruz kalan kadınlar ne yaşıyorlar buna ilişkin deneyimi bulunan arkadaşlar var. Mutlaka onların da katkılarını alacağız ama öncesinde sevgili Ayşe'ye sözü bırakmak istiyorum.

Ayşe: Teşekkürler. Öncelikle ben Açelya'nın bahsettiği insanlardan biri değilim. Hani alanda tecrübesi olan, bu meselenin sahasını iyi bilen vs. biri değilim. Şiddet kesinlikle benim uzmanlık alanım değil, başlık da benim için biraz fazla iddialı olmuş olabilir. Benim yapacağım şey biraz daha mütevazı. Ben Çatlak Zemin web sitesi ekibindeyim ve belki hatırlayanlar olacaktır, birkaç sene önce AKP Karnesi diye bir çalışma yaptık. Belli başlı birtakım başlıklar altında 2002'de seçimden itibaren ve 2018'in sonuna kadar AKP'nin kadınlar konusunda ve genel olarak toplumsal cinsiyet konusunda diyelim yapıp etmelerini siyaset, aile, cinsellik, şiddet vs. gibi birkaç başlık altında topladık. Ben biraz bunun üzerinden konuşacağım. Baştan söyleyeyim, buna, bizim karneye bakmak böyle inanılmaz metodolojik bir kesinlik, bilimsel bir bilgi sunmuyor. Neticede bu kolektif emekle yapılmış bir basın taraması; buna farklı insanların, farklı ön kabullerle yaklaşmış olabileceğini de kabul etmek lazım. Ben bugün için, çok yeni bir buluş ortaya koymaksızın, bu karne içerisinde hangi noktalarda, özellikle şiddet konusunda, çok fazla hareketlilik olmuş olduğuna birazcık baktım ve bana şöyle birkaç nokta enteresan geldi. Birincisi, zaten söylenegeldiği gibi AKP iktidara geldikten sonraki ilk birkaç yılda toplumsal cinsiyet anlamında pek çok kazanım elde edildi. Fakat bunlar AKP'nin kendi girişimleri, önümüze yeni

getirdiği politikalar olmaktan ziyade zaten artık meyve verme aşamasına gelmiş süreçlerdi, yani önceki hükümetler döneminde tabiri caizse işin mutfağı hazırlanmış meseleler. Bunlar da misal Medeni Kanun değişiklikleri, TCK değişiklikleri filan filan gibi şeyler. AKP'nin ilk yıllarını kuşkusuz bunlarla hatırlıyoruz ama buna ek olarak 2004-2005 yıllarında bilhassa yine şiddet konusunda çok fazla hareketlilik var. Yani karneye bakınca görüyoruz ki o iki yıl boyunca deli gibi komisyonlar kuruyorlar, şiddeti araştıralım diyorlar, sığınak açma yükümlülüğü mesela nüfusu 50 bini geçen belediyelere 2005 yılında getiriliyor vesaire. Bunlar gibi, büyüklü küçüklü bayağı bir hareketlilik var şiddet konusunda. Dediğim gibi araştırma komisyonları kuruluyor, genelgeler yayınlanıyor, kullanılmayan İmam Hatip binalarının kadın sığınaklarına dönüştürüleceği söyleniyor vs. Birkaç yıl böyle bir hareketlilik oluyor. Ondan sonra bu birden sönümleniyor. 2005'ten sonra erkek şiddeti altında çok az giriş var karnede. Bu 2009'da bir seneliğine böyle birazcık yükseliyor ama ondan sonra yine duruluyor. 2011, erkek şiddeti haberlerinin esas tekrar patlama yaptığı zaman.

Biraz önce şunu söylemeyi atladım pardon. 2004-2005 yıllarında bu kadar hareketlilik var dedim, görece de olumlu örnekler verdim ama o iki yılda olan her şey de olumlu değil hani. Yani orada böyle hareketli bir çaba görüyoruz ama her şey de doğrusal biçimde iyiye doğru gitmiyor, onu da fark ediyoruz. Ama olumlu yöndeki çabanın ağırlığı daha fazla bu ilk dönemde.

Dediğim gibi 2011'e gelindiğinde, yani bu ikinci hareketlilik dalgası sırasında, bu olumsuz haberler çok daha göze batan bir hal alıyor.

Gündemimizde olduğundan kolay hatırlayacağız, 2011'in en büyük meselesi nedir? Tabii ki İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanması. Hani böyle çok büyük olumlu bir gelişmenin yanı sıra, bir yandan da hadım teklifi tecavüz davalarında gündeme geliyor, hatta bayağı bir yol da alınıyor bu konuda yasal çerçeve içerisinde. Kadın cinayetlerindeki dehşet artış, gerçi 2011'den önce ortaya çıkıyor ama 2011'e gelindiğinde onu inkâr etmeye yönelik dünya kadar çaba var filan... Böyle çift yönlü hem olumlu hem olumsuz ve olumlu ile olumsuz gelişmelerin giderek neredeyse eşit ağırlığa yaklaştığı bir dönem 2011. Olumlu yarıyı oluşturan kısımları zaten Gülsun biraz daha o mücadelelerin içinden anlattı. İşte İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanması, onun öncesi sonrasında 6284'ün yazılma süreci, o esnada hâlâ kadın örgütlerinin inanılmaz bir çabayla da olsa ve istedikleri her şeyi metne yansıtmayı başarmasalar da yine de sürece dahil olması ve birtakım şeyleri yasallaştırmayı başarması gibi süreçler bunlar.

2011'den sonra tekrar bir sessizlik başlıyor karnede ve ondan sonra 2018 sonuna kadar da çok ciddi, somut yasal kazanımlar olmuyor. Bu da bana, bu karneyi ilk hazırladığımız zaman böyle genel bir baktığımızda 2011'den itibaren çok temel bir kırılma gördüğümüzü hatırlattı. Hatta yine Çatlak Zemin ekibinden Feride Eralp bununla ilgili çeşitli sunumlar yaptı, yazılar yazdı. Altını çizdiği şey de şu: 2011'den itibaren görünen şey gittikçe Diyanet'in rolünün ve bütçesinin ve kurumsallaşma etkisinin artıyor olması. 2011 olması şöyle de tesadüf değil, 2011 Kadın ve Aile Bakanlığı'nın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na da çevrildiği yıl. Burada böyle çok bariz bir an var ve oradan itibaren -her ne kadar hâlâ olumlu olan şeyler olsa da-

bir kırılma kesinlikle yaşanıyor ve erkek şiddetine dair hukuksal kazanımlar alanında oradan itibaren bir durgunluk başlıyor. Yine alanda çalışan ve bu alanı iyi bilen bir arkadaşımın alıntı yapacağı: “6284’ün yasallaşmasından beri kadına yönelik alanda hukuki olarak yapılmış hiçbir şey yok.”

Biraz kısa tutacağım, dediğim gibi muhtemelen burada bulunanlardan çok daha az bilgi sahibiyim sahanın nasıl işlediği konusunda ve başka konuşmalara da zaman kalsın diyorum. Söylemeye çalıştıysam sadece şu: Genel çerçevenin bize ne söylediğini biraz da aklımızda tutalım çünkü burada çok köklü bir değişimden bahsediyoruz. Bu 2011’deki kırılma meselesinin şiddete dair olmayan kısmından bahsederken boşuna bütçe üzerinde durmuyorum, Diyanet’in bütçesinin bu kadar artması demek, örneğin sığınak açmak için ya da başka şeyler için kullanılabilir bütçenin de oraya kaydırılması demek. Bunu yaparken de kadınlara ilişkin bütün meselelerin aile konusuna indirgenmesi demek. Bunu sanırım vurgulamadım ama 2011’de keskinleştiğini gördüğümüz asıl eğilim, bütün meseleleri aileye havale edip, şiddeti de aileyi dağıtmadan, aile içinde çözme çabası. Ve bu 2011’den itibaren aşırı derecede hızlanıyor, her ne kadar öncesinde de bunun emareleri olmuş olsa da... Gülsun benim de anlatırım diye düşündüğüm şeylerin çok daha birebir tanığı olarak zaten bayağı bir anlattı. O yüzden benim ekleyebileceğim tek şey, bu süreçlerin biraz daha farkında olarak mücadeleyi sürdürmek. Zaten bugüne kadar da bu ülkede kadınlar için olumlu ne olduysa, araştırma komisyonlarıyla yasa tasarılarıyla filan getirilip kadınların tabağına konmadı. Olumlu olan her şey ancak mücadeleyle oluyor. Bunu hangi ortamda yaptığımızı ve neyin etkiliyor olduğunu biraz daha bu perspektif-

lerden düşünerek zenginleştirebilirsiniz diyerek bitireyim.

Açelya: Çok teşekkürler Ayşe. O zaman sözü sizlere bırakıyorum. Chat’e yazabilirsiniz arkadaşlar, söz istiyorsanız yahut Ayşe’ye ya da Gülsun’a sormak istediğiniz, paylaşmak istediğiniz bir şey varsa. Buyurun Derya.

Derya: Merhaba, tam da Ayşe’nin anlattığı şey üzerinden bir şey sormak istiyorum. Ayşe, özellikle 2004-2005 yıllarında AKP’nin kadınlarla ilgili çalışmalarında bir hareketlilik olduğunu, kadın haklarına yönelik atılan adımların hepsi olumlu olmasa da olumlu adımların da olduğunu söyledi. O dönem aslında AKP’nin “Avrupa Birliği’ne gireceğiz” çalışmalarının yoğun olduğu bir dönemdi. Ben bu olumlu adımları Avrupa Birliği’nin istediği düzenlemeler olarak görüyorum, siz ne dersiniz?

2011 sonrasında yapılan, çoğunluğu kadınların haklarını tırpanlayan ve yok eden çalışmaları bugün AKP’nin kadınlar için ifade ettiği “makbul kadın” yaratma hamlesi olarak değerlendirmek gerek. Kadınlara yönelik planladıkları yeni yaşam biçiminin çalışmaları diye düşünüyorum. Biz de onların tarif ettiği yaşam biçimini kabul etmediğimizi söylemek durumundayız. Kendi yaşamlarımızdan vazgeçmeyeceğimizi, laikliğin bizim için vazgeçilmez olduğunu vurgulayan ifadeler kullanmamız gerektiğini düşünüyorum. Siz ne dersiniz?

Ayşe: Bu soru kişisel olarak bana mı yoksa genel tartışma mı?

Derya: Hayır, AKP’nin karnesi ile ilgili açıklamaları siz söylediğiniz için öncelikle size; ama genel olarak burada bulunan kadınların fikirlerini de merak ediyorum.

Açelya: Ayşe sen bir başlangıç yap istersen.

Ayşe: Başlangıç olarak, tabii ki Avrupa Birliği'ne girme süreci içerisinde bunlar gerçekleşti kısmına kesinlikle katılıyorum. Zaten o yılları hatırlıyoruz. Belli birtakım alanlarda, demokratikleşme başta olmak üzere umutlarımız vardı. Bu biraz önce bahsettiğim hareketlilikler, çabalar da muhtemelen o paketin bir parçası, ona kesinlikle katılıyorum. Onun dışında sürecin geri kalanında AKP'ye ne kadar fazla akıl bahsetmemiz gerektiğinden çok emin değilim. Kuşkusuz böyle bir aileyi önceleme ve kadının yerinin zaten ailenin içinde olduğunu düşünme meselesi var; ama bunun ötesinde, hani o kaynakları belli yere aktarmanın dışında olanlar ne kadar planlı, programlı? Şimdi bu adımı atarsak bundan üç sene, beş sene sonra buradan başka bir adım atarız diye bir plan yapıldığını, öngörülebilir olduğunu en azından benim elimdeki verilere bakarak çıkarsamak imkânsız. Laiklik, sekülerlik hattı üzerinden gidilen siyasetin bu gelinen noktadaki inanılmaz bütçe kaymasına karşı söyleyebileceği sözün ne olduğunu da bilmiyorum. Tabii ki kesinlikle sekülerlikten vazgeçmek gerek demeye çalışmıyorum, asla. Benim söylemek istediğim, bu çerçevede içerisinde kalmak elbette ama başka karşı koyma yolları da düşünmek gerekiyor gibi bir fikir.

Açelya: Gülsun da söz istemiş.

Gülsun: Şimdi tabii beyin fırtınası yapıyoruz. Baktığımda ailenin her zaman kullanılan bir araç anlamında ön plana alınmasının bu dönemde olduğunu da düşünmüyorum zaten. Ben aslında biraz oturup çalıştıklarımı düşünüyorum Ayşe'den farklı olarak, bu kadar kendiliğinden olmadığını düşünüyorum. Şimdi tabii buraya getiremedim daha önceki şeyleri, çok yoğun bir süreçten geçtiğimiz için toplantı tarihlerine bakamadım ama "Devletin

bütçesini kullanarak bir araya gelip feminist hareket yükseliyor; hatta medyada, her yerde, bütün alanlarda feminist hareket ve kadınların sesi çok fazla çıkmaya başladı, buna karşı ne yapabiliriz," diye özel toplantılar oluşturduklarını hatırlıyorum ben. Dolayısıyla o kadar... Hatta işte kendi GONGO'larını kurmak da dahil olmak üzere bütün bunların çok da plansız olduğunu düşünmüyorum. Tabii ki istediklerini her zaman uygulayamamış olabilirler ama zaten dünyadan da bağımsız değil. Sadece bunu buraya da bahsetmemek lazım, yani Vatikan'ın dahil toplumsal cinsiyet sözünü, *gender* sözünü kendi lügatinden çıkarmaya çalışması bütün dünyada bu anlamda hem muhafazakârlaşmanın, patriyarkal sistemin güçlenmeye çalışması ve kadınların güçlenmesine karşı, güçlenmiş olmasına karşı, güç kazanmış olmasına karşı bir direncin olması çok normal ve iktidar elinde olduğu için bunu devam ettiriyorlar diye düşünüyorum. Plansız... O yüzden biz de planlı olmalıyız diye düşünüyorum.

Açelya: Çok sağ ol. Sanırım Gülten sizin sözünüz var, değil mi? Şu an duyamıyoruz ama sizi, mikrofonunuz kapalı.

Gülten: Merhabalar arkadaşlar, çok güzel bir bellemek yenilemesi yapıyoruz. Şu ana kadarki arkadaşlara teşekkür ediyorum. Tabii ki AKP ilk yıllarda tutunabilmek için, hakikaten Avrupa Birliği'ne girmek için, Birleşmiş Milletlerin on yıllık, yirmi yıllık planlarında belirttiği kadın ve kız çocuklarına yönelik o altı madde filan hepsi onu hızlandırdı. Oradan bir oy bekledi fakat sonradan baktı ki tabanına dönmesi lazım. Şimdi arkadaşlar, tarihsel tartışmalar çok oldu bu Zoom döneminde. Kendi kendime şöyle şeyler düşündüm. Bugün Köy Enstitüleri'nin kuruluşunun veya yıkılışının neyse işte bir yıldönümü. Kuruluşunun galiba. Şimdi oradaki gerek-

çe köy ağalarının, egemen güçlerin kendilerinin bir otorite olmadıklarını iddia etmeleri. "Eskiden her şey bize sorulurdu, şimdi öğretmenlere soruluyor," diye kapamışlardır. Yine 1925 yıllarında Türk Kadın Birliği kadın partisi kurmak istemiş ve de büyük bir atılım yapmış, ona da bir ket vurulmuştur. Şunu söylemek istiyorum özetle, bizim bu topraklarda gizli bir el ya da gizli olmayan bir el; muhafazakar, itaatkar, büyüklerine danışan, atalarına danışan, bireyselleşmeyen bir toplum istiyor. Yani tarihte ne kadar güçlendiğimiz, atak yaptığımız yıllar varsa bunlara bir ket vuruluyor. Şimdi İstanbul Sözleşmesi de kadın hareketine bir güç kazandıracaktı. Onu da yok etmeye çalıştılar. Gerçi yok edemeyecekler de fakat böyle bir hareket var. Bilmiyorum siz ne düşünüyorsunuz. Yani ülkemiz, güzel topraklarımız ne zaman ki kendini açacak, bireyselleşecek, aklını kullanacak, bağımsızlaşacak, bir el yerlerin dibinden, göğün dibinden, nerden bir yerlerden gelerek bizi yine gerilere çekiyor. Biraz evvel de arkadaşlar söyledi. Denemelerle mesela kürtaj şu an yasal olarak var ama fiili olarak yok. Pek çok kazancımızı kaybettik. Kadınların bireysel, bağımsız, erk sahibi, aklını kullanan bireyler olmasından dolayı gocunanlar, bu gizil güç, ben bunun adını bilmiyorum çünkü bunu her iktidar dönemi için genellebiliyoruz, böyle dur deniyor yani Türkiye'ye dur deniyor. Bunu paylaşmak istedim, günlerdir bunu düşünüyorum. Bugün Köy Enstitüleri ile de ilgili oldu, Türk Kadın Birliği'nin kapatılıp böyle yardımsever kadın kılığına girmeleri sağlandı. İşte 34'te bir sürü kadın meclise girdi, sonra çöktü. Yani böyle bir şey var, bunun adını siz koyun. Teşekkür ederim.

Açelya: Çok teşekkürler katkınız için. Kızbes bir söz istemiş.

Kızbes: Şimdi arkadaşlar, bu feminist hareket, kadın hareketi güçlendikçe anlattığınız gibi engeller de artıyor. Şimdi dikkat ederseniz İstanbul Sözleşmesi'ne saldırıyla birlikte bütün kadınlar neredeyse ayağa kalkmış durumda, bu gücü bölmek için şimdi yerli/milli feminizm işte milli Türk feminizmi diye bir şeyler çıkarıyorlar. Buna karşı da uyanık olmak lazım, bu konuda da bir şeyler yapmak lazım. Yani kadınları önce sağ-sol diye bölüyorlardı. İşte solcu kadınlar bir araya geliyordu, bilmem filan siyasetin kadınları bir araya geliyordu ama şimdi topyekûn bütün kadınları, hatta Cumhur İttifakı'nın içindeki kadınları bile etkileyecek durumda bir kadın hareketliliği var. Bakıyorum son günlerde milli Türk feminizmi, yok işte terör propagandası yapmayan feminizm bilmem ne... Buna karşı çok uyanık olmak, bu birliğimizi, beraberliğimizi geliştirmek zorundayız diye bir hatırlatmak istedim. Bununla ilgili ne yapılabilir onu da Gülsun'a sorayım.

Açelya: Çok sağ ol Kızbes, belki aklımızda bu soruyla devam ederiz bir yandan çünkü her zaman, Gülsun'un anlattığı süreçten bu yana da tartıştığımız feminist sözümüzün iktidar tarafından bir şekilde dönüştürülerek, kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde kullanılması hali çok yoğun olarak karşılaştığımız bir haldi. Dolayısıyla bunun farklı versiyonlarını göreceğiz gibi görünüyor. Bir söz daha var; Seher.

Seher: Merhaba herkese. Ben bu adını telaffuz edemediğiniz eski bakanlığın personeliyim. Bir yıl öncesine kadar orada çalışıyor idim. Ankara'da çalıştığım dönemde 6284 sayılı Yasa'nın hazırlan-

masında bilfiil görev almış biriyim. O dönemde kadın örgütlerinin hazırladığı o çok güzel kalın rapor bizim masamızda duruyordu arkadaşlar. O rapor okundu. Üstünde bazı şeyler çizildi, tartışıldı. Biz de içinden çok önemli maddelerin 6284'e dahiliyetini sağlamak için -biz dediğim birkaç arkadaş, çok fazla da yoktuk o masada çalışırken- çok ciddi ısrarlarımız oldu 6284'e dahiliyetle ilgili. 7/24 Şiddet Hattı için çok ısrar ettik. Cinsel Şiddet Merkezleri'nin oluşturulması için, CİM demiştik biz o ara kendi aramızda, onların oluşturulması için çok baskı oluşturmaya çalıştık. Sivil toplum örgütleriyle geniş katılımlı bir toplantı istedik ki fikir teatisinde bulunalım, ona göre şekillendirelim. Sığınma evlerinin işleyişi ve personel istihdamıyla ilgili de bir sürü talebimiz oldu. Bazı şeyleri güzel güzel yazabildik arkadaşlar, yazdıklarımız akşam gidiyordu bir yerlere ertesi gün değişerek önümüze tekrar geliyordu. O kadar sıkıntılı bir süreçti ki anlatamam size çünkü her gün siz yeniden yeniden anlatmaya ve yeniden savunuculuk yapmaya çalışıyordunuz. 6284'e 4320 sayılı Yasa'dan sonra da etkileyebildiğimiz çok önemli konular oldu. Bunun da gerçekten önemini geçmemek gerekiyor. Dört maddelik bir kanundan kocaman bir kanuna geçiş yaptık biz. Katılıyorum, 2011'den sonra bakanlıkta çalışırken yavaş yavaş o süreci biz de çok net görmeye başladık çünkü çalışmalarımız kısıtlandı, sözlerimiz engellenmeye çalışıldı. Toplantılara katılıyorduk ama neyi söyleyeceğimiz, neyi söylemeyeceğimize dair birtakım şeyler alıyorduk, uyarılar alıyorduk bazı yerlerde. Buna karşın yine de bir şeyleri değiştirmek için yine Gülsun'un dediği gibi bir grup kadın bakanlık içerisinde sesimizi duyurmak için çok çabaladık, hiç susmuyoruz. Hala da susmayan-

larımız var içimizde ama bunlar bize sonra birtakım soruşturmalar, birtakım yaptırımlarla geri döndü. Aslında kendimle ilgili çok net söyleyeceğim bir şey var... Ben Kadın Konukevi'ne sürgün olarak gönderilenlerden biriyim ama bu benim kazancım oldu süre içerisinde. İyi ki sürmüşler diyorum sonrasında. Bunu paylaşmak istedim. ŞÖNİM'lerin yönetmeliği oluşturulurken de dahil olmak için çok çaba harcadık. ŞÖNİM'ler için kurguladığımız çatı örgüt çok güzeldi hani o idealde oluşturduğumuz ama maalesef pratikte yaşadığımız çok küçültülmüş, sınırlandırılmış bir ŞÖNİM haline geldi. O nedenle evet geriye dönüş, geriye gidiş var. Bunun içinde hem kamudaki bizler hem de sivil toplum örgütlerindeki sizler, kadın örgütleri yine durmadan bir sürü şey yapmamız gerekiyor, sadece bu süreci paylaşmak istedim.

Açelya: Çok teşekkürler. Çok kıymetli katkınız. Bu çalıştayda hayal ettiklerimizden biri de kamuda uzun yıllar bütün bu iyi gelişmelerin olmasında muazzam emeği, katkısı olan kadınların deneyimlerini de dinlemektir. Ara ara bireysel olarak bir araya geldiğimizde duyduğumuz deneyimler de bunlar, o yüzden bu katkı çok önemli diye düşünüyorum. Başka söz almak isteyen var mı?

Nilüfer: Öncelikle herkese merhaba. Bence Gülsun süreci en başından sonuna kadar çok iyi bir şekilde özetledi. O süreçte İstanbul Sözleşmesi'nin yapıldığı süreci adım adım, günbegün takip etme ve o konuda neler yapılabilir konusunda da sürekli olarak birbirimizle istişare etme fırsatı bulduk. Şimdi tabii bu süreç aslında bugüne gelindiğinde hemen olmadı. Ayak sesleri çok eskiden beri, o günden bugüne daha doğrusu, Avrupa Birliği'ne giriş süreci kesintiye uğradık-

tan sonraki süreçte adım adım kazanılan hakların geri alınması süreci başladı ve uygulanmaması için de özellikle ciddi özen gösterildi. Resmi kurumlarla olan ilişkilerimizde bunu bu kadar çok gördük ki özellikle başvurularla ilgili gittiğimiz her yerde İstanbul Sözleşmesi'nin, 6284'ün uygulanması konusunda yaşadığımız sıkıntılar inanılmaz derecede fazlaydı, giderek daha da kötüleşti. Biz 2019 yılında Fethiye'de bir çalıştay düzenledik. Bu çalıştay İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun'un anlatılması için bir çalıştaydı. Tabii bu yaptığımız çalışmada bizim bölgedeki, Muğla ve çevresindeki kadın örgütlerinin katılımını sağladık, resmi kurum ve kuruluşlara da bu konuda bilgi verdik, onların katılmasını da sağlamaya çalıştık. Tek tek ben ziyaret ettim işte Sağlık Müdürlüğü, işte kaymakamlık, Diyanet, hatta Diyanet'ten bir abla dedikleri Diyanet'te çalışan bir kadın arkadaşla uzun uzun görüştüm bu konuyu. Kendisi İstanbul Sözleşmesi'nin ve 6284'ün çok önemli ve gerekli olduğunu söyledi ve hatta katılmak istediğini söyledi. Biraz da Türkiye'nin her yerinde olan ama bu bölgede de biraz fazlaca yaşanan ensest konusunu konuştuk onunla. Çok fazla başvuru aldıklarını, çok fazla duyum aldıklarını fakat bu konuda ne yazık ki hiçbir şey yapamadıklarını söylemişti. Sonra işte çalıştay günü öğrendik kurumlarda çalışan kadın arkadaşlarımızdan, katılamazsınız, katılımınız yasak denilmiş. O nedenle de resmi kurumlardan hiçbir katılım olmadı, hiç kimse gelmedi; sadece sığınma evi müdiresi gelebildi. O da kurumundan izinsiz olarak gizli bir şekilde katıldı. Demem o ki hiç kolay değildi. Bu süreci gerçekten çok zor yaşadık, yaşıyoruz ama vazgeçmeyeceğiz tabii ki. Geçen gün, üç dört gün önce İstanbul Sözleşmesi

nedir ne değildir isimli broşür hazırladık ve bu broşürleri semt pazarlarında dağıtmaya başladık. Semt pazarlarında dağıtırken arkadaşlarımız hem fiziksel hem sözel şiddete maruz kaldılar çünkü bunu da şöyle yorumladık: Bundan gerçekten cesaret alan bazı gruplar tabii ki hemen saldırıya geçmeye başladılar. Bu gerçekten son derece üzen bir şey ama vazgeçecek miyiz? Tabii ki vazgeçmeyeceğiz. İstanbul Sözleşmesi bizim ve hâlâ uygulamada olduğunu düşünüyoruz. Ben bunları paylaşmak istedim. Teşekkürler.

Açelya: Katkın için de çok teşekkürler. Melike'nin sözü var.

Melike: Merhabalar herkese. Şimdi Gülsun bütün bir süreci anlatırken, yaptığımız çalışmalarda, uygulamalarda neler yaptığımız böyle film şeridi gibi gözümün önünden geçti. Belki hem bir soru olacak buraya hem de o hatırlatmalar ve Gülsun'un anlattığı bütün o süreç aynı zamanda benim de hafızamı böyle canlandırdı. Şimdi 4320 döneminde, 4320'den 6284'e geçiş süreci diyeceğim. 4320 döneminde tabii ki o çok şey, çok sınırlıydı. Şunu söyleyeyim çocukların veya kadınların SGK, gizli kayıt vs. gibi şeylerinin gizlenmesi yasanın içerisinde yoktu. Boşanmış kadınların uzaklaştırma kararı gibi birçok eksik şey vardı. Çok eksikler vardı. O dönemde aslında biz yaptığımız çalışmalarda, uygulamalarda hep 4320'nin eksiklerine işaret ediyorduk, kadın ve çocukların şunlara şunlara ihtiyacı var ama bu yasada bunlar yoktur gibi bütün Mor Çatı'nın izleme raporlarında, yıllık faaliyet raporlarında bunları hep belirlemiştik ve bunları -bakanlarla toplantılar yapılyordu o zamanlarda- Açelya da Gülsun da çok iyi hatırlar, birlikte gittiğimiz toplantılar da

oluyordu ve bunları hep dile getiriyorduk aslında biz. Burada da kurultay toplantılarındaki deneyimin çok önemli bir şey olduğunu düşünüyordum. Mesela böyle yollar aramaya çalışıyorduk, boşanmış kadına uzaklaştırma almıştık. Bu çok önemli bir kazanımdı aslında ve bunu da kendi şeyimizde, izleme raporumuzda paylaşmıştık. Sonra böyle el yordamıyla, kendi becerilerimiz ile diyeceğim, deneyimlerimizi kullanarak çeşitli kurumlardan yasada olmayan birtakım kazanımlar alıyorduk. İşte bir çocuğun gizli kaydını yaptırma gibi; çünkü o kurumda iletişim halinde olduğumuz bir görevliyle birlikte işbirliği yapıyorduk. Bunlar aslında baktığımızda çok önemli. Şuraya geleceğim buradan... Bunlar bizi mutlu ediyordu, hem de bir kazanım oluyordu vs. ama daha sonra yani bu ilişkileri hep böyle el altında tutuyorduk işte. SGK'ya gittiğimizde işte şu çalışanla ilişkiye geçelim, Mili Eğitim Müdürlüğü'ne gittiğimizde şununla ilişkiye geçelim gibi elimizde birtakım adresler oluyordu. Hem kazanımlar elde ediyorduk tek tek; kadın ve çocukların gizli kaydı, uzaklaştırma vs. gibi kazanımlar, diğer taraftan da aslında 4320'deki boşlukları ortaya çıkarıyorduk, bunları açığa çıkarıyorduk. 6284'e geçiş döneminde, ilk dönemlerde ne kadar çok uzaklaştırma verdiklerinin verisini tutuyorlardı, mesela kimlik değişimi vardı. Ben şunu hatırlıyorum, o dönemde ben de Mor Çatı'nın sığınağında çalışıyordum. Kimlik değiştirme biriminde çalışanla iletişim halinde oluyorduk. Mesela kadınların kimlik değiştirilmesine doğru bir yönlendirilmesi de oluyordu çünkü onlar da 6284'te yer alan o maddeleri deneyimlemek istiyorlardı. Böyle bir süreç yaşadık. Fakat bugün gelinen noktada, siyasi iktidar güçlendikçe aslında AB uyum yasasıydı, ondan sonra feminist hareketin yükselişiydi

vs. geride kaldı. Bu arada tabii ki kendi ideolojileri artık devleti ele geçirdi çünkü AKP kendisi devlet olduktan sonra, tüm yasasını her şeyini ele geçirdikten sonra 6284'e ilişkin uygulamalarda müthiş aksaklıklar görüyorsun. Şimdi geçmiş dönemde iyiydi demiyorum ama geçmiş dönemde boşlukları işaret ediyorduk. Daha sonra o kurumlarda çalışan kişiler "Biz bir şey yapamayız," demeye başladılar çünkü yasada var ama uygulanmıyor. Siyasi iktidarın güçlenmesiyle birlikte ve yapacakları şeyler netleştikten ve ele geçirdikten sonra, aslında bütün kurumları ele geçirdikten sonra çok rahat bir şekilde uygulamalardaki zorlukları görmeye başladık diye düşünüyorum. Yani sizce bu neye işaret? Bunu ortaya soruyorum ben de. Yani 6284'le son dönemde tabii ki İstanbul Sözleşmesi'nin feshini filan hiç tartışmıyorum ama giderek güçlenip uygulamamaya çalıştılar. Böyle bir hatırlatma yapmak istedim ben de. Çok uzattım herhalde Açelya.

Açelya: Çok sağ ol Melikeciğim. Kıyamadım ben de kesmeye, süremiz de daraldı ama çok önemli hakikaten, tam da sahadan gelerek bütün bu paylaşımı yapmış oldun. Bence güzel tartışma soruları da çıktı bir yandan. Mümkün olduğunca toparlayarak paylaşmanızı rica edeceğim. Önce İlke.

İlke: Ben biraz başka bir yerden bir şey söyleyecektim ama Melike'nin söylediğinden devamla belki ekleyebilirim. Yani bütün bu gelişmeler ve aslında AKP iktidarının bütün dönemine yayılmış kademeli geri adım, bizim açımızdan geriye dönüşler şey diye düşünüyorum, geldiğimiz noktada oldukça kötü bir yere gelmiş olabilir, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmek vs. gibi. Alanımızı da çok ciddi daralttığı kesin. Fakat gücümüzü aynı

oranda daralmadığını düşünüyorum. Yani kadın hareketi olarak, feministler olarak bizim gücümüz bütün bu hukuksal ve politik daralmayla eş şekilde küçülmedi, daralmadı. Yani en son dönemde de mesela Mor Çatı pratiğinde belki şöyle söyleyebilirim, biz kamuda, bakanlık nezdinde ya da burada valilikte neyse yani yapılacak bir toplantının duyumunu aldığımız zaman o kapıları hâlâ zorluyoruz mesela. Kimle yapılıyor bu toplantı, yani kadına yönelik şiddet vs. son bu gündel meselelerle ilgili diyorum tabii ki. Hani kimle yapılıyor bu toplantı, sivil toplum çağrılıyor mu, o zaman biz niye çağrılmadık? Bu konuyla ilgili biz İstanbul'da bir kadın örgütüyüz ya da yani ulusala yapılan bir şey de olabilir deyip hâlâ o kapıyı zorluyoruz. Dolayısıyla o kapıyı zorladığımız zaman o kapılar açılabilir, yani en azından birtakım açıklamalar yapılıyor bize. Ya işte o sivil toplum değil, şuydu, buydu... Ya da gidiyoruz, çağrılıyor, son dakikada da olsa mecbur kaldıkları için, hiç istemedikleri için de olsa bu böyle olmuş oluyor. Bu işte böyle bir güçten geliyor. Mor Çatı'nın gücü de kendi başına bir güç değil tabii ki. Kadın hareketinin, feminist hareketin, bu ülkedeki kadın mücadelesinin gücü, devamı. Gülsun söyledi, Melike'nin son söylediğinden, kurultay bileşenlerinin kendi yaptığı çalışması düşünüldüğünde pratikte bu alan çalışmasını canlı tutmak, orayı takip etmek ve oraları hâlâ zorlayabilme gücümüz var. Politik olarak ses yükseltme gücümüz de var aslında. Epey bir şeyi yüksek sesle söyleme ve kabul ettirme gücümüzün ben hâlâ olduğunu düşünüyorum. Yani mesela kürtaajla ilgili yasayı tamamen kaldıramamak, yani fiiliyatta durum çok kötü olabilir ama yasayı tamamen kaldıramamak biraz böyle bir yerden diye de düşünüyorum. Bu

aynı şekilde 6284 için de geçerli. Nilüfer'in verdiği örneği mesela önemli buluyorum. Çok kötü tabii ki ama bir taraftan da kadınların şiddet meselesiyle ilgili yaptığı her şeyi, sokağa çıkmayı, eylem yapmayı bununla ilgili broşür dağıtmayı nerede olursa olsun çok meşru kıldığımız bir alan var, politik bir güçle getirdiğimiz bir alan var. Birtakım adamları güçlendiriyor ve cesaretlendiriyor tabii ki bu olanlar. AKP'nin meselesi, başka politik alanlarda da meselesi biraz böyle bir şey, insanları getirdiği noktada bu anti durumlara güçlendirmek. Kadın meselesinde de en sonuncu hamle kesinlikle böyle bir şeye yol açtı ama sonuçta şunu değiştirmiyor diye düşünüyorum: Orada o sesin yükselmesi, kadınların kendileri için açtığı politik, pratik meşru alanı mesela daralmadığını düşünüyorum ben halimizi güçleştirmesine rağmen. Yani şiddet gören kadınlarla dayanışma halimizi biraz böyle bir yerden devam ettirmeliyiz derim.

Açelya: Çok teşekkürler. Özgür'e vereyim sözü.

Özgür: Merhaba, ben kısaca bir yere dikkat çekmeye çalışacağım aslında, galiba sonra sözler de var. Şimdi bu haklar mücadelesinde, verdiğimiz feminist mücadelede de bir manipülasyona maruz kaldığımızı düşünüyorum. Gerçekliğimizin iktidar tarafından ve bu mevcut hegemonya tarafından çarpıtılarak kamuoyuna sunulduğuna dair bir şeyim var ve biz de sürekli bunun peşinden, "Hayır burada şöyle yanlış, böyle yanlış," filan gibi bir şeyleri göstermeye çalışıyoruz ve kendi gerçek gündemimizi aslında çok uzun zamandır belirleyemiyoruz. Aslında biraz bunu konuşmuştuk başka toplantılarda da. Gerçekten feminist gündemin, gerçekten kadınların belirlediği gündemlerin zorlanması ve bunu becerebilmek konusu

çok zor çünkü kendi hakikatimiz üzerinden bir söz kurarken aslında bir manipülasyon ve gerçekliğimizin çarpıtılma haliyle ilgili bir tür şiddete de maruz kalmış oluyoruz. Yani mesela İstanbul Sözleşmesi'nden gece yarısı alınan çıkma kararı sonrasında sözleşmeyle ilgili yaşadığımız ihlalleri toparlamaya çalışıyoruz ama zaten sözleşmenin uygulanmamasıyla ilgili başka bir mücadelenin içinden çıkararak bunu yapıyoruz. Dolayısıyla sözleşmenin garantisi aslında biziz, aslında feminist hareket sözleşmenin garantisidir gibi bir yerden bir söz kurmak istiyorum ama bunu mücadeleyi nasıl, nereden sürdüreceğiz konusunu konuşurken biraz daha stratejik önemde buluyorum. Yani karşıımızdaki gücün bizi bayağı saçma bir pozisyona sürüklediğinden ama buna dair de kendimizi bir şekilde iyi konumlandırmak gerektiğinin altını çizmek istedim. Teşekkür ederim Açelya.

Açelya: Çok sağ ol Özgürçüğüm.

Gülsun: Çok teşekkür ederim. Benim dokunmayı düşündüğüm bir şey daha vardı, biraz bahsettim minnacık. Feminist kadınlar hayatta sosyal çalışmada fark yarattığımızı görmemiz lazım, yani 1983'teki yasayı söylememin bir nedeni de buydu. Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'nun yasalaşması arkasından 1986'da Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Kanunu'nun çıkıyor olması ama bunu tamamen kadından yana çalışmalar, sosyal çalışmanın yerleşmesi, yapılabilmesi için ilerlemenin olması aslında baktığımızda bizim kadın örgütlenmelerinin çabasını, emeğini çok net görürüz. 4320 sayılı Kanun'da o zamanlar para isteniyordu, harç isteniyordu. Nasıl karşılıyordu o kadınlar? Onları sosyal, kaymakamlık sosyal yardımlaşma vakıflarına gönderip oradan para almalarını sağlıyorduk ya da boşanma mas-

raflarının parası oradan sağlanabiliyordu. Şimdi baktığımızda bu 6284'ün içerisine girdi. Biz bunu böyle uğraşmayalım artık yasalasın dedik. Yani bütün bu sürece baktığımızda sosyal çalışmanın kendisi, Şiddet Önleme İzleme Merkezleri'nin yürütmesi gereken, isminin de önleme izleme olduğunu da dikkate alırsak eğer Şiddet Önleme İzleme Merkezleri'nin tamamen sorumlu olduğu sığınakların nasıl çalıştığından tutun 183'ün nasıl çalıştığına, karakollardaki uygulamaya ya da Sosyal Yardımlaşma Vakıfları ya da Valilik Sosyal Yardımlaşma Vakfı da dahil olmak üzere sosyal hizmet merkezlerinin kadından yana nasıl çalışmalar yaptığına bakabilmek açısından kadın örgütlenmelerinin dayanışmasının daha da güçlendirmesi ve bu çalışmayı kendi içinde de birbiriyle deneyim aktarımı yapıp hayata daha çok geçirmeyi hedeflemeliyiz diye düşünüyorum. Ben çözüme doğru gidiyorum. Çünkü çözümü yaşadık. Nereden nereye geldik. Yasaları nasıl değiştirebildik? Yeni şeyler de katacağız, yeni çözümler, yeni öneriler de katacağız ama daha önceki deneyimimizi, bilgimizi, tecrübemizi de yeni döneme transfer edebiliriz. Evet, İstanbul Sözleşmesi'nin feshi oldu. Çok ciddi bir aracımızı kaybetmiş gibi gözüküyoruz ama bunun olabilmesi için biz dünya kadar başka yöntemleri ve araçları da kullandık. Yine İstanbul Sözleşmesi'nin yeniden gelmesi için mücadele etmeye de devam edeceğiz. Ancak bu bizi hayal kırıklığına sürüklemesin ya da güçsüzeleştirmesin, bu bizim içimizde var ve biz yaptık ve yine yapacağız demek istiyorum.

Açelya: Sağ ol Gülsun. Çözüm önerini not ettim. Mutlaka gün boyunca geçmiş deneyimlerimizden de ilhamla çeşitli katkılar olacak. Cemre'nin bir sorusu var, ben okuyacağım. Ayşe sana sormuş

Cemre: Şiddet dışındaki alanlarda AKP politikaları, söylemleri ile şiddet politikaları arasında nasıl bir bağlantı var? Beraber mi dönüşüyorlar, birbirlerine nasıl etki ediyorlar? Örneğin üç çocuk, SSGSS politikaları ve İstanbul Sözleşmesi ile yan yana gündemlerde, demiş. Paylaşmak ister misin yanıtını Ayşe?

Ayşe: Tabii ki. Bence oradaki esas bağlantı aile ve bunu konuşurken yeterince vurgulamadıysam özür dilerim. Hani orada topyekûn dönüşüm var... Belki de 2011'de bilhassa İstanbul Sözleşmesi imzalandıktan sonra orada biraz böyle aile elden gidiyor gibi bir panik durumu da olmuş olabilir çünkü aile meselesi asıl ondan sonra bir anda aşırı derecede bastırılmaya da başlıyor. Onun öncesinde tabii ki yok değil ama dozaj 2011'de artık niteliksel bir sıçrama denecek kadar artıyor. İşte Aile İrşat Büroları, boşanma komisyonları, 6284'ün adına illa aileyi eklemek... Yani orada tabii bir toplumsal cinsiyet kavramına karşıtlık ve bir LGBT korkusu da var elbette ama aile meselesinin buradan itibaren müthiş bir ağırlığı oluyor. Tabii bu sadece ideolojik bir şey değil, aile meselesinin çok ekonomik bir tarafı da var. Bilhassa sosyal hizmetlerin budanması, bunların aile içine havale edilmesi vs. üzerinden. O yüzden mesela Cemre'nin sorusunda SSGSS'den bahsetmesi çok anlamlı. Kadınların iş hayatındaki güvencelerini azaltmak, budamak ve kadınları aileye mahkûm etmek açısından. Yani şiddet konusunda yaklaşım da biraz böyle oluyor zaten. İşte o süreçte şiddetin de arabuluculuğa tabi bir durum, bir suçtan ziyade bir durum olarak kabul ettirilmeye çalışılması söz konusu. Buradan itibaren politikalar, şiddeti önlemek yerine, sürdürülebilir şiddet olsun da aile dağılmasın noktasından kuruluyor. Kesinlikle

bunlar aynı dönüşümlerin parçası. O yüzden bitirirken belki şunu söylemek lazım: Şiddet kendine özgü bir alan elbette ve bu alanın boş bırakılması, bu alanda bir mücadelenin sürdürülmesi gerekiyor; ama başka sosyal hakların mücadelesinin de bununla ne kadar ilgili olduğunu da akılda tutmak gerektiğini, oradaki dönüşümlerle şiddet alanındaki dönüşümlerin aslında ne kadar iç içe olduğunu da hatırlamanın faydası olduğunu düşünüyorum.

Açelya: Fatma'nın sözü vardı.

Fatma: Merhaba arkadaşlar. Hepinize çok çok teşekkürler, çok iyi bir çalışma oldu bence, çok iyi bir bilgi deneyim aktarımı oldu. Ben kısaca bir şey söylemek istiyorum. Avrupa Birliği uyum yasaları evet öyleydi ama öte yandan Gülsun'un dediği gibi dünyada bir gerileme, muhafazakarlaşma var. Bu da çok etkili ama kadınlar durmuyor. Şili, Portekiz, Arjantin, Polonya ve Türkiye'de asla geri adım atmadılar. Güçlüyüz, bu gücümüzün farkında olalım ve farkındayız da. Diğer yandan karşımıza çıkan şeyler milliyetçi ya da Türk feministler filan, bu bizim güçlü olduğumuzu ve karşılığının olduğunu gösterir. Tıpkı Cumartesi Anneleri'ne karşı çıkarılan Cuma Anneleri gibi. O çok uzun sürmedi hatırlarsanız. Öte yandan gene Cumartesi Anneleri'ne karşı çıkarılan Diyarbakır Anneleri gibi; çünkü haklılardı ve hak talepleri vardı, buna karşı bölmek için bunları çıkardılar ama çok karşılığı olmuyor. Her neyse yani biz gücümüzün farkındayız. Bu milliyetçi yahut Türkçü feminizmin çıkmasında bence daha çok erkekler bunu kuruyor diye düşünüyorum ama her ne kadar çıksa da bunun karşılığı olmayacak. Bu bizim yaptığımız çalışmalarla herkese dokunduğumuzu gösteriyor. Karşılığında da bun-

ları çıkarıyorlar. Bunları da böyle çok böleceğini, parçalayacağını düşünmüyorum. Hani bir de neler yapabiliriz derken grev çok sık gündeme geliyor. Bu grevler için de bir örgütlenme yapılması lazım. Hadi grev yapıyoruz diyerek 8 Mart'larda özellikle yapılan şey de çok havada kalıyor. Sendikaları da buraya katmamız gerektiğini düşünüyorum. Daha sonra neler yapabiliriz ya da çözüm üretmede de fikirler çıkacaktır. Çok teşekkürler, kolay gelsin.

Açelya: Çok sağ olun. Gülten sizin sözünüz var. Mikrofon kapalı.

Gülten: Ben biraz evvelki konuşmamda bir süreci, Türkiye'de, ülkemizdeki bir süreçten söz ettim ve de bunun yorumunu bekledim ilk konuşmacı arkadaştan. Tabii bir umutsuzluğu ifade eden bir yaklaşım değil ama kadın hareketinin ya da hak hareketlerinin nasıl bir taban üzerinde olduğunu, bunun da farkına belki geniş zümremizde, hani böyle bir ülkede haklarımızın zaman zaman elimizden alınmaya çalışıldığı, yerine yeni adlarla konulduğu, kesintiye uğradığı bir ülke olduğumuzu kibar dille anlatabilmenin, anlayabilmenin, tarihsel süreci de görebilmenin önemi üzerinde durdum. Yoksa asla ve asla bir umutsuzluk tarzında anlaşılmasını istemem çünkü kesintiye uğratılmaya çalışılsa bile bir yolunu bulmuşuzdur. Mutlaka yine bulacağızdır fakat böyle bir yapının adının konmasının, bunu ifade etmenin kaygısını yaşıyorum yani. Ülkemizin böyle bir yönü var, bunun bir adı vardır ama bu bizi umutsuzluğa da götürmeyecektir, götürmemelidir, zaten götürmüyor. Çok teşekkür ederim. Yanlış anlaşılmak istemem.

Açelya: Sağ olun açıklamanız için. Neslihan.

Neslihan: Selamlar, ben Neslihan. Nilüfer Kent

Konseyi başkanayım. Bugün burada olmaktan çok keyif aldım. Evet, bellek tazeleme açısından bir sürü gündemi yeniden hatırlamış olduk. İzniniz olursa şimdi kadın mücadelesi açısından değil, genel toplumsal mücadele açısından da küçük bir değerlendirme yapmak isterim. Kent Konseylerinin bulunduğu alandan bakıldığında çok direngen, aktif, gerçekten haklarına sahip çıkan iki mücadele alanı var. Birincisi, öncelikli kadın mücadele alanı, diğeri de çevre mücadele alanı. Daha önceki konuşmacıların da bahsetmiş olduğu kadın mücadelesi ile ilgili değerlendirmeler yaparken 2004, 2006, 2012 ve AKP süreci ile beraber, Türkiye'nin mücadele tarihini de konuşmak gerekiyor. Toplumsal mücadeleden bağımsız tek başına kadın mücadelesini ya da kadınların elde ettiği başarıları değerlendirmek eksik kalacak kanaatindeyim. Bugün baktığımızda, süreç içinde yılmadan devam edeceğimiz konusunda buradaki her kadın gibi ben de hemfikirim. Her ne kadar "20 Mart 2021" tarihinin bana hissettirdiği kadın mücadelesine yapılmış darbelerden biri olduğudur. O sabah kalktığımda 80 darbesinde olduğu gibi yenilmiş hissettim kendimi. O yüzden belki bundan sonra kadın mücadele alanlarımızı sadece kadınlar üzerinden değil, kadınlarla birlikte tüm muhalefet bileşenleriyle birlikte çoğalarak yapmayı düşünebilir miyiz? Çünkü gündemimizde söylendiği gibi Cumartesi Anneleri de vardı; çünkü 20 Mart'ın hemen akabinde Gergerlioğlu'nun gözaltına alınması da vardı. Toplumsal muhalefete karşı kadınlarla beraber her alanda ciddi bir baskı söz konusu. Burada sadece kadın mücadelesi gibi düşünmemek gerekiyor. Burada biraz acaba kadınlarla birlikte diğer mücadele alanlarına daha güçlüce destek olmak ya da destek

almakla ilgili yeni bir döneme girebilir miyiz diye düşünüyorum. Sizlerle düşünmek de isterim. Bu tartışma başlığı birçok kadın için geçerli sanıyorum. Umudumuzu kaybetmeden mücadeleye devam. Teşekkür ediyorum.

Açelya: Sağ olun katkınız için Neslihan. Selime'nin sözü vardı.

Selime: Ayşe'nin en son söylediği bu sosyal hak meselesinden aklıma geldi. Muhtemelen öğleden sonra alanda 6284 uygulamaları konuşulurken üzerinde durulacaktır ama şiddetle mücadele politikasına baktığımızda ya koruma kararı ver ya sığınağa yolla diye çok kabaca tarif edebileceğim bir sistem olması şiddetten uzaklaşmanın pek çok sosyal hakla mümkün olduğu fikrini de gittikçe kamuoyundan siliyor. Doğrudan kadınların hayatındaki etkisi bir yana, bu durum hatta bu alandaki pek çok kişi için bile o bağlantıların gittikçe kopmasına ve bunlar birbirleriyle hiç ilişkiye geçmeyen kompartımanlarmış gibi tartışmaya ve düşünmeye de yol açıyor. Bizler tabii ki mücadelede tam da bu yüzden nafaka hakkı için de mücadeleye ediyoruz. Şiddetle mücadele sanki sadece şiddeti durdurmakla ilişkili ama bir yandan bütün bu sosyal hak dediğimiz kadınların hem sosyal yardımlardan eşit şekilde yararlanması, sosyal destekleri alabilmesi ve tabii ki eşit bir çalışma, emek piyasasında eşit haklara sahip olmaları ve desteklenmeleri gibi şeyler sanki şiddetle hiç alakası yokmuş gibi gittikçe böyle bambaşka bir alanın tartışmaları haline de geliyor. Ben de şimdi çok sesli düşünüyorum, tam da böyle bunun kendisi bundan sonra odaklanacağımız şeylerden biri olabilir diye düşünüyorum.

Açelya: Çok sağ ol Selime. Ben de kendime mi-

nicik bir söz alıp küçük bir katkıda bulunmak istiyorum. Aslında bütün bu bahsettiklerimizin sosyal hizmet alanında bir karşılığı oluyor. Sosyal hizmetlerin gün geçtikçe niteliksizleştiği, sosyal hizmet adı altında aslında sadece bir yardım sağlama halinin söz konusu olduğu bir durum da var. Dolayısıyla buna da dikkat çekmek lazım. Giderek niteliksizleşen, kadınları güçlendirmekten uzak, altı boşaltılmış bir sosyal hizmetten bahsediyoruz. Hiçbir zaman muhteşem, parlak değildi elbette ama bütün bu politik değişimin sosyal hizmete de yansımaları oldu diye böyle minik bir ek yapmak ben de isterim.

Tuğba: Çalıştayı organize edenlere öncelikle çok çok teşekkürler, sağ olun, çok verimli geçiyor. Bilgilendirme yapan tüm arkadaşlara da teşekkür, ben çok uzun konuşmayacağım ama bir yer var orada takıldım, daha doğrusu şöyle bir fikrim var. Evet, kadın hareketi çok güçlü, feminist hareket öyle, gözü kara, asla vazgeçmiyoruz, vazgeçemeyeceğiz de fakat oldum olası bir şey vardır, kadın hareketi, feminist hareketi ehlileştirme çabası vardır patriyarkada. Her alanda ehlileştirmeye çalışırlar. Ben diyorum ki bu şimdi yeni çıkan işte Türk milliyetçi, milliyetçi Türk feminizmi filan tabii ki bu akıllara ziyan bir tanım da. Feminizmin f'sini bilmiyorlar. Bu da başka türlü ehlileştiremedikleri, zapt edemedikleri için, kadın hareketini durduramadıkları için, feministleri durduramadıkları için bu da bu hareketlerden birisi. Ben bunun büyütülmesinin ya da çok fazla üzerinde konuşulmasının fazla anlam yüklemek olacağını düşünüyorum. Birincisi bu. İkincisi de tam da daha ikinci bölümde zaten geçilecek bu kadınların hakları, sosyal haklar, emekleri üzerine derken daha yeni pandemiyle ilgili kamuda

alışan kadınlara, annelere bilmem kaç yaşa kadar izin veriliyor ama bu ebeveyn izni değil, direkt babaya... Bunlar daha devam edecek ama dediğim gibi çok kısa tutuyorum. Bugün milliyetçi feminizm çıkacak, yarın bir başka bilmem feministler çıkacak, hepsi benim nazarımda deli zırvası, saçmalık. Çok da anlam yklemeyelim, teşekkürler.

Açelya: Teşekkür ederiz katkınız için. İkinci bölümde dnden bugüne belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadele politikaları nasıl etkilendi, bütün bu politik gelişmelerden, iktidarın ajandasını hayata geçirmesinden nasıl etkilendi, bunun üzerine tartışacağız.

2011'den Bu Yana Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Ne Yapıldı, Ne Yapılmadı?

Belediyelerin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları

Zeynep: Herkese merhaba, çok kısa bir giriş yapıp uzatmadan sözü Zelal'e devredeyim. İlk oturumda Gülsun ve Ayşe, tarihsel panoramadan, nereden nereye geldiğimizden ve bu süreçteki mihenk taşlarından bahsettiler. 1983'te SHÇEK'in kuruluşundan, 4320 sayılı Kanun'dan ve oradan 6284 sayılı Kanun'a giden yoldan bahsettiler. Bu dönemdeki hukuki kazanımlar, kadın hareketinin, feminist hareketin sokaktaki, uygulamadaki kazanımları üzerinde biraz duruldu. Son dönemde, AKP iktidarında, halen yaşamakta olduğumuz kayıpların da bu gelişmelere damgasını vurduğunun altı çizildi. Bu durumun sosyal politikayla ilişkisine ve etkisini de değinildi. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında karşılaştığımız kayıplar ile sosyal politikalar alanında yaşadığımız kayıpların ne ölçüde paralelleştğine dair tartışmalar yürütüldü. Tüm bunların yanında feminist hareketin ehlileştirilmesi, Türk feminizmi gibi tartışmalar, KADEM gibi kurumların ne işe yaradığı, ne olması gerektiğiyle ilgili tartışmalar yapıldı. Tüm bu mücadele sürecinde kadın hareketi, feminist hareket sokaktan hiçbir zaman vazgeçmedi, sözünü söylemekten hiç vazgeçmedi ve hâlâ en güçlü, kuvvetli şekilde mücadele eden bir hareket

olarak da yerini koruyor. Bu oturumda bu sürecin, bu büyük tarihsel panoramanın belediyeler nezdinde nasıl bir etkisi oldu ve belediyelerdeki kadına yönelik şiddetle mücadeledeki mekanizmaları neydi, nerden nereye geldi sorularını hep beraber tartışacağız. Zelal Yalçın, bize kendi deneyimi üzerinden aktarım yapacak. Zelal Yalçın, Mor Çatı gönüllüsü ve yakın zamanda İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde Sosyal Politikalar koordinatörüydü. Şimdi yine çok taze bir görevde, İstanbul Planlama Ajansı'nda Sosyal Politikalar Merkezi'nin koordinatörü. Sevgili Zelal, sözü sana bırakayım, sonrasında zaten hep beraber tekrar konuşacağız.

Zelal: Çok teşekkür ederim. İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak geçtiğimiz sene dayanışmanın 40 yılı afişini paylaşmış, afiş sergisi gerçekleştirmiştik. Pandemi nedeniyle çok bilinemedi, duyulamadı. Ondan sonra bu sene tekrar dijitale taşımaya çalıştık, hem de Kent Konseyi çağrısında yer aldı. Aslında bu sergi, bu tarihin kendisi burada bulunan ve bulunmayan pek çok kadın tarafından gerçekleştirildi. Yerel yönetimler tarafından o tarihe hürmet adına çıkartılan bir sergi. Aklınızda olsun. Başka burada yerel yönetimci

arkadaşlar varsa farklı şehirlerde Türkiye'nin kadın hareketinin tarihi olan bu sergiyi de dolaştırmak isteyen olursa diye göstermek istedim çünkü sırtımı dayadığım ve birçok kadın olarak aslında sırtımızı dayadığımız güç tam da buradan geliyor. Gelecekte de aslında bütün bu saldırılara rağmen haklarımızı kazanacağız, gücümüzün oradan geldiğini hatırlayalım istedim hep beraber. Bahsedeceğim şeyler eminim ki aslında pek çoğumuz açısından bilinmeyen, yeni şeyler değil. Biz kadına yönelik şiddetle mücadelede yerel yönetimlerden bahsedeceksek aslında toplumsal cinsiyet eşitliğinde Türkiye nerede kısaca bakmamız gerekebilir. Her yıl açıklanan küresel cinsiyet eşitliği endeksi, 2020'de 2019 yılına kıyasla Türkiye'nin 156 ülke arasında üç sıra gerileyerek 131. sırada yer aldığını açıkladı. Bu raporun tabii ki farklı farklı basamakları var: Kadına yönelik şiddet, istihdam, gelir adaletsizliği, yoksulluk, siyasal katılım. En büyük uçurum Türkiye'de hepimiz için malum olduğu gibi siyasal katılım alanında görülüyor. Burası çok çok önemli diye düşünüyorum çünkü siyasal katılım alanındaki eşitsizliklerin bizim haklara erişebilmemizde, hakların yasalara dönüşebilmesinde ve sürdürülebilmesinde gerçekten çok çok önemli bir yer tuttuğunu hepimiz deneyimlerimizden doğru da biliyoruz. Meclisin bu kadar büyük bir çoğunluğunun erkekler tarafından işgal edildiği, kadınların yerlerinin ve söz haklarının aslında gasp edildiği bir yerde, hızla kararlı bir siyasal irade çıkmadığı takdirde eşitliği sağlama yönünde 145,5 yıl sonra bu açığın kapanabileceği söyleniyor. Hepimizin bildiği gibi 2020 yılından itibaren dünyayı saran bir Covid pandemisi var. Sizlerle burada, Zoom ortamında buluşmayı tabii ki tek-

nolojinin bir faydası olarak görüyorum ve sık sık birbirimize dokunabilmemiz açısından çok faydalı bir şey.. Bununla beraber toplumsal muhalefeti de toplumsal birliği de sekteye uğratan, sağlığımızı tehdit eden bu pandemi aslında Türkiye'de ve dünyada cinsiyet eşitsizliği önündeki sis perdesini kaldırmış oldu. Gerçekten de bir şekilde eşitlik diskuru içerisinde yer aldığımızı gösterdi. Pandemi, ev içerisindeki iş bölümünün ne kadar ağır bir şekilde kadınların üzerine tekrar tekrar yüklendiğini ve ev içi şiddetin arttığını bir kez daha göstermiş oldu. Dünya geneline bakıldığında siyasal eşitsizlik ve eşit ücrete kavuşmak için 257 yıl geçmesi gerekirken pandemi sonrasında 267 yıl geçmesi gerektiği görülüyor; yani on yıl daha geriye gitmiş bir eşitlik fırsatı var dünyanın önünde. Gene tabii kararlı bir siyasal irade, ülkelerin ve toplumların kararlı bir değişim, dönüşüm aksiyonu alması halinde. Türkiye'de, Sabancı Üniversitesi'nin raporuna göre kadınların hayatında pandemi döneminde sadece iş yükü, yoksulluk, işsizlik değil, ev içerisindeki şiddet de arttı. Rapora göre bu dönemde kadınların %62'si üç ayda en az bir kez şiddete maruz kaldıklarını belirtti. Dolayısıyla bütün bu alanda, şiddetle ilgili Türkiye'nin bütün mekanizmaları, yerel yönetimler, kamu, sivil toplum bütün mekanizmaların zayıflığı bu şiddeti aslında sistematikleştiren ve aynı zamanda daha derinleştiren bir manzaraya doğru bizi götürüyor. Son 7 yılda 514.000 kadının ŞÖNİM'lere şiddet nedeniyle başvuru yaptığı görülüyor ve her 7,5 dakikada en az bir kadının şiddete maruz kaldığını söylüyor aslında bu rakamın kendisi. Bildiğiniz gibi Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu kadın cinayetlerinin ayrıca takibini yapıyor ve 2020 raporuna göre bu yıl

içerisinde 300 kadın aramızdan sadece şiddet nedeniyle ayrıldı. Bu kadınların bir kısmının faileri bulunurken aslında gerçek adalet değil erkek adaletle karşı karşıya kaldığımız için bir kısmının faillerinin bulunamadığını, belki hâlâ aramızda dolaştığını biliyoruz. Kadınların öldürülme nedenlerine geldiğimizde hepimizin bildiği gibi boşanmak istemeleri, barışmayı reddetmeleri, evlenmeyi reddetmeleri, ilişkiyi reddetmeleri yani kendi hayatlarına dair kararı kendilerinin verme çabası karşısında bu şiddete maruz kaldıklarını görüyoruz ve bu cinayetlerin %60'ının evlerde tam da güvenli, kutsal denilen hane içerisinde gerçekleştiğini biliyoruz. Şimdi peki devlet kayıtları bize ne diyor, bu şiddet karşısında devletin nasıl bir mekanizması var? Türkiye nasıl bir kurumsal yapıyla bu şiddetin karşısında duruyor diye kendi rakamları ile bakarsak 81 ilde toplamda 110 tane kadın sığınma evi devlete bağlı olarak çalışıyor. Bunların toplam kapasitesi 2717. Bunun yanı sıra yerel yönetimler ve sivil toplum da dahil olmak üzere 145 tane kadın sığınma evinin bulunduğu görülüyor. Ve bütün kapasitede toplam Türkiye nüfusu göz önünde bulundurulduğunda bu ülkenin yarısının kadınlar ve o kadınların her an şiddet tehdidi altında olduğu bilgisi ışığında Türkiye genelinde toplamda 3482 kişilik kapasiteden bahsedebiliyoruz. Şimdi yerel yönetimler fotoğrafın karşısında, bu durumun karşısında ne yapabilir? Aslında bu soruya cevabı yıllardır kadın hareketi bir şekilde üretiyor, talep üretiyor: Belediye yasasından 6284'ün uygulanmasına kadar. CEDAW'dan İstanbul Sözleşmesi'ne kadar ayağımızı bastığımız bütün bu uluslararası sözleşmelere göre, kamu kuruluşu olarak yerel yönetimlerin de sorumluluk alması gerektiğini bili-

yoruz ve savunuyoruz. Bütün bu fotoğraf içerisinde yerel yönetimlere İstanbul bağlamında baktığımız zaman toplamda dokuz tane yerel yönetime bağlı sığınma evi bulunuyor ve en son İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak pandemi döneminde, şiddetin en arttığı dönemde, kırk oda kapasiteli bir sığınma evini hayata geçirdik. Bunun yanı sıra biliyoruz ki şiddetin önlenmesi sadece sığınma evleriyle mümkün değil, bu doğru da değil. Biz kadınları kendi ortamlarından, kendi hayatlarından, kendi muhitlerinden koparmak değil mümkünse orada, tam da yaşam alanlarında güvenli hayat tesis ederek desteklemeyi önemsiyoruz. Bunun için yerel yönetimlerin yapabileceği en önemli şeylerden bir tanesi danışma merkezlerini artırması. ŞÖNİM aslında bununla ilgili; istemli, düzenli ve devamlı takibi sağlayabilecek bir mekanizma olan dayanışma evlerini devletin kendi sınırları içerisinde tutmaya çalışıyor. Keza 183 diye bir hat var, bu hat bildiğiniz gibi her türlü sosyal hizmet desteğinin alındığı bir hat ve sadece 7/24 desteği Türkçe veriyor. Bunun karşısında geçtiğimiz 25 Kasım'da İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak dört dilli Türkçe, Kürtçe, İngilizce, Arapça hizmet verebilen ve 7/24 çalışan bir Kadın Destek Hattı'nı hayata geçirdik. Esas olarak İstanbul içerisinden başvuruları almakla beraber gene de bazen şehir dışından hatta ülke dışından aramalarla karşılaşabiliyoruz. Tıpkı Mor Çatı'da veya diğer kadın örgütlerinde olduğu gibi. Bütün bu fotoğrafı tek bir yerden, şiddetle ilgili sürecin yerel yönetimler tarafından tek bir tarafıyla, belediyeler yasasında 100.000 nüfuslu her belediyenin sığınak açmasıyla, o açılmayan sığınaklarla diyeceğim, sınırlı görmemek gerekiyor. Yerinden yönetim denilen

şeyin kendisi aslında tam da kişiye, bireye en yakın olan merkezden, birimden bahsediyor. Dolayısıyla yerel yönetimler bir hizmeti gerçekleştirirken, bir sorunla mücadele ederken buna 360 derecelik bir bakış açısıyla müdahale etmesi gerekiyor. Bu ne demek? Şiddetle ilgili farkındalığın sağlanması ve bunun gerçekleşmeden önlenmesi, gerçekleştiğinde destek verilmesi ve şiddet sonrası yaşam için kadınların güçlendirildiği modellerin üretilmesi. Bunun içerisinde barınmanın yanı sıra meslek edindirme, iş edindirme gibi alanları aslında hemen görebiliyoruz ama aynı zamanda biliyoruz ki kadınlar evlerden ayrılırken çocuklarıyla beraber ayrılıyorlar. Çocukların bakım yükünün kadında kaldığı ve kadınların toplumsal hayata, kamusal hayata katılımının, meslek edinmesinin, işe gidebilmesinin önünde engel olan bu sorumluluğu kamunun aynı zamanda paylaşıyor ve bütünlüklü bir şekilde destekliyor olması gerekiyor. Bunun için de yerel yönetimlerin özellikle okul öncesi eğitimi yaygınlaştırması, bu anlamda sorumluluğunu yerine getirmesi gerekiyor. Biz bildiğiniz gibi ilk günden beri kadınların toplumsal hayata katılabilmesi, çocukların erken dönem eğitimden faydalanabilmesi için Yuvamız İstanbul programını hayata geçirdik. Hâlihazırda 20 tane yuva hizmet vermeye devam ediyor. Dönem sonuna kadar da 150 tane kreşi hayata geçirmeyi hedefliyoruz. Böylece 15.000 tane çocuğa dolayısıyla 15.000 kadına erişmeyi hedefliyoruz. Bizim yuvalarımıza bakıldığında kreşlere başvuran kadınların %45'ini yalnız anneler oluşturuyor. Açıkçası sizlerle böyle bir ezici çoğunluğun da olduğunu paylaşmak isterim. Yuvaların erişilebilir olması, ücretlerin de gerçekten ya karşılanabilir veya gerektiği nokta-

da indirimli, ücretsiz sağlanabiliyor olması gerekiyor. Kamu kaynaklarının, yerel yönetim kaynaklarının inanılmaz derecede sınırlandırıldığı, kısıldığı bir dönemden geçiyoruz. Biliyorsunuz yardım kampanyalarının, kredilerin bile engellendiği bir dönemden geçiyoruz. Dolayısıyla merkezi bütçenin ve merkezi sorumlulukların son 15 yılımızda yerelleştirme ve demokratikleşmeyle değil, merkezileşmeyle ve otoriter bir sürecin içerisine her geçen gün daha da derinleşerek girdiğini görüyoruz. Oysa bunun çözümü için yerel yönetimlerin daha fazla rol ve sorumluluk aldığı ve bununla beraber bütçeden de daha fazla pay aldığı bir sürecin örülmesi gerekiyor. Bununla birlikte o bütçenin, o sorumluluğun da kadınlara bütünlüklü olarak tam anlamıyla hizmet ettiği bir modelin oluşturulması gerekiyor. Biz, biz derken bu İBB değil bütün kadınlar, kadın hareketi olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana akımlaşmış bir politika içerisinde yer alması gerektiğini yıllardır savunuyoruz. Bu anlamda da yerel eşitlik eylem planları en çok savunduğumuz, hayata geçirilmesini istediğimiz konuların başında geliyor. Türkiye'ye bakıldığı zaman Kadın Dostu Kentler programıyla farklı düzeylerde 15 tane belediyenin yerel eşitlik eylem planını oluşturmuş ve bununla ilgili çeşitli adımlar atmaya başlamış olduğunu görüyoruz. İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak da geçtiğimiz 8 Mart'ta bizler yerel eşitlik eylem planımızı açıkladık. Uzman danışmanlarımız İlknur Üstün, Özgün Akduran'ın rehberliğinde gerçekleşti bu çalışma. Bir yılı aştı. Pandemi döneminde gerçekten zor koşullar içerisinde ama ciddi bir katılımçılık süreciyle beraber gerçekleşti. Şimdi bununla tamamlamak ve birlikte konuşursak çok

daha verimli olabileceğini düşündüğüm bir yerde bırakmak istiyorum. Türkiye’de yerel yönetimlerin hayata geçirdiği politikalar, hizmetlerle ilgili çok ciddi bir merkezi baskıyı hep beraber görüyoruz, yaşıyoruz, deneyimliyoruz. Pandemi döneminde İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak hayata geçirmeye çalıştığımız sosyal yardımlar, yardımlaşma, dayanışma kampanyaları içerisinde engellemelere maruz kaldık ve bu nedenle de gerçekten hem İstanbullularla dayanışma göstermenin önüne geçilen hem de o desteğe ihtiyaç duyan vatandaşın önüne geçilen bir süreçle karşılaştık. Yani adeta sosyal dayanışmanın, sosyal hizmetin, sosyal yardımlaşmanın kriminalize edildiği bir süreci yaşadık. Peki şimdi ne oluyor kadına yönelik şiddetle ilgili? Dışarıdan, başka yabancı ülkeler tarafından oluşturulmuş bir sözleşme olmakla kriminalize edilen İstanbul Sözleşmesi aslında baktığınız zaman uluslararası bir konsensüsle ve Türkiye’nin çok büyük ve çok önemli bir rol aldığı, tam da Türkiye’de İstanbul’da imzalanmış bir sözleşmeydi ve bu sözleşme bir uluslararası sözleşme olduğu için uluslararası bir konsensüsü de barındıran bir sözleşmeydi. Şimdi sözleşmenin kriminalize edildiği, sözleşmeden bahseden herkesin adeta cadı avına tabi tutulduğu bir dönemden geçiliyor. Bu kriminalize etme, zaten gönüllü bir şekilde “Ben koşayım, kadın-erkek eşitliğini sağlayayım, ben koşa koşa gideyim kreş açayım, ben koşa koşa gideyim kadına yönelik şiddeti engellemek için sığınma evi açayım, sosyal konut açayım,” demeyen yerel yönetim mensuplarının da bir adım daha hatta bir adım değil, on adım daha geride durabilmesinin mazeretini oluşturma riskini taşıyor. Nitekim kimi belediye başkanları gerçekten

de çok büyük bir sorumlulukla sözleşmenin yanında durdu, sözleşmeye sahip çıktı ama bu sahip çıkan yerel yönetim unsurlarına, yerel yönetim liderlerine de bu adeta bir suç unsuruymuşçasına soruşturmaların açıldığı, davaların açıldığı bir süreçle karşı karşıya geldik. Dolayısıyla kadın haklarını savunmanın, kadına yönelik şiddete karşı durmanın adeta suça dönüştürüldüğü bir siyasal iklim içerisinde geçiyoruz. Bu gerçekten çok tehlikeli bir süreç. Kadınların hayatta kalması için daha fazla mekanizmayı ve kadına yönelik şiddetin suç olduğunun haykırıldığı bir yerden kadına yönelik şiddete karşı durmanın, bununla ilgili mekanizma üretmenin, sorumluluk geliştirmenin adeta suç olduğu akıl almaz bir sürecin içerisinde geçiyoruz. Bu anlamda yerel yönetimleri güçlendirmek, cesaretlendirmek, yanında durmaya devam etmek ve yerel yönetimde olan bütün kadınların da ve aynı şekilde eşitliğe inanan bütün erkeklerin ve bütün yöneticilerin de bu anlamda elini taşın altına koyması gerekli. Ortada aslında bir taş olduğunu da düşünmüyorum çünkü kadına yönelik şiddetle mücadele bir yönetici açısından da siyasetçi açısından da ancak bir onur meselesi olabilir, gurur meselesi olabilir. Dolayısıyla tüm teşviki, desteği sunduğumuz ve bunu talep etmeye devam ettiğimiz, gerçekten ısrarla devam ettiğimiz bir sürecin olması gerektiğini düşünüyorum. Konuşacak şey oluyor ama tek başıma konuşmaktan ziyade hep beraber üzerine düşünebilirsek ne kadar güzel olur.

Zeynep: Çok teşekkürler Zelal. Çok güzel çerçevelendirilmiş bir sunum dinledik senden. Şu an henüz bir söz yok, belki ben de şöyle bir bağlamla soru taleplerini canlandırabilirim. Tam da bahsettiğin yerden, bu süreci hem kazanımlarla hem de

kayıplarla yaşadık. İstanbul'da böylesi kazanımlar olurken ülkenin diğer bölgelerinde kayyumlar atandı, belediyeler kapatıldı, kadın dernekleri kapatıldı. Bu durum da doğrudan kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarının etkisiz hale getirilmesine, içinin boşaltılmasına yol açtı. Diğer taraftan İstanbul'da bir takım ilçe belediyeleri dayanışma/danışma merkezini açarken bazı belediyelerin mevcut sığınaklarının kapatıldığını da duyuyoruz.

Zelal: Çok haklısın Zeynep. Gerçekten bir yerel yönetime kayyum atandığında ilk yapılan müdahalenin kadına yönelik şiddetle ilgili alanlar olması hepimizin üzerine düşünmemiz gereken bir şey. Şimdi o müdahalenin kendisi sözleşmeyi kaldırmak ve yerel yönetimleri bu anlamda daha da fazla sıkıştırarak yönetimi ele geçirmeden de yapmaya, yaptırmaya veya zorlamaya neden oluyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelenin sadece merkezin sınırlılıkları içerisinde ve kontrolü içerisinde olmaması gerektiğini savunmak zorundayız çünkü birincisi yerel yönetimlerin bir bütçesi var ve bu kadınlarla ilgili de, kadınların bakım yükünün çok yoğun olduğu yaşlılar, engelliler, çocuklar için de kullanılması gereken bir bütçe. Bunu savunmaya devam etmek gerekiyor. Yerel yönetimlerin aynı zamanda siyasi birer merkez olarak bu deneyimi, bu tecrübeyi ediniyor, yaygınlaştırıyor ve bunun da aynı zamanda bir savunu alanı haline geliyor olması gerekiyor. İstanbul Sözleşmesi yokken bu kadın hareketi 2002'de TCK'yı ve Medeni Yasa'yı değiştirdi. Türkiye kadın hareketi gerçekten çok güçlü bir hareket, parçası olmaktan onur, gurur duyduğum bu topluluk İstanbul Sözleşmesi'ni de hem buradaki hem de dünya genelindeki kadınlarla bir arada oluşturdu.

Dolayısıyla biz o olmayan sözleşmeleri, yasaları olur hale getiren, var eden bir yapıyız, var olanı da geri vermeye hiç de niyetimiz yok. Bir es vermek olarak görüyorum ben bunun kendisini. Güçlü ve güvende hissettiğimi söylemek isterim açıkçası.

Zeynep: Şu an pek söz yok.

Zelal: Başka yerel yönetimlerden arkadaşlar var mı aramızda? Belki onlar da karşılaştıkları durumlara ilişkin paylaşım yapmak ister mi diye ben sormak isterim. Yerel yönetimlerle çalışma yürüten ve belki yeni dönemde bu anlamda bir farklılık fark eden... Aslında pek çok yerel yönetimin de İstanbul Sözleşmesi'ne sahip çıktığı bir dönem. Sözleşmeyi ne kadar anlatmak istersek isteyelim bu kadar başarılı olamazdık diye de hatırlatmak isterim. Bu merkezdeki siyasi kutuplaşma içerisinde pek çok siyasi partinin ve siyasi liderin buna sahip çıkıyor olması da gene hepimizin gücü diye düşünüyorum.

Zeynep: Bir tane söz var. Sevgi Bozkır.

Sevgi: Sevgili Zelal, söylediğin cümle çok değerli: Bu yerel yönetimlerin bütçelerinin kadın meselesine yönelmesi. Belki biz de farklı bakış açılarıyla bu konuda adım atmalıyız çünkü yerel yönetimler bize fikren yakın da olsa uzak da olsa bu konuda biraz tembeller. Yani kabul edersiniz ki pek çok üstüne düşen, yasal olarak yerine getirmesi gereken şeyleri bugüne kadar yapmadılar. Pek çok belediyenin kadın danışma merkezleri çok yeni kuruluyor. Belki biz de buralarda onları zorlamalıyız diye düşünüyorum. Yani elimizde var olanı korumak kadar yeni şeyler yaratmak için bence bu cümle çok önemli, not aldım kafama, bunu çok değerli buluyorum. Teşekkür ederim.

Zelal: Teşekkürler. Çok önemli bir şey söylüyorsunuz. İstanbul Sözleşmesi döneminde pankart asan, bunun görünürlüğünü sağlayan pek çok yerel yönetim oldu. Bir kere çok teşekkür etmek gerekiyor bu anlamda. Hakikaten önemli bir tavır gösterildi ama şunu da hatırlamak gerekiyor. Bir laf vardır ya lafla peynir gemisi yürümez diye. Bunu yerel yönetimlere de bir hatırlatmak gerekiyor. Onu asan bütün yerel yönetimlerin kadına yönelik şiddetle ilgili en az bir mekanizma kuruyor olması gerekiyor, en az bir tane. Nüfusu 100.000'in üzerindeyse sığınma evi açması gerekiyor. Yani bu anlamda hem teşvik etmek hem hatırlatma yapmak önemli ve gerekli diye düşünüyorum açıkçası.

Zeynep: Çok teşekkürler. Gülten sanırım sen söz almak istiyorsun.

Gülten: Acaba Eskişehir'den başka katılan bir arkadaşımız var mı diye merak içindeyim, varsa benim eksiklerimi tamamlasın. Ben Eskişehir'den katılıyorum. 1999'dan beri Büyükşehir Belediyesi Yılmaz Büyükerşen'in başkanlığında olduğu için belediyede kadın politikalarıyla ilgili çok önemli, çok büyük değişiklikler olmadı. 2008 yılında kadın danışma merkezini kurduk. Şu an iyi bir binada çalışmakta. Kadrolu bir psikolog, kadrolu bir diyetisyen ve haftanın belirli günleri gelen barodan avukat, gönüllü avukat arkadaşlarımızın destek verdiği bir kurum haline geldik. Odunpazarı Belediyesi, ilçe belediyesi yıllar önce Avrupa Birliği fonundan yararlanarak bir kadın sığınma evi açıp beceremeyeceğim diye onu Sosyal Politikalar Bakanlığı'na devretti. O AKP dönemindeki bir belediyeydi. Hatta açılışını böyle görkemli, davullu zurnalı yapmışlardı. İyi ki devrettiler çünkü gerçi daha sonra CHP geldi ama hani onu idare etmek zordu. Tepebaşı

Belediyesi'nin kadın sığınma evi var ve yıllardır sessiz sedasız 20-25 kontenjanla devam ediyor genç arkadaşlarımız, şimdi nöbet de tutuyorlar. İl koordinasyon kurulu toplandı. Eskişehir'de toplanıyor arada sırada. Hiç ses çıkmıyor ama orada Eskişehir'de Büyükşehir Belediyesi'nin kadın sığınma evi yok. Arayışa girildi fakat il koordinasyon kurulunda vali muavinin katıldığı bir toplantıda şöyle bir karar alındı: Eskişehir'de üç tane kadın sığınma evi var ve buna gerek yok tarzında bir şey kondu. Şu an 2008'den bu yana benim de -ben emekli bir öğretim üyesiyim, gönüllü olarak haftanın bir günü giderek- danışman olarak çalıştığım EŞİK'in paydaşı olarak 2008'den beri gerçekten çok büyük bir aşama yapamasa bile çizgisini kaybetmeyen, kadın haklarına saygılı bir çalışma yürütmekte. Yine Eskişehir'de iki üniversite, şu anda üç üniversite, baro, TMMOB, Kent Konseyleri gibi, üç belediye gibi kuruluşlardan oluşan bir kadın dayanışma grubu oluşturuldu. Her sene işte 8 Mart, 25 Kasım'larda müşterek faaliyetler yapılıyordu ama son zamanlarda üniversiteler çekince koyarak bazı faaliyetlerimize uzaktan katıldılar. Onu da anlayışla karşılıyoruz. Eskişehir'de büyükşehir belediyesindeki sosyal politikalarından sorumlu arkadaşlarımız açısından şanslı olduğumuzu düşünüyoruz. Kadın sorunlarına duyarlı, hatta bir tanesi şu anda mecliste, Jale Nur Süllü, ondan sonra da şimdi Hale Kargın diye bir arkadaşımız var. Eskişehir, yani büyükşehir belediyesinde çok büyük değişiklikler olmadı ama işte yerellere yönlendirme, yardım ve sonra şöyle bir ilk görüşme diye bir kadro oluşturduk. Gelen vakaların ilk bilgilerini aldıktan sonra diyetisyene, psikoloğa ya da hukukçuya sevk ediyor. Orada şöyle bir şey oluşturduk. Yerel yönetim olarak açılmış olan tüm kursları yerel danışana okuyo-

ruz. Diyoruz ki işte şu kurslar, bunlardan hangisini istersin. Adını yazıyoruz ve de o kurslar da belirli bir sayıya gelince o grupları toplamaya çalışıyoruz. Tabii şimdi online çalışıyor ama bir ara yine yüz yüze çalışmalar olmuştu. Eskişehir ile ilgili söyleyeceğim bunlar. Arkadaşlar varsa gençlerden onlar da katkı verebilir ama 99'dan bu yana büyükşehir CHP'nin sonra da iki alt belediye de CHP'nin olunca biz kadınlar biraz rahatız diye düşünüyorum. Gerçi belediye başkanlarının "analar, ana, kadınlarımız" gibi arada ağızlarından yanlış sözcükler çıksa da bizlerin çalışmalarını engellemiyorlar en azından. Bunları sizlerle paylaşmak istedim. Teşekkür ederim.

Zelal: Çok sağ olun Gülten Hocam. Oradaki bütün farkı sizin gibi kadınlar yaratıyor. Siz bahsederken Eskişehir nerede diye küçücük bir baktım. İnsani Gelişme Vakfı'nın 30 büyükşehir kapsamında hazırladığı 2020 raporunda Eskişehir İnsani Gelişme Endeksi içerisinde 6. sırada yer alıyor ama burada en önemli şey şu: sağlık, yaşam ve toplumsal cinsiyet kategorisinde ilk sırada yer alıyor. Gerçekten Eskişehir gidildiğinde de böyle fark edilen kaldırımsız bir şehir. Kentsel yaşama katılım anlamında Türkiye'de bunun çok önemli bir örneği. Ebeveyn olan kadınların, erkeklerin ondan sonra engellilerin sokakta, hayatın içerisinde yer alabilmesi için çok çok önemli bir fark olduğunu düşünüyorum. Yanı sıra orada geliştirilen ve daha da geliştirilebilecek olan aslında kırsal kalkınmayla ilgili. Herhalde oralardaki farklarınızı önümüzdeki yıllarda göreceğiz diye umuyorum.

Gülten: Çok teşekkür ederim. Kırsal kalkınma için tohum takası yapılıyor. Yılmaz Hoca ikide bir tohumları, fideleri alarak köylere gidiyor.

İlçelerin hepsini CHP'li yapmak istiyoruz. Öyle bir amaçları var. Kırsalda da kooperatifler kuruldu epey. Ben bütün faaliyetleri övünmek için söylemiyorum. Sonra çok kıymetli örnek olacak bir şey. 2007-2008 yıllarında Avrupa Birliği'nden fon olarak bir kreş yaptık. Onun hazırlanmasında ve yaşar hale gelmesinde benim de çok büyük katkılarımla olmuştur. Es Çocuk Evi. Annesi ya da babası tutuklu on yoksul çocuğun birlikte yaşayabileceği bir kreş kuruldu, ücretsiz ve belediyenin himayesi altında. Şu anda da devam etmekte. Devlet bizim projemizi taklit ederek Uçurtmayı Vurmasınlar diye bir proje yaptı fakat onu gerçekleştirdiler mi bilmiyoruz. Hatta bizim çocuklardan bazılarının da kaydını aldı. Belediyemizin sosyal boyutlarda daha çok farklı bir şeyler yaptığını da söylemek isterim. Teşekkür ederim. Kusura bakmayın.

Selime: Benim Zelal'e bir seri sorum var ve tabii ki başka belediyeye çalışma ve belediyede çalışma tecrübesi olan kadınlara. Zelal en son söylediğin İstanbul Sözleşmesi meselesi bütün o süreçte düşündüğüm ve zaman zaman sinir olduğum bir şey olmuştu. Şimdi sen söyleyince canlandı kafamda. Toplumun birçok kesiminden olduğu gibi pek çok belediyenin söze sahip çıkması bir yandan gerçekten çok iyiydi. Hatta zaman zaman İstanbul Sözleşmesi'yle sınırlı da kalmıyor, feminist söze bile sahip çıkıyorlar. Bile diyorum çok yaygın gördüğümüz bir şey olmadığı için. Bütün bu tartışmanın da gittiği bir eksen vardı sanki, İstanbul Sözleşmesi genel politikaya dair bir şekil ve yükümlülük vermiyor. O yüzden ona söyleysel olarak sahip çıkmak tabii ki çok önemli ama İstanbul Sözleşmesi'ni uygula dediğimiz sanki o konuştuğumuz belediyeler değilmiş gibi bir üstüne almama hali gerçekten çok ilginçti. Bu hali bele-

diyede çalışan feminist kadınların nasıl deneyimlediğini merak ediyorum. Sizde nasıl çatışmalar yaratıyor? Bir de hani bizlerin, bu alanda çalışan kadın örgütlerinin çeşitli ilişkiler kurarak baskı kurup bunu hatırlatması önemli ama başka nasıl baskı mekanizmaları var? Hem kadın örgütleri olarak hem de vatandaş olarak belediyelerden bir şey talep etme alışkanlığımız yok. Bize yol talep etmek gibi bir sığınak talep etmenin de kadınlar için de bir hak olduğunun baskısını yapabileceğimiz alanlar olarak neler önerebilirsin? Çok iyi uygulamaları olan belediyeler var. Tabii ki böyle çok iyi örnek olan CHP belediyeleri; ama bunların bir yandan dönemlik olduklarına da şahitlik ediyoruz. Kişiler gidiyor, birden darmadağın oluyor her şey. O yüzden bunun böyle kişilere kalmadan, ki burada parti değişmesini kastetmiyorum, aynı partide kaldığında dahi bunun sabit kalması, kurumlaşmış olabilmesi için sence neler gerekiyor? İçeriden birisi olarak yanıtlayabilir misin?

Zelal: Ben şunu söylemek isterim, Selime sanırım burada. Çok uzun yıllar sadece kadın örgütlerinde sonra da Şişli'den başlayıp Büyükşehir'e gelen, yani arafta olan bir kadın olarak daha doğrusu ikisini birden söyleyeyim. Birincisi mesela ben Şişli Belediyesi'nde çalıştığım dönemde şunu çok net bir şekilde fark ettim, Mor Çatı'da olduğumda da sık sık söylüyordum: Gidelim Kent Konseyi'ne girelim, Beyoğlu Belediyesi'nden bir şey talep edelim vs. Mor Çatı hiçbir zaman bir şey yapmak isteyen bir kadının önünü kesen bir yer olmadı. Dolayısıyla "Tamam, hadi sen git," filan denildi ve Beyoğlu Kent Konseyi'nin içerisinde Mor Çatı'nın bir parçası olarak yer almaya çalıştım. Ama gerçekten Kent Konseyleri vb. pek çok yapı aslında demokrasibilik oynanan, -mış gibi yapılan alan-

lar olarak inşa ediliyor. Dolayısıyla sadece kadın örgütlerinin değil bütün sivil toplum örgütlerinin katılımını çok şekilsel, çok karikatürize bir halde bırakıyor. Buna rağmen bunları değiştirmek ve dönüştürmek gerektiğine inanıyorum. "Bu böyle," deyip vazgeçtiğimiz, çıktığımız bir şey değil ama enerjimizi doğru yöneterek, belki daha üst ölçekli bunun savunusunu yaparak Kent Konseylerinin işlevli hale gelmesi sadece kadın örgütleri için değil, tüm sivil toplum örgütleri için önemli ve gerekli diye düşünüyorum. İkinci bir nokta olarak bir sivil toplum alanında yer almanın kendisi çok konforlu bir alan. Bütün zorluklarına rağmen bunu söylüyorum, inanılmaz konforlu ve çok büyük mutluluk verici bir şey. Tutuklanma risklerini de dâhil ederek; çünkü bugün artık belediyede çalışıyorsanız tutuklanma riskleriyle karşı karşıyasınız, hayatınız paramparça edilebilir, her şey yapılabilir. Ben kendi öz sözümü söylemeye çalışan bir kadın olarak bir kamu kuruluşunda olduğumda bu sözümle ilgili otokontrol ister istemez gerçekleşiyor. Burada benim ifade ettiğim herhangi bir şey sadece benim değil, bulunduğum yapının tamamını bağlayabiliyor. Dolayısıyla bu anlamda bir denge gözetmek sorumluluğunu ister istemez üstümde hissediyorum. Bireysel durum olarak okumayın lütfen bunu. Bunu kamuda çalışan ve kamunun bir parçası olan tüm feminist kadınlar için söylüyorum. Tüm feminist unsurları böyle görmeyizin önemli olduğunu düşünüyorum çünkü burada kurulması gereken ilişkinin, yani o kadın dayanışması denilen şeyin kendisinin sadece sivil toplumun ya da kadın örgütlerinin kendi arasında değil aynı zamanda kamudaki kadınlarla da kura kura gidiyor olması gerekiyor. Bunun içerisindeki zorlukların da farkındayım. Feminizmi farklı şekil-

de deneyimleyen kadınlarla dayanışma ilişkisi bu, kız kardeşlikten bahsetmiyoruz. Bizim ortak çıkarımız var -kadınların ortak çıkarı- ve o ortak çıkar için güç birliği yapıyoruz, birlikte mücadele ediyoruz. Sivil toplumdaki kadın örgütleri içerisindeki kadınların zaman zaman açık iletişim alanlarını kurmakla ilgili daha fazla ısrarcı olmak gerektiğini düşünüyorum. Sonuçta talepleri yapmaya ve götürmeye devam etmek zorundayız. Zorundayız diyorum ama benim biraz araf bir halim olduğu için bazen bu çok bipolar bir durum da yaratabiliyor benim açımdan. Ben kendimi her zaman kadın hareketinin bir unsuru olarak görüyorum, orada yer alarak, o zemine basarak kendimi var etmeye çalışıyorum esas itibarıyla. Şunu unutmamak gerekiyor, yerel yönetimlerin gerçekten çok farklı bir etki alanı var. Bunu son 6-7 yıldır çok daha içeriden görüyorum çünkü bir iş yapıldığında domino etkisi gibi diğerlerine de sirayet edebilen, diğerlerini de etkileyebilen bir gücü var aslında. Bir etki gücü var. Örneğin, Şişli Belediyesi'nde bir Eşitlik Birimi açılıyor, İstanbul'da peşi sıra üç tane, dört tane Eşitlik Birimi açılıyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlıyor, İstanbul'daki pek çok ilçe belediyesinden "Biz nasıl yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlarız?" soruları geliyor. Dolayısıyla hakikaten vazgeçmeyeceğimiz, kadın hareketinin rotasında yerel yönetimlerin merkez kadar, ulusal kadar ağırlığa sahip olması gereken bir yer olduğunu düşünüyorum. Bunu tabii şöyle kurmak zorunda değil kadın hareketi: Düşünün ki işte İstanbul'da 39 ilçe var, her biri bir toplantıya çağırırsa bir ay yetmiyor bir kurum açısından. Dolayısıyla bu katılımcılık alanı bir miktar yorucu bir noktaya da geliyormuş gibi gözlemliyorum. İBB tarafında da o birim, bu birim, şu birim sürekli kadın örgütlerini bazen işte çocuk

örgütlerine davette bulunuyor. Burada bir model üzerine düşünmek gerekiyor. Yani yerel yönetimlerle kadın örgütlerinin temsiliyetini içeren bir model üzerine düşünmek gerekiyor. Tam da o bütün fotoğrafı gösterebilmek ve o dayanışma ilişkisini de ama hissettire hissettire sürdürmek için.

Zeynep: Çok teşekkürler. Tam buçukta bitirmeliyiz ki programın devamında çok sarkmalar olmasın. Tam da senin bıraktığın yerden aslında söz alan arkadaşlar da muhtemelen o bağlantıyı kuracaklardır.

Hale: Ben de çok kısa söz almaya çalışacağım. Zelal ile benzer bir durumdayım. Ben de hem bir belediyede çalışıyorum hem de Mor Çatı gönüllüsüyüm ve belediyede çalışan feminist bir kadın olarak bazen o sıkışmışlığı ben de yaşıyorum. Hangi şapkamla konuşacağıma karar veremiyorum bazen, bu Zelal'in dediği gibi otokontrol meselesi. Bir de bazen ne kadar kararlı olsam da uygulama aşamasına geçilmesi için mevzuatın yeteri kadar dayanak sunmamasını da bir sorun olarak yaşıyorum. Mesela belediye kanununda 100.000 nüfusu olan belediyelere sığınak açma yükümlülüğü getiren maddede, nüfusu 100.000'in altında olan belediyeler için çok gevşek bir ibare ile "mali durum ve hizmet önceliği"nden bahsediliyor. Yani 100.000 nüfusu aşmayan bir belediyenin sığınak açması için mevzuat bir "tavsiye"de bulunuyor ve bu da muğlak bir ifadeyle geçiyor. Biz aslında sığınak açmayan çoğu belediyenin, sığınak açmamak için bu gerekçeye referansla mali durumunu bahane etse de, asıl konunun sığınak açmanın hizmet önceliği olmaması olduğunu biliyoruz. Yine danışma merkezi açılmasıyla ilgili belediye kanununda hiçbir şey yok. Dolayısıyla bu konuyla ilgili uygulamaya geçmek

istediğimizde 6284 sayılı Yasa ya da İstanbul Sözleşmesi'ni dayanak göstermek zorunda kalıyoruz ve ilişkisini anlatıp yasal ikna yolu bulmaya çalışıyoruz. Bulabilirsek belediye kanunundan uygun bir madde bulup onu uyarlamaya ve bağlantısını kurmaya çalışıyoruz. Çünkü dediğim gibi belediyelerin bağlı olduğu asıl mevzuatta danışma merkezlerine bir referans yok ve bu kanunda geçen "şiddet" de sadece "terör ve şiddet" olayları kapsamında geçen bir şiddet. Yani hiç toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, erkek şiddeti, kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet vs. gibi bir referans olmaması da işte böyle talepleri götürmeye çalıştığımızda, ne kadar kararlı olsak da idari kı-sımda eli zorlayabiliyor. Bir de son dönemde bu sıkışmışlık LGBTİ+'lara saldırılar konusunda da kendini gösteriyor. Bazen feminist sözün radikal kalmasını bekleyebileceğimiz yerlerde, çoktan ana akımlaşmış sözleri bile kullanamadığımız noktalarda buluyoruz kendimizi. CHP'li bir belediyede çalışan biri olarak çok rahatlıkla bunu söyleyebilirim. O kadar sınırlama haline geliyor ki, "LGBTİ+ demeyelim de cinsel yönelim, cinsiyet kimliği diyelim." Hatta "Onu da demeyelim de işte toplumsal cinsiyet eşitliği diyelim, cinsiyet adaleti diyelim," diye böyle gitgide geriye giden bir süreç işliyor. O mücadele de ne kadar güçsüzleşirse, geri çekilirse bunu belediyede yapmak daha da zorlaşıyor zaten.

Zeynep: Çok teşekkürler Hale. Kızbes.

Kızbes: Merhaba arkadaşlar. Ben de yerel yönetimlerle kadın örgütleri arasındaki ilişki konusunda model önerisinde bulunmak istiyorum. Şimdi aslında belediye meclisinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu ile Kent Konseyi Kadın Meclisi koordinasyonunda bir şey oluşturulması lazım:

Eşitlik Kurulu. Bu eşitlik kurulunda bütün kadın örgütleri ve mesleki örgütler, psikologlar, hukukçular, sağlıkçı, ilgili sosyologlar filan olmalı. Bu belli aralıklarla toplanmalı, en azından ayda bir kere. Belediyenin stratejik planında yer alan programlarını gözden geçirmeli. Nasıl ki bir imar planı alındığında ÇED raporu gerekli görülüyorsa burada da toplumsal cinsiyet eşitliği etki değerlendirme raporunu bu Eşitlik Kurulu vermelidir. Belediyenin bütün icraatlarının toplumsal cinsiyet eşitliğine etkisi değerlendirilmelidir diye düşünüyorum. Ayrıca kadın meclislerinin Kent Konseylerinin arka bahçesi olmamasına bu Eşitlik Kurulu da yardımcı olur. Bir de bütün belediyelerin, belediye başkanları da dâhil olmak üzere personelin gerçekten toplumsal eşitliği ve kadının insan hakları eğitim programlarından geçirilmeleri gerekiyor ki hizmet sundukları kadınlara toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle bakabilen personel olsun diye öneriyorum. Bir de özel idarelerden gelen kadın ve aile müdürlükleri yerine güneydoğuda HDP'nin yaptığı gibi Kadın Politikaları Daire Başkanlığı olmalı. Bu Kadın Politikaları Daire Başkanlıklarına bağlı Kadın Çalışmaları Müdürlüğü olmalı. Bu konuda da böyle bir talepte bulunursak iyi olur diyorum. Kadın Politikalarından Sorumlu Daire Başkanlığı'nın azından başkan yardımcılarında birisinin düzeyinde olmasında fayda vardır. Bunu nasıl yaparız, nasıl talep ederiz, nasıl alırız birlikte tartışalım.

Zeynep: Çok teşekkürler Kızbes. Merve'ye söz vereceğim.

Merve: Merhabalar herkese. Zelal'le Hale'ye tamamen katılmakla birlikte ben de kendimi feminist olarak tanımlayan bir yerel yönetim çalışanıyım. Hep bu kişiler üzerinden; yerel yö-

netimlerde, kendini feminist olarak tanımlayan ya da feminist bakış açısıyla hizmet üretmeye çalışan kişiler üzerinden ilerliyor süreç ama hiç de kolay ilerlemiyor. Bunu muhtemelen benim gibi yerel yönetimde çalışan arkadaşlar da çok iyi deneyimlemiştir. Tırnak içerisinde, en iyi, iyi uygulamalarıyla örnek olan bir belediye gibi görülse bile içeride ne yazık ki işin mutfağına girdiğimizde hiç o kadar da kolay olmuyor, çok ciddi dirençlerle karşılaşılıyor. İkinci olarak da aslında hem chat'te yazılanlardan hem de konuştuğumuz durumlardan kısaca özetleyebilecek olursam; daha çok kayyum atanan ya da dayanışma merkezleri, sığınma evleri kapatılan belediyeler üzerinden mücadele yöntemi belirliyoruz ama bir noktada da aslında şu anda hizmetlerine devam eden merkezler için de varlığı yeter diyebileceğimiz dönemleri ben çoktan geçtiğimizi düşünüyorum. Çünkü çok ciddi anlamda işlevsizleştirilen, hâlihazırda da sürekli olarak çalışmalarında engellenmeye çalışılan çok sayıda kadın dayanışma merkezi mevcut. Hele ki kendi deneyimlerin üzerinden de ilerleyecek olursam. Yeni dayanışma merkezi açacak belediyelere baktığımızda, birçoğunun deneyim paylaşımı noktasında tek personel üzerinden konumlandırıldığını ve buna göre bir yöntemle açılmaya çalışıldığını gözlemliyoruz. Yani burada etkin çalışma göremiyoruz ne yazık ki ya da yerel yönetimleri göz önünde bulundurduğumuzda istihdam edilecek personelin feminist bakış açısında sahip olup olmamasının önemsenmediğini ve çalışmaların aslında az önce de bahsettiğim "varlığı yeter" konumu üzerinden ilerlediğine şahit oluyoruz. Görünürlük bizim için çok önemli tabii ki; ama dediğim gibi bu aşamayı çoktan geçtiğimizi düşünüyorum artık. Selime'nin

bahsettiği bir durum vardı aslında. Bu belediyelerdeki kişiler üzerinden ilerleme ve bunu nasıl bir sistematik hale getirebileceği üzerine, doğru anladım değil mi Selime? Burada neyle örnek verebilirim: Zelal üzerinden ilerleyeyim örneğin, tamamen farazi konuşuyorum. İşte Zelal gittiğinde İBB'de nasıl bir süreç ilerleyecek ve bununla ilgili devamlılığı nasıl sağlanacak benim için bir soru işareti olmamalı aslında. Burada benim dediğim şey hem bir çalışan olarak hem de Türkiye'de bir kadın olarak ya da İstanbul'da yaşayan bir kadın olarak fark etmeksizin. Bununla ilgili neler yapıyor? Valilik İl Eylem Planları içerisindeki dahiliyet ya da belediye içerisinde yine kişiler üzerinden ilerleyen stratejik plana toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının net bir şekilde yerleştirilmesi ya da kadın politikalarının net bir şekilde tanımlanması gibi bir süreç ilerliyor ama bahsettiğimiz bu eylem planları ya da stratejik planlar da aslında kısa süreli olan prosedürler. Bu eylem planı bittiğinde, stratejik planın sonuna gelindiğinde yine mi kişilere kalacak bu durum ya da hep ikili ilişkilerin üzerinde mi ilerleyecek? Hepimizin en büyük kaygısı bu oluyor. Başka bir kurum olarak da, ŞÖNİM'le örnek veriyorum; ikili bir iletişim kurduysak ŞÖNİM müdürü değiştiğinde ya da oradaki dahiliyeti sağlanan kişi değiştiğinde sonraki sürecin nasıl ilerleyeceği konusunda hepimiz tedirgin oluyoruz. Birçoğumuz artık ikili ilişkiler üzerinden ilerletmeye de alıştık belki de. Bu durum bir yandan bizim için artı ama bir yandan da bir türlü o sürekli mücadelesini verdiğimiz sistematik hale gelmesini de aslında tam olarak sağlayamıyoruz. Benim dediğim gibi paylaşacaklarım biraz da bunlardı, biraz böyle sorunlar üzerinden konuşmak gibi oldu ama deneyimlerimiz de bu

yönde ne yazık ki. Teşekkür ederim herkese katılımı için.

Zeynep: Çok teşekkürler. Başka söz alan da yoktu.

Zelal: Uygunsa ben söz alabilir miyim?

Zeynep: Tam kapanış için sana sözü verecektim. Zaten diğer konuşmaları ikinci bölümde yaparız.

Zelal: Öncelikle Sayın Başkan'ın sosyal politikalar koordinatörlüğünü yürütürken ben ve birlikte çalıştığım Elif Avcı'nın, belki bir kısmınız tanıyor, feminist kadınlar olarak o metinleri yazarken politik söylemini oluşturmakta bir fark yarattığımıza inanıyorum. Bunu koymak isterim ama şunu da koymak isterim: Parçası olduğum yönetimin kendisi aslında toplumsal cinsiyet eşitliğine inanıyor. Benim olduğum ekip açısından söylüyorum. Bu belediye yönetim kadrosu en başından itibaren, eşitliğin kendisine inanıyor. Sayın Başkan ondan sonra danışmanları, tabii ki tamamı değil ama içlerinde gerçekten de bu eşitlik konusunda özel bir çaba harcayan danışmanlar, genel sekreter yardımcısı, daire başkanları, müdürler var. Bütün bu yapının kendisi, özellikle İBB'de işte işe alımlarda kadın istihdamını artırmak, kadınların hiç olmadığı alanlarda kadınları görünürlüğünü sağlamak önemseniyor. Bunun topyekûn bir süreç olduğunun ve elbette ki bir iki üç beş kişiyle değil, bir yönetim anlayışıyla mümkün olduğunun altını çizmek gerektiğini düşünüyorum. Bunun kalıcı olabilmesi nasıl mümkün peki? Bunun kalıcı olabilmesi gene belediyeler içerisindeki siyasi iradenin bunu ana akımlaştırmakla ilgili aksiyon almasıyla mümkün. Ne demek bu? İBB'de toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri veriliyor. Bu basına çıktı, üstüne üstüne gidildi, bilmem ne yapıldı ama yönetim bundan vazgeçmedi. Emin olabilirsiniz ki

bu süreç içerisinde eğitim gerçekleştirilen kişiler içerisinde belki buna hiç inanmayan kişiler bile var ama başkan dediyse yapılır ya da işte yönetim, üst kademe bunu söylediye yapılır. Böyle bir silsilenin olduğunu hatırlamak, dolayısıyla karar verici mekanizmalardaki kişilerin gerçekten de önemli olduğunun altını çizmek istiyorum. Bunun daha kalıcı hale gelebilmesi için toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin yaygınlaşması gerekli. Geçmiş dönemden pek çok kadın çalışma arkadaşlarımız var. Eşitlik meselesi bir önceki dönemde de aslında o kadınların talepleriymiş. Bu insana inanılmaz şekilde güçlü hissettiriyor. İBB adına şunu söyleyebilirim: Veleve ki yönetim değişse bir aşama sonrasında başka bir taraf, AK Parti tarafından yönetilse de cin şişeden çıktı. Bu dönemde gelen kadroları göndermiş olsalar bile bir önceki dönemdeki kadrolardaki kadınlar zaten bu eşitliği istiyor ve bu eşitsizliği hep görmüşler, fark etmişler. Evet, tek dönem yetmez, kesinlikle yetmez ama başladığımız noktaya geri döneceğine inanmıyorum. Artık bu cin şişeden çıktı meselesi Türkiye için de geçerli. Yani İstanbul Sözleşmesi'ni kaldırırsan ne olur, kaldırmasan ne olur? Öyle bir nesil geliyor ki benim, bizlerin talep ettiği eşitliğin çok ötesinde bir hayat yaşayacak umuyorum ki o gençlerin hepsi. Ben buna çok kalpten inanıyorum. Ülfet'in de chat'te paylaştığı gibi, yerel yönetimdeki feminist kadınların aslında iletişim ağını güçlendirmek ve sürekli kılmak önemli. Bu anlamda sormak isterim: Eğer toplantı içerisindeki bütün yerel yönetimde profesyonel olarak çalışan herkes başka gün bir araya gelip bir bilinç yükseltme, bir iç dökme toplantısıyla başlayıp belki başka bir güçlenme ağını bir arada kurmaya yönelik ilerleyebiliriz. Son olarak da bu-

rada bütün kadın hareketinden tırnak içerisinde belediye tarafında olmayan arkadaşlara şunu söylemek isterim. Romantik anlamda değil ama bizi sevin ve koruyun arkadaşlar. Neden? Gerçekten de çok çok çok zor bir şeyle mücadele ediyoruz. Şişli Belediyesi'nden sevgili Haleciğim, ben de işe başladığımda gerçekten orada durmak ve kararlı kalmakla ilgili bireysel olarak ve tabii ki oradaki yol arkadaşlarımla beraber ama aynı zamanda da bireysel olarak inanılmaz derecede mücadele ettim. O gün onu yaptığım için ve o dayanışma için herkese şükran duyuyorum çünkü o benim bugün başka bir seçim döneminde, İstanbul seçimlerine kadın hareketinin sözünü taşımam için bir fırsat yarattı. Bugün de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde başka kadınlar ve erkeklerle beraber o politikaları hayata geçirmek için bir fırsat yarattı ama gül bahçemiz yok. Biz anlatsak siz ağlarsınız arkadaşlar. Şaka değil gerçek bunun kendisi. Eğer herkes için uygunsa ben mailleri almak ve buluşma yapmak isterim ama şunu söyleyeyim, "Belediyede gönüllü çalışıyorum," değil, "Belediyede profesyonel çalışıyorum," meselesiyle bir araya gelmek isterim çünkü gönüllülük alt üst ilişkisini kıran bir şey. Müdürü varsa birilerinin, birinin amiri, daire başkanı varsa bir araya gelelim ya da kendisi yöneticiyse.

Geriye Gidiş Halinin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uygulamalara Etkisi:

6284 Sayılı Kanun Kapsamında Karşılaşılan Zorluklar Neler-Nasıl Çözümler Üretiyoruz?

Leyla: Bu oturumun konusu, geriye gidiş halinin kadına yönelik şiddetle mücadelede uygulamalara etkisi. Doğrudan sahadaki uygulamalara nasıl etki ediyor bu geriye gidiş hali, bu deneyimleri dinleyeceğiz. Öncelikle Kadın Dayanışma Vakfı'ndan Büşra bizimle. 6284 sayılı Kanun kapsamında uygulamada yaşanan zorluklar neler, nasıl çözümler üretiyoruz, bizimle paylaşacak ilk bölümde.

Büşra: Selam herkese. Önce konuşacak ne kadar çok şeyimiz varmış diye başlamış olayım o zaman. Sokağa çıkamadığımız bu günde bile bir sürü şey paylaşmaya, bir cumartesiye buna ayırmaya ne kadar ihtiyaç duyuyoruz. Bence bundan güç alıyoruz, böylelikle burada var olabiliyoruz diyerek başlamış olayım. Kısa bir hatırlatmayla giriş yapabilirim. 6284 sayılı Kanun'a göre, hepimizin bildiği gibi bazı temel koruyucu ve önleyici tedbirler talep etme hakkına sahip her kadın. Bu tedbirler mülki amirlikler tarafından verilebiliyorlar. Uzaklaşma, koruma, gizlilik, sığınak talep etme, geçici velayet ve tedbir nafakası talebi, kişinin varsa silahını teslim etmesini isteme, gizlilik kararı isteme, nakdi yardım ya da sağlık yardımı hakkı sunan bir kanun. Parça parça her bir koruyucu önleyici tedbir için

örnekler vererek gitmeye çalışacağım. Uzaklaştırma ve koruma kararlarıyla başlamak istiyorum. Uzaklaştırma ve koruma kararları için kadınların en sık başvuru yaptığı kurumlar kolluk kuvvetleri, polisler ve tabii ki aile mahkemeleri. Bunun dışında savcılık, valilik ve kaymakamlığa da başvurabilirler. Son döneme dikkat çekecek olursak kadınların riskin de yüksek olduğu durumlarda en sık başvuru yaptıkları mekanizmanın polis olduğunu görüyoruz. Şu da bir gerçeklik ki uzaklaştırma ve koruma kararlarının verilmesiyle ilgili polisin acil durumlarda yetkisi mevcutken son zamanlarda kısa süreli kararlar verildiğini ya da bundan da önceki adımda karakollardaki eril bakış açısının çok belirleyici olduğunu görüyoruz. Zaten güçsüz, baş edemez, bir şey bilmez, beceremez gibi bir yaklaşımın kadınlar üzerinde çok olumsuz etkisi olduğunu fark ediyoruz çünkü başvuru yaptıklarında, 6284'ten bazı tedbirler talep ettiklerinde başvurularının dikkate alınmadığını, kayda/tutanağa geçirilmediğini, şikayetçi olmak istediklerinde "Aman da bir şey olmaz," denilerek geri çevrildiklerini bugün bile görüyoruz. Bir taraftan da buradaki temel mesele maalesef ki kadınların haklarına ulaşmak için ancak uğraşıp emek

ederek sonuç alabildikleri bir sisteme dönüşmüş olması. Kanunda altı aya kadar bu kararlar alınabilirken son dönemde 15 günlük, bir haftalık, bir aylık gibi süreleri çok kısalan uzaklaştırma ve koruma kararlarının verildiğini görüyoruz. Bu tutumlara ek olarak karakollarda en sık karşılaştığımız olumsuz örnekler, karşılaşılan zorluklar yanlış bilgi verilme halinin devam etmesi. Örneğin “Şikâyetçi olursan çocuğun da elinden alınır,” denmesi ya da “Zaten çok az sayıda polis memuru var, bir de Covid yüzünden çok da yoğunuz, bir sürü teftiş vs. yapıyoruz, bir de koruma mı verelim,” denmesi. “Darp izi yoksa bir şey yapamayız,” denilerek diğer şiddet türlerinin görünmez kılınma hali uzaklaştırma ve koruma kararları arasında en sık karşılaştığımız zorluklardan. Normalde bu tür bir şeyde bizim için en yapılabilir, en pratik çözüm önerilerinden bir tanesi mümkünse kadınlarla en ayrıntılı şekilde, adım adım sosyal çalışmayı yapılandırmak çünkü kadınların haklarını bilerek başvuru yapmaları ve bu doğrultularda talep oluşturmalarının çok belirleyici olduğunu görüyoruz. Kendi gittiği bir sefer hiç dinlenmeyip geri döndürülmüşken bir görüşmenin ardından tekrar başvuru yaptığında ve daha sistemli bir biçimde bazı şeyleri talep edebildiğinde kadınların daha hızlı sonuçlar alabildiğini görüyoruz. Buna bir örnek vermek gerekirse pandemi döneminde şöyle bir karşılaşmamız olmuştu: Defalarca maruz kaldığı şiddete ilişkin raporu ya da uzaklaştırma kararı olan bir kadın, aynı gün içerisinde şiddet uygulayan erkek iki defa evinin yakınına gelip tekrar darp etmekle tehdit ettiğinde ve kadın polisi defalarca aramasına rağmen hızlıca gelmemesi hepimizin eminim ki duyduğu, gördüğü bir durum. Bu örnekte şunu yapmıştık: Mutlaka karakolda bulunduğu

esnada beyanının kayda geçirip geçirilmediğini kadının kontrol etmesi, verdiği beyanda anlattığı şeylerin çarpıtılarak yarım mı, değiştirilerek mi yazıldığını kontrol etmesi gibi şeyleri mutlaka paylaşmaya çaba gösteriyoruz ya da mutlaka acil durumlarda avukat edinme, avukat talep etme hakkı olduğunu söylüyoruz. Uzaklaştırma ve koruma kararı ile diğer her karar için temel çözüm önerilerinden biri kadınlara karşılaşılabilecekleri her adımı anlatmak, var olan kanun bu ama karşımıza çıkabilecek ihtimaller ve riskler bunlar diyerek yapılandırılmış bir biçimde paylaşmak. Birlikte sosyal çalışma yürütmenin karşılıklı, birbirimizi güçlendiren bir tarafı olduğunu görüyoruz çünkü bunun sonucunda bir netice alabildiğimizi, can güvenliğimizin sağlanması yönünde adım atılabildiğini ve bunun önemli bir etki yaratabildiğini görüyoruz. Alabileceğimiz pratik önlemler bunlar. Bunun dışında bir diğer tedbir kararı ise geçici velayet ve tedbir nafakası. Buradaki en sık karşılaştığımız problemler uygulamaysa bunu talep etmenin kadınların beyanına bağlı olmaması. Kanunda tedbir nafakası hakim tarafından hükmedebilecek bir karar diye belirtiliyor ama görüyoruz ki kadınlar bunu talep etseler de, kararın çıkmasının normalde hızlı ve etkin bir biçimde olması gerekirken, oldukça yavaş ve geciktirilmiş oluyor ya da olumsuz sonuçlanıyor. Bu karar veren mekanizmalardan da bağımsız olarak şöyle tarafı da var işin: Eğer geçici velayet kadındaysa şiddet uygulayan erkeklerin çocukları görmeyi bahane ederek bunu yeniden şiddeti üreten bir şey olarak kullandığını ya da tedbir nafakası vermemek için geliri yok gibi göstermeye ve bunu verecek durumda olmadığını göstermek için, mal kaçırmaya çalıştığını görmüş oluyoruz. Yani yalnızca sistemle

ya da verilen kararlarla ilgili problemleri uygulamalar değil, şiddet uygulayan erkeklerin de artık bu kararları bahaneyle ve araca dönüştürdüğü bir durum var maalesef karşımızda. Bir diğer konu ise gizlilik kararları. Gizlilik kararı kadınların adreslerini gizlemeleri ve çocuklarının gittiği okulun bilinmemesi için bu bilgilerin gizlenmesini içeren bir karar. E-devlet'te, MHRS'de yani çeşitli sistemlerde kadına ait bu bilgilerin gizlenmesiyle alakalı bir karar. Buradaki en sıkıntılı şeylerden bir tanesi kadınların gizlilik kararları olduğu esnada sosyoekonomik destek için kurumlara başvurmakta yaşadıkları güçlük. Diyelim ki, Sincan'da ikamet ederken gizlilik kararı sebebiyle adresi ŞÖNİM görüldüğü için SYDV'ye gittiğinde defalarca geri çevrilen örnekleri görebiliyoruz. Pandemi döneminde şöyle bir karşılaşmam olmuştu: Kadın 65 yaşında, üç defa peş peşe gizlilik kararı olan bir kadındı. Üç defa peş peşe SYDV'ye başvuru yapmıştı ve her birinde ikametle ilgili bir sorun var denilip geri çevrilmişti. Kadının aradığında ilk söylediği ve belirttiği şey zaten yasaklar yüzünden çok zor çıktıydı. Zaten fiziksel olarak bile bu mekanizmalara ulaşmakta güçlük çektiğini, bir de kendisinden bağımsız sebeple reddedildiğini artık nasıl uğraşacağını ve ne yapacağını şaşırıldığını söyledi. Böyle bir öfkeye de dönüşüyor bu kararların yapılandırılmış, sistemli ve bütüncül şekilde uygulanmaması hali. Buradaki temel yapabileceğimiz şeylerden biri de her zaman için şu: Bu kurumlarla irtibatı mümkün olduğunca hep korumaya çalışmak. Az önceki konuşmalarda da geçti. Bu kişisel ilişkilerimiz aracılığıyla da olabilir, doğrudan STK'ların kurumlara bir baskı ve izleme mekanizması uygulaması şeklinde de olabilir gibi. Gizlilik kararının bir taraftan da bundan da ziyade

sürelerinin takip edilme hali kadınlar için ayrıca önem taşıyor. Süre bittiği an bütün bu sistemlerde kadınların bilgileri görünür hale geldiği için çok düzenli takip edilmesi gereken bir karar biçimi. Görünür hale gelmesi şiddet uygulayan erkelerin MHRS'deki randevularına bakmaya çalışıp ya da çocuğun okulunu öğrenmeye çalışıp kadınlara ulaşmalarına neden olarak o şiddeti sürdürmelerine bir kapı da bırakmış oluyor. Bu kararları takip etme zorunluluğunun ya da bu kararların süresi bitti mi bitmedi mi gibi bir sorumluluğun tabii ki kadınların kendi hayatlarına dair karar alması yönünde güçlü bir tarafı var ama burada kurumlara da ciddi bir iş düşüyor. ŞÖNİM'e özellikle. Bunlarla ilgili yeterince bilgi vermek, kadınların bunların sürelerini uzatarak tekrar alabileceğini paylaşmak, düzenli takiplerini yapmak gibi. Küçük şehirlerde takibin iyi yapıldığını görürken daha büyük şehirlerde daha zorlayıcı olduğunu görüyoruz. Bir başka çok bilinmeyen tedbir kararı ise şehir değişikliği talebi. Bilmiyorum aranızda duyan oldu mu, karşılaşan oldu mu? Şehir değişikliği talebi genelde kadınların daha az bildiği, bizim de daha az karşılaştığımız 6284 tedbirlerinden. Bunu genelde nasıl görüyoruz peki? Ben sıklıkla şu örneklerle karşılaşıyorum: Eğer kadın çalıştığı iş yerinde iş arkadaşının şiddetine maruz kalıyorsa yani astı, üstü, biri tarafından şiddete maruz kalıyorsa, o iş yerinde sürekli olarak bulunması hayatını riske atacak ya da sağlıklı şekilde yaşamasına hem fiziksel hem ruhsal olarak engel olacak türden bir şeyse kadının talep ettiği bir şey olduğunu görüyoruz. Ya da ısrarlı takip yaşayan, failin iş yerine çiçek gönderdiği, kapısına geldiği, güvenlikle bir irtibat kurup içeri girip çıkmak konusunda zorluk yaşamadığı durumlarda kadınların o şehirden

uzaklaşmak, başka bir yerde çalışabilmekle ilgili talep edebileceği bir karar biçimi bu. Burada temel dikkat çeken kadınların genelde, ısrarlı takiple diğer şiddet türlerinin iç içe geçtiği örneklerde talep ettiği bir tedbir olması. Mesela yakın zamanda şöyle bir şey olmuştu: Kadın Kars'tan başvuru yapmıştı vakfa. Küçük bir şehir olması ve çalıştığı kurumun il müdürlüğü, ilçe müdürlüğü, kaymakamlık ve valilikle çok sık iletişimde olan bir yer olan olması sebebiyle kendi iş arkadaşından başka bir ortamda fiziksel şiddet görüp şikayetçi olmasının ardından, bir sürü bu sıraladığımız yerlerden kadını arayarak baskı uyguladıklarını, "Şikayetçi olmuşsun, neden bunu yaptın? Bir de tayin istemişsin, nasıl isteyebiliyorsun? Sen zaten zorunlu görevdesin," gibi söylemlerle bir yıldırma politikasına da maruz kaldığını duyduk. Buradaki söylenebilecek temel şeylerden bir tanesi şu: 6284 bize çok ciddi bir dayanak sağlıyor. Yazılı, belli başlı elimizdeki kararı herkese ve her yere göstererek doğrudan sonuç alabileceğimiz bir biçimken başka kurumlar sanki bu hiç yokmuşçasına, sanki kendilerini hiç bağlamıyormuşçasına, sanki bu kararla ilgili hiçbir sorumlulukları yokmuşçasına bir tavır sergiliyor. Şehir değişikliği talebi için olan kısmında da böyle bence, diğerleri için de böyle. Şehir değişikliği talebinin bu kadar belirgin olmasının sebebi şu: Mesela o örnekte kaymakamlık kadının talebini "Biz sana yazı asla vermeyeceğiz çünkü tayin talep edemezsin, böyle bir şey olamaz, mazeret tayini filan diye bir şey yok," diye reddediyordu. Burada da temelde yaptığımız şey, kadınlarla sürekli irtibatla kalıp hem hukuki hem sosyal hem psikolojik talebi neyse bu doğrultuda mümkün olduğunca dayanışma kurmaya devam ederek yol izlemek oluyor. Bir diğer başlık sığınak.

Pandemi boyunca hep şunu duyduk, başka toplantılarda da artık duymaktan bıktık: Pek çok şehirde kadınların sığınağa başvuru yapmakla ilgili yaşadıkları zorluk, polise gittiklerinde bir risk taşıyıp taşımadığıyla ilgili göstergelerin olmasını talep etmeleri, hemen sığınağa almamaları, ancak çok yüksek bir güvenlik riski varsa sığınağa kabul etmeleri, darp raporu varsa sığınağa kabul etmeleri gibi.. Pandemi yalnızca bu desteğin değil bir sürü 6284 tedbirinin yapılandırılmamış bir biçimde uygulanmamasına da sebep oldu. Bunların tamamına nasıl çözümler üretmeye çalışıyoruz? Her şeyden önce bireysel olarak yapılabilir, pratik yöntemleri paylaşmaya çalışıyoruz. Kadınlarla 6284 dilekçesini yazarken dikkat edilebilecek şeyler ne olabilir, neyi yazarsak daha çabuk sonuç alabiliriz gibi bilgileri paylaşıyoruz. Ayrıca şiddete maruz kalma halini belgeleme sorumluluğu da maalesef biz kadınlara kalması söz konusu. Ekran görüntülerini alırken numarasının mutlaka görülmesinin kişinin tespit edilmesini ve ceza almasını kolaylaştıracak da bir şey olduğu bilgisini vermek gibi şeyler yapıyoruz. İhlalleri bildirirken polis karakolundan birinin gelmemesi ya da işlemi dikkate almaması halinde sanki yeni bir şikâyetmişçesine başvuru yapılabileceğini söylemek ve böylece bu kurumlar tarafından da kadınların kolayca bertaraf edilmemeleri, kolayca baştan savılmamaları için yöntemler ve pratikler geliştirmeye çalışıyoruz. Bunu en sık yapan yerler de bence kadın örgütleri. Tabii yerel yönetimlerdeki kadın danışma merkezlerinin de bu konuda oldukça iyi bir rolü var ama orada kurduğumuz ilişki hem birlikte güçlenmemizi sağlıyor hem de oradaki eksikliği tespit etmek bize bir savunuculuk alanı yaratıyor. Mesela öğleden önceki oturumda sanırım Melike paylaş-

mıştı, boşanmış kadına uzaklaştırma almak bir beceriydi bizim için ve biz bunu raporda kullanmıştık ya da sığınaktaki çocukların gizli kaydını yapabiliştik, dedi. Şu an bununla ilgili geriye gidişi çok bariz görüyoruz. Kadınlar karakollara başvuru yaptıklarında medeni durumlarına göre uzaklaştırma ya da koruma kararı verilip verilmeyeceğinin tartışıldığını görüyoruz. İşte kocan mı, eski kocan mı, baban mı, abin mi? Yani aile içerisinde birisiye daha kolay olabilir, aranızda düzeltebilirsiniz, eve bir dönsen söylemelerinin polis memurları tarafından daha kolay söylendiğini maalesef ki görüyoruz ya da gizlilik kararlarının kadına çıkarken çocuğuna çıkmadığını görüyoruz. Bu da erkeklerin çocuğu bir şiddet aracına dönüştürmesine sebep oluyor. Bilmiyorum kötü bir cümle mi bu ama bundan dolayı üretebileceğimiz en temel çözüm mekanizması bence kadınlarla mümkün olduğunca bu bilgilerin ve bu olasılıkların paylaşılması. Ne kadar bilerek ve fark ederek başvuru yaparsak bu kurumlara şunu görüyoruz ki sonuç hızlı alınmış oluyor ya da bir sonraki karşılaşmamızda mesela şunu duyabiliyoruz “Ben bunları bunları yaptım ama hâlâ tebligat çıkmadı, ne yapacağım?” Bu da bir şiddet uygulama aracına dönüşmüş oluyor çünkü tebligatların şiddet uygulayanlara hızlı şekilde ulaştırılmaması, kararların çok kısa süreli verilmesi, kadın kendi alanında kalıp, nefes alıp, bir şeyler yapmakla ilgili bir başlangıcı dahi oluşturamadan bir anda o kararın süresinin bitmesine ve yeniden karşılaşmaya, yeniden bazı şeylere maruz kalmaya sebep oluyor. Bilmiyorum komik mi olacak ama ben hep burada “Çare koordinasyon” diyorum çünkü bu koordinasyonsuzluk hali, kadının hem oraya gideyim hem buraya gideyim hem buradan belge alayım hem de şuradan şu

sonucu edinmeye çalışayım deyip o git gel yaptığı her aşamada yıpranıp, tükenip “Tamam artık uğraşmayacağım,” deyip talep edebileceği haklardan da, özellikle de mesela nafaka hakkından, vazgeçmesine sebep oluyor. Bu bize savunulacak alanlarla ilgili bazen umutsuzluğu da hissettiren bir şey oluyor. Mesela pandeminin başlarında HSYK’nın bir açıklaması vardı belki hatırlarsınız: 6284’e dair önlemler erkeklerin durumunu dikkate alarak, pandemi koşulu gözetilerek alınmalı gibi. Sonra fark edince hemen geri çektiler ama burada hep en kolay gözden çıkarılabilen alanın kadına yönelik şiddet olduğunu görüyoruz. “Çare koordinasyon” dememin sebebi de biraz şu: İyi ülke örneklerine baktığımızda örgütlerinin, belediyelerin, yerel yönetimlerin, polis ve adliye sistemlerinin hepsinin bir arada çalıştığı, kadının tekrar tekrar buralara gitmek zorunda kalmadığı ve zorlukların minimuma indiği bir biçim olduğunu görüyoruz. Son söz olarak şunu söyleyebilirim. Kadının beyanı esastır dediğimiz ve bunu savunduğumuz bir noktadan, hukuki anlamda tüyoları paylaştığımız, kadınların bu kararları daha çabuk edinebilmesi için maalesef ki başkaca yöntemler üretmek zorunda kaldığımız bir yere geldiğimiz için üzgünüm. Keşke böyle olmasaydı, keşke gerçekten kadının beyanı esas alınsa ve böyle ilerlese her şey. Kadınlar kendi hayatlarının savunusunu yine kendileri yapıyorlar. Bunu hem hukuki hem bireysel olarak yapmış oluyorlar. Burada hepimizin bence hemen fark edebileceği şey şu ki kadın örgütlerinin büyük bir gücü var, biz kadınların büyük bir gücü var çünkü bu ağları aramızda örmek, bireysel ilişkileri düşünmek ve kurmaya çalışmak, karakollara ya da ilgili mekanizmaları arayarak, yazışarak bir baskı kurmak, sürekli takip

etmek, bununla ilgili yeni yöntemler üretmek yapabileceğimiz şeylerden biri. Birlikte de üzerine daha konuşuruz.

Leyla: Çok teşekkürler Büşra, çok güzel topladın. Zaten 6284 bizim üzerine ayrıca çalıştaylar yaptığımız ve yapabileceğimiz bir mesele ama hem uygulamadaki bütün sıkışıklıklara değinmiş oldun hem de bu sıkışıklıkların kadınların hayatlarına doğrudan nasıl etkisi oluyor ve sosyal çalışmada ya da dayanışma kurarken neler yapıyorsunuz diye de bitirmiş oldun. O yüzden çok çok kapsayıcıydı, eline sağlık. Şimdi ikinci kısımda hemen Mor Çatı'dan Aslı'nın sunumuna geçeceğiz. O da "Kadına yönelik şiddetle mücadele için sosyal hizmet kurumunda karşılaşılan zorluklar neler, nasıl çözüm üretiyoruz?" deneyimlerini paylaşacak.

Geriye Gidiş Halinin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uygulamalara Etkisi:

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele için Sosyal Hizmet Kurumlarında Karşılaşılan Zorluklar Neler- Nasıl Çözümler Üretiyoruz?

Aslı: Merhabalar. Mor Çatı'nın dayanışma merkezine başvuran kadınların deneyimlerinden yola çıkarak sığınakların, ŞÖNİM'lerin ve 183 Sosyal Destek Hattı'nın kadınların yaşamında ne şekillerde karşılık bulduğundan söz edeceğim bugün. Yönetmeliğe baktığımızda, ŞÖNİM'lerin şiddetle mücadelede koruyucu ve önleyici hizmetlerin sağlanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği alanlar olarak tanımlandığını görüyoruz fakat kadınların deneyimleri bu tanımların pratikte bu şekilde işlemediğini gösteriyor. Kadınlar ŞÖNİM'ler ile olan ilişkilerini 183'ün yönlendirmesiyle, kendi aramaları sonucunda, bizlerin yönlendirmesiyle ya da sığınakta kalarak geliştirebiliyorlar. Aldıkları hizmetler sonrası bize ulaşan kadınların anlatıları ve kendi iletişimimiz doğrultusunda ŞÖNİM'lerin verdikleri hizmete dair tanıklığımızı sunabiliyoruz bizler de. Bir önceki sunumda gizlilik kararının alınma sürecini konuştuk ancak kadınların yaşadığı güçlükler burada da bitmiyor. Kadınların, gizlilik kararını uygulaması gereken kurumlara tek tek başvuru yapmaları gerekiyor. Kararın işleme

alınıp alınmadığını ise süreç içinde deneyimleyerek öğreniyorlar. Bu da kadınların yaşamlarını tehlikeye atan, güvenlik açığı oluşturan bir durum oluyor. Diğer yandan ŞÖNİM'in, MEB gibi, SYDV gibi kurumlarla bu doğrultuda gerekli koordinasyonu sağlamadığı durumlarda kadınların ve çocukların temel hak ve hizmetlere erişimi de mümkün olmuyor. Sığınak ihtiyacının olduğu durumda kabuller kolluk aracılığıyla yapılıyor ve bu merkezileştirme de aslında kadınların çeşitli zorluklar yaşamasına sebep olabiliyor. Mor Çatı'ya daha önce polise başvurmuş ve kötü muameleye maruz kalmış ya da çeşitli sebeplerden polis ile irtibata geçmek istemeyen (eşi ya da bir yakını polis olan, polislerden sığınakların adreslerinin öğrenildiğine yönelik haberler görmüş olan) kadınlar da başvuruyor. Bu durum kadınların sığınak desteğinden yararlanmasının önüne geçiyor. Bu noktada yakın zamanda görüştüğümüz bir başvurunun durumuna ilişkin aktarımda bulunabilirim. Geçtiğimiz günlerde bir kadın Mor Çatı'dan destek almak için aradı. Hikâyesini daha detaylı olarak dinlediğimizde 15 yılı aşkın evliliği boyunca fiziksel ve psikolojik şiddet yaşadığını,

kocasının kendisini çocuklarından ayırmakla tehdit etmesi üzerine çocuklarıyla birlikte şiddetten uzaklaşmaya karar verdiğini aktardı. Kocasını evden uzaklaştırmak üzere karakola gittiğinde uzaklaştırma kararı almak için aile içi şiddet birimine başvurması gerektiği söylendi kendisine. Kadın evliliği boyunca izole edildiğinden ötürü yaşamakta olduğu şehri tanımiyordu. Diğer yandan kocasının da yaşadıkları küçük şehirde kendisini aradığını bildiğinden yönlendirildiği yere gidebilecek durumda değildi. Bu doğrultuda sığınağa gidip gidemeyeceğini sorduğunda, polis 12 yaşındaki oğlan çocuğunu babasına bırakmasını ya da yurt seçeneğini değerlendirmesini önerdi ve kadın 12 yaşında oğlu olduğu için sığınağa da gidemedi. O gecelik kendisine kalacak yer buldu. Ertesi gün yaşadığı ildeki ŞÖNİM'i aradığında çocuğun 12 yaşını doldurmasına kısa bir süre olmasına rağmen bu kural bahane edilerek çocuğuyla birlikte sığınağa kabul edilemeyeceği yönünde bilgi verildi. Sonrasında yaşadığı ildeki ŞÖNİM'i biz aradık ve kadından yana yaklaşmayan, kadının durumuna has değerlendirme yapmayan bir çalışanla karşılaştık. Kadının çocuğu ile sığınağa kabul edilemeyeceği ve çocuğuyla birlikte başka bir şehre naklinin gerçekleştirilemeyeceği söylendi çalışan tarafından. Yakındaki bir büyük şehirdeki ŞÖNİM'i arayarak durumu anlatmamız sonucunda kadın ve çocuğu sığınağa kabul edildi. Bu kadının deneyimi bizlere kadına yönelik şiddetle mücadelede kanun ve yönetmeliklerin uygulayıcılar tarafından keyfi yorumlandığını ve bunun kadınlar açısından hak kaybı ile sonuçlandığını bir kez daha gösteriyor. Buradan itibaren sığınaklardan ve sığınaklardaki işleyişlerden bahsedebilirim biraz. Bahsettiğim kadının duru-

munda da karşılaştığımız üzere 12 yaş üstü oğlan çocuğu olan kadınların sığınağa kabul edilmemesi kadınların yaşamını zorlaştırıyor. 60 yaş üstü kadınların sığınaklara kabul edilmemesi de benzer şekilde karşılık buluyor. Diğer yandan şiddete maruz kalan mülteci kadınların, ruh sağlığı bozukluğu olan kadınların ve seks işçisi kadınların sığınaklara kabul edilmediklerini ve kadınların ihtiyaçları gözetilerek bir sosyal çalışma yürütülmediğini görüyoruz. Sığınağa başvuran kadınların ilk önce sadece yeme, içme, barınma gibi temel hizmetlerin sunulduğu alanlarda, İlk Kabul Birimi'nde kalmaları gerekiyor. Kadınlar söz konusu birimde bazen 15 gün bazen daha uzun süre kalabiliyorlar ve bu sürenin sonunda daha uzun süreli olarak kalacakları alana yönlendiriliyorlar. Bütün bu süreçte bir de yaşadıkları şiddetin etkisiyle baş etmeye çalışıyorlar. Pandemi dönemindeki uygulamalara daha detaylı değinmeye çalışacağım birazdan. Kısaca bir ekleme yapmam gerekirse, pandemi sürecinde İlk Kabul Birimi'nde kaldıkları sürecin sonrasında bir de kadınların karantinaya alındıkları ayrı bir alanın daha oluşturulduğunu ve oradan daha uzun süreli olarak kalacakları alana geçiş yaptıklarını görüyoruz. Kadınların bu kurumları hapsedenlere benzetiyor oluşuyla da çok sık karşılaşıyoruz. Giriş çıkış saatlerindeki kısıtlamalar, üst arama gibi uygulamalar, telefon kullanımının mümkün olmaması, yeme içme saatlerinin kısıtlılığı ve personelin davranışları kadınlar tarafından sıklıkla dile getirilen zorluklar. Örneğin, Mor Çatı'ya başvuran ve halihazırda ŞÖNİM'den sığınak desteği almakta olan bir kadının haftada iki gün ve günde on dakika telefonda görüşme hakkı vardı. İlerleyen süreçte bilin-

meyen bir sebepten ötürü telefonda görüşme hakkı haftada bire düşürüldü. Sığınaklardaki bu kurallar ve yaklaşımlar kadınların güçlenmesinin önüne geçiyor, yaşadıkları şiddet sonrasında yaşamlarını kurabilmeleri için ihtiyaç duydukları kaynaklara erişimlerini engelliyor. Bu noktada geçtiğimiz günlerde Mor Çatı'dan destek almak üzere başvuran bir kadının sığınak deneyiminden söz edebilirim biraz. Söz konusu kadın yaklaşık on seneye uzanan evliliğinde fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet görüyor ve şiddetten uzaklaşmak için sığınağa başvuruyor. Altı ay rotasyonlu olarak farklı sığınaklarda kaldıktan sonra -ki bu da kadınların yaşamını kolaylaştıran ve kadınları güçlendiren bir uygulama değil, bu uygulama ile şehir şehir gezdiklerini görebiliyoruz kadınların- sığınak güvenlik personeli kendisini "iyi" bir aileden olma adama tanıştırdığını söylüyor ve bu tanışma sonrasında kadın tanıştığı adamla evleniyor. Yaklaşık 1,5 sene kadar sonra eski kocası kadının yerini buluyor ve kendisini defalarca bıçaklıyor. Hastane sürecinden sonra ve tedavisi sürmekteyken tekrar sığınağa gidiyor. Ancak sığınaktayken hastaneye gitmesi için kendisine araç verilmiyor ve yarasından kan damladığında sığınak personeli tarafından azarlanıyor. Tabii ki yine yaşamında kalıcı bir çözüm üretmesi için desteklenmek yerine altı aylık rotasyonla farklı şehirlerdeki sığınaklara yönlendiriliyor. Ek olarak şöyle bir şey de aktarmıştı kadın psikolojik destek ihtiyacını ifade ederken: Görüştüğü ŞÖNİM, kadına çocuklarının velayetini almadan psikolojik destek almamasını, psikolojik destek aldığı takdirde bu durumun mahkemede kendi aleyhine kullanılabileceğini ifade ediyor. Tabii ki

bir de güvenlik tedbirlerinin işe yaramadığı, kolluk görevlilerinin kadınların kaldığı yerleri faile bildirdiği durumlarla da karşılaşabiliyoruz. Tam da buraları gerekçe göstererek kadınların Mor Çatı'ya sığınak için başvurabildiğini görüyoruz. Bütün bu uygulamalara bir de Covid-19 pandemisinin eklenmesinin beraberinde başka türlü güçlüklerin de ortaya çıktığını gördük. Pandemi gerekçesiyle ikameti olan şehir dışında hiçbir yerde sığınağa başvuramayan kadınlar olduğu gibi bir kere sığınağa yerleştikten sonra başka şehre nakilleri gerçekleştirilmeyen kadınlar da oldu. Yine pandemi gerekçe gösterilerek sığınaklar dışarıya çıkmanın yasaklandığı kurumlar haline geldi. 6284 sayılı Kanun'a göre kadınların fiziksel şiddet yaşamıyorken de sığınağa kabul edilmeleri gerekirken pandemi döneminde hem kolluğun hem ŞÖNİM'in sığınak kabulü için darp raporu talep edebildiğini gördük. Yine bahsettiğim gibi sağlık hizmetlerinden yararlanmakta güçlük yaşandığına zaman zaman tanıklık ettik. Kronik rahatsızlığı olan kadın ve çocuklar, pandemi koşullarından dolayı sağlık hizmeti alamıyor oldular. Son olarak 183 Sosyal Destek Hattı ile ilgili birkaç aktarımda bulunabilirim. Türkiye'de 7/24 sadece kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık konularında destek ve yönlendirme hizmeti sağlaması gereken telefon hattı bulunmuyor. Alo 183 Sosyal Destek Hattı, kadına yönelik şiddet dışındaki birçok başka alanda da destek veriyor ve aslında kadınların ihtiyaçlarını karşılamıyor. 183'ü arayan kadınların etkin biçimde dinlenip yaşadıklarına ilişkin yeterli düzeyde ihtiyaç analizi yapılmadığını, kadınlara güncel olmayan bilgiler verilebildiğini, yanlış yönlendirmeler yapıldığını ya da caydırıcı bilgiler

verildiğini görüyoruz. Hatta aynı zamanda kadınların ulaşmakta güçlük çekebildiği, ulaşabildiğinde de “Biz anlık şiddete bakmıyoruz,” şeklinde bir yanıt alabildiklerini de görüyoruz. Aslında yaşanan kötü uygulamalara karşı üretmeye çalıştığımız çözümlerden bize başvuran kadınlara ilişkin aktarım yaparken az çok bahsetmeye çalıştım. Kurumlar ve başvuranlar arasındaki ilişkiyi sağlamak önemli oluyor bu durumlarda. Bazen bizler kurumlarla görüşebiliyoruz ya da kadınları doğrudan başvurmaları için yönlendiriyoruz. Kadınları muhakkak, yaşanan sorunun kayda girebilmesi adına dilekçe ile yazılı başvuruya teşvik ediyoruz. Bazen kurumları koordinasyona zorlamak ya da ivedilikle ve ihtiyaca yönelik çözüm üretilmesini sağlamak adına kurumlarla o diyalogu kurmak önemli oluyor. Kadınlardan dinediklerimizi, yaşamlarını kurlmalarını güçleştiren sorunları tespit edip bunları gündeme getiriyoruz.

Leyla: Çok teşekkür ederiz. Aslı ve Büşra'nın sunumundan sonra onlara doğrudan sorunuz ya da bu konular özelinde yorumlarınız, paylaşımlarınız varsa burada alabiliriz. Ondan sonra daha toparlamak adına sonuç bildirisi kısmına geçeriz. Var mıdır bu oturuma dair soru ya da yorumlarınız, paylaşımlarınız? Vicdan, buyurun.

Vicdan: Merhabalar. Ben Antalya Kadın Danışma Dayanışma'dan katılıyorum. Özellikle bu pandemi döneminde bizim alanda bulunmamız daha da zor oldu, çalışmalarımız aksadı fakat bizde başvurular devam ediyor. Haftanın iki günü arkadaşımız derneğe geliyor, diğer zamanlarda da telefonla yönlendiriyoruz. Şöyle göz attığımızda başvurulara, pandemi başladığından beri özellikle psikolojik destek ve yardım desteği taleplerinin arttı-

ğından bahsediyoruz ve hukuksal destek de çok isteniyor. Antalya'da; Muratpaşa Belediyesi'nin üç tane, Büyükşehir'in bir tane danışma merkezi ve dört tane sığınak var. Diğer belediyelerde yok. Bir süre biliyorsunuz pandemiden dolayı çocukları olan kadınlara izin vermişlerdi. Danışma merkezinde de daha çok bunlar görevli. Bu nedenle kadınların bu kurumlara da ulaşmaları zor oldu, yani bayağı aksamış oldu. Şimdi biraz daha rayına oturdu ama şu son kararlarla yine aynı sorunlar gündeme gelecek. Burada sığınakta süresi dolmuş bir kadın arkadaşımız vardı, üç çocuklu. Yine bunun da 12 yaşından büyük oğlan çocuğu olduğu için sığınağa alınmadı, bunu değişik yerlerde barındırmaya çalıştık. Oysa başka bir yerde bir deneyim paylaşımı olmuştu. Bu 12 yaşından büyük çocukları olanlara ev tahsis edilmiş, bazı yerlerde bu yapılabiliyor. Sanıyorum bu asıl ŞÖNİM'in çalışmalarının tam olmasıyla ya da eksik olmasıyla ilgili bir şey. Biz böyle bir şey yaptırılmamıştık burada. Hem pandemi dönemindeki dezavantajlı koşullar hem de İstanbul Sözleşmesi'nin askıya alınması tabii ki kadınlar üzerinde çok olumsuz etki yaptı. Sanki başvurma haklarının kalmadığını, hiçbir yasal dayanaklarının olmadığını düşünmeye başladı kadınlar. Yani şiddeti sindirip şiddet ortamında kalmayı tercih edenler ya da cayanlar var başvurularda. Biz şimdi kadın örgütleri olarak var olduğumuzu değişik biçimlerde hem alanlarda hem de sosyal mecralarımızda paylaşmalıyız. Her şehirde var olan kadın örgütleri bence varlıklarını tekrar sosyal medyada veya alanlarda dile getirmeli. Çalışmaların devam ettiğini duyuralım, böyle bir kanı uyandıralım. Mor Çatı'nın bu koordinasyonu güzel oldu tam bu dönemde. Özellikle sığınak konusu, sığınaklar ve danış-

ma merkezi kampanyaları da çok isabetli oldu. İstanbul Sözleşmesi'nden yana birçok belediye kadın danışma merkezleri ve sığınaklar açarak, somut bir şeyler yaparak bize destek olabilirler. Bunu yürütelim diye düşünüyorum.

Leyla: Çok teşekkürler. Antalya deneyimini duymuş olduk sizden, özellikle pandemi dönemi deneyimlerini. Önerileri zaten sonunda daha da detaylandırırız derseniz. Melike.

Melike: Ben de Büşra ve Aslı'ya çok teşekkür ederim, çok güzel anlattılar uygulamalarda yaşanan sorunları. Yıllardır uygulamalarda yaşanan sorunları açığa çıkarmaya çalışıyoruz ve alanda çalışırken de kadınları kurumlara yönlendirirken veya sığınak desteğine yönlendirirken bütün o yaşanan sorunları bilerek yönlendirme bazen bizi çok zor durumda bırakıyor. Ne diyeceğimizi bilemiyoruz çünkü kadınlarda kurumlara bir güvensizlik geliyor. Diğer taraftan da hakları olanı almak için mücadele etme deneyimi de kazanıyorlar ki kadın örgütlerine başvuran, destek alan kadınlar bu anlamda şanslı diyeceğim çünkü bazen bir vakayla konuşurken iyi ki bize başvurmuş diyorum. Dolayısıyla kadınlar aynı zamanda bunu da deneyimliyorlar. Yani o kurumlara gittiğinde o kurumlardan bir şey dilenmiyorsun. Hakkın olan bir şeyi, yasayı veya uygulamayı almak için mücadele ediyorsun. Bu da çok iyi bir deneyim oluyor. Hatta geçmiş deneyimlerde sosyal hizmetlere yönlendirdiğimiz kadınlar bu bizim hakkımız diye direktiklerinde İstanbul Sosyal Hizmetler'in, eski sosyal hizmetler döneminde "Sizden gelen kadınlar çok laf söylüyor, hakkımızdır diye direniyor, sizlerle bir konuşalım, bir görüşme yapalım," diye bir talepleri olmuştu. Bunu da söylemek istedim. Uygulamalara ilişkin söylediklerinizin hepsine katılmakla birlikte

daha sonra bundan sonraki süreçte ne yapabileceğiz onu da konuşacağımız için bir iki ek yapmak istiyorum. Ceza davası olan kadınlara uzlaştırma için memurlar atanıyor, sanırım aylık ya da dava dosya başı 500 gibi bir şey alıyorlar. Benim böyle bir vaka vardı. Ben de o zaman bu kadar ayrıntılı araştırıp öğrenmiştim. Kadının kocasına karşı üç dört tane ceza davası vardı ve her bir ceza davasına ilişkin bu uzlaştırma memuru kadınla görüşüyordu. Bu kadın bizden destek alan, bizde kadına dayanışmamızı sürdürdüğümüz bir kadın olmasına rağmen memurun söylemlerinden gerçekten çok etkileniyordu. Aslında bu tür ceza davalarında bu uzlaştırma kurumu mu diyeceğiz, ne diyeceğiz bunun kaldırılması gerekiyor. Kadınlara uygulanan şiddetin yasal karşılığı ne ise failin o cezayı çekmesi gerekiyor. Bir diğer nokta da şu: Yine uygulamalarda pandemi döneminde özellikle çok sık karşılaştık ve bugün belki başvuru alan arkadaşlar da karşılaşıyorlardır. Öğrenci kadınların, genç öğrenci kadınların yaşadığı zorluklar fazlasıyla oldu çünkü okullar kapandı, yurtlar kapandı, öğrenci evleri kapandı, uzaktan eğitime başladılar. Ebeveyn şiddeti ve aynı zamanda evde abi veya erkek kardeş şiddeti çok yoğun bir şekilde yaşandı, yaşanıyor. Kadınlar kurumlara gittiklerinde ise bildiğiniz gibi, Büşra da Aslı da anlattı, "Babandır, abindir, annendir," gibi söylemlerle geri geldiler. Sığınak ihtiyacını karşılayamadılar. Aslı sığınaktaki durumları anlattı, hiç uzaktan eğitime uygun olmayan koşullar var. Bu iki uygulamayı aktarmak istedim. Teşekkür ederim.

Leyla: Eklemelerin için çok teşekkürler Melikeciğim. Büşra'nın bir sözü var.

Büşra: Tam istediğim anda konuya girdi Melike ama yine de paylaşmış olayım. Aslında cümleme

bir arzuyla başlayayım. Bu ev kiralanması, kadınlara ev sağlanmasıyla ilgili örnek benim için bir elin parmaklarını geçmiyor. Kaç zamandır görüşmeye giriyorum, Ankara'da mesela duyduğum o kadar az şey var ki ve bir elin parmağını geçmez durumda. Bu karşılaştığım örneklerde de şu ortaklaşan bir şey: Çok çocukluysa, yani sadece 12 yaşından büyük oğlan çocuğunun olması değil de kadın çok çocukluysa, üç dört çocuğu var ise bunu yapmak yönünde bir eğilim var. Bu bence çok belirgin bir şey. Sadece bu kritere göre mi belirlenmesi gerekiyor, kriteri nedir, hangi durumlarda kadınlara ev kiralamak, mekân olanağı sağlamak yönünde bu kanun uygulanıyor çözebilmiş değilim. Çözebilen ve bunu anlayanınız varsa ve yöntemini paylaşırsa çok mutlu olacağım. Diğeri ise, şu çok dikkat çekici bir şey bence hepimiz için: Kanun, bir sürü farklı kanun, 6284 de dâhil bize hem önlemenin hem korumanın hem tespit etmenin hem de yaptırım uygulamanın mümkün olduğunu söylüyor. Yazılmış bu, var ama ne yaptırımın ne önlemenin ne tespit etmenin hiçbirinin iyi işlemediğini görüyoruz. Mesela bu yaptırım mevzuuyla ilgili bir şey benim kafamı çok kurcalıyor. İhlallerin bildirilebileceğini, bu kararların ihlal edilmesi halinde şiddeti uygulayan erkeklerin zorlama hapsiyle ya da para cezasıyla karşılaşabileceğini görüyor, okuyor ve paylaşmaya çalışıyoruz ama gerçeklikte artık bunların da neredeyse hiç verilmediğini görüyoruz. Zaten karar sürelerinin kısaldığını paylaşmıştım anlatırken ama mesela şu da benim için önemli şeylerden biri, bu son bir ayda İstanbul Sözleşmesi'nin feshi gündemiyle olan bir şey değildi. Bilmem katılır mısınız ama bu zaten çok uzun zamandır gözümüzün önündeydi. Çok uzun zamandır bu

süreler kısaltmaya başlamıştı ve bunu fark ediyorduk. Çok uzun zamandır karakollara yapılan başvurularda işte "Aile içi şiddet bürosu olanına gidin," diyerek baştan savan uygulamalar vardı. Bu durumu sadece İstanbul Sözleşmesi feshinden sonra bunlar oldu diye tanımlamanın yanlış olduğunu içten içe düşünüyorum. Anlatırken belki söylemediysem diye bunu paylaşmak istedim. Bir de son olarak bu uzlaştırma meselesi var. Mesela vakıfta aldığımız başvurular da 6284 tedbiri için başvuru yaptıklarında uzlaştırmadan telefonlar geldiğini, uzlaştırma için görüşme isteği geldiğini paylaşıyor. Teknik olarak 6284 tedbirleriyle ilgili konuların uzlaştırma kapsamına girmemesi lazım. Aramızda bir hukukçu varsa yanlım varsa düzeltsin. Teknik olarak bunun uzlaştırma kapsamına girmemesi lazım ama buna rağmen kadınların bunlarla ilgili bir şeylerle karşılaştığını duyuyor ve görüyoruz. Kadınların buradaki en temel kafa karışıklıklarından biri de şu oluyor: "Benim büroya gelmemi söylediler, gitmezsem, imza atmazsam problem yaşayacakmışım." Aslında kadının ne uzlaştırma bürosuna gitmek gibi ne de ona imza atmak gibi bir yükümlülüğü var. Kesinlikle buna gerek yok çünkü bu zaten 6284 kapsamında en başta yapılmaması gereken bir şey. Yani bu kendi içimizdeki bilgi eksikliği de. Korkularımız da çok belirleyici oluyor diye düşünüyorum ve burada belki hep içinde olduğumuz için tekrar tekrar kendimize hatırlatmamız gereken temel şeylerden biri şu olabilir: Mekanizmalarda bir sürü kötü işleyen şey var ve bunları kadınlara anlatırken gerçekten içsel olarak kendimiz de zorluk yaşıyoruz. Bir yandan da karamsar olmamak ve birlikte güçlenmek temel hedefimizken buradaki en başlı başına şeylerden bir tanesi pek çok za-

man kadınların “Ya beni bir dinlemeniz bile, şu an bir müdahale olmadan işte ne bileyim baştan savılmadan, bir şey yapılmadan, bir tepki görmeden beni dinlemeniz bile bana bayağı yetti, nihayet kendimi anlatabildiğim bir şeyle karşılaştım çünkü şimdiye kadar nereye başvuru yaptıysam hep kendi zorlamamla bir sonuç alabilmişim, bir sistem yok ve her şey sıkıntılı, ilk defa bu kadar rahat kendimi anlatabildiğimi ve dinlendiğimi hissediyorum,” demesi bile bence kadınlarla birlikte o sosyal çalışmayı, dayanışmayı kurduğumuzun, bunu büyütme çalışmamızın temel göstergesi. Tabii bu da güç gerektiriyor. Birlikte güçleniyoruz. Bunu paylaşmak istedim teşekkür ederim.

Açelya: Leylaciğim, ben de bir ek yapabilir miyim? Söz yok galiba, değil mi? Ateşlendirdin beni Büşra. Hem Büşra'nın hem Aslı'nın paylaşımları bana şunu düşündürdü, tekrar hatırlattı daha doğrusu. Nasıl çözüm üretiyoruz meselesini düşündüğümde şunu her zaman görüyorum: Alanda kadınlarla, şiddete maruz kalan kadınlarla birebir dayanışma göstermek, kadınlardan öğrenmek ve mücadele için yol haritasını da bu bilgiden yola çıkarak oluşturmak gerçekten çok önemli. Bir yandan da yıllar içinde gördük ki çok çeşitli zorluklardan dolayı feminist kadın örgütlerinin alanları küçüldü, kadınlarla birebir dayanışma alanları zaman zaman önündeki engellerden dolayı ortadan kalktı. Belediyelerin çok iyi işleyen kadın danışma merkezleri kapatıldı dedik keza ama biz aslında buradan edindiğimiz bilgiyle politik sözümüzü söylüyoruz. Birebir izleme yaparak, kadınların deneyimlerinden öğrendikten sonra birebir izleme yaparak ve uygulamada farklılıklar yaratarak çok da yol kat ediyoruz. Sabahleyin hem Gülsun'un anlattıkları hem de Melike'nin pay-

laşımları bunları hatırlattı. 4320 sayılı Kanun'da olmadığı halde iyi uygulamalarını görme halimiz alanda verdiğimiz birebir mücadelenin de bir sonucuydu. Bir de hem koordinasyonsuzluk hem de sığınakların durumu, herhangi bir hotline'in olmaması halini göz önüne alarak şunu çok rahat söyleyebiliriz herhalde, Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadelede özellikli sosyal hizmet sunulmuyor ve biz bunun eksikliğini kadınların yaşamlarında birebir görüyoruz. Sığınakların zaten gün geçtikçe artan biçimde içi boşaltılmış durumda. Sığınaklarda verilen destek kadınları güçlendirmekten çok uzak, alanda sosyal çalışma yürüten herkes bilir ki bir kadın birkaç sığınak dolaşarak hâlâ hiç güçlenmeden şiddet gördüğü ortama geri dönebiliyor. Bu sığınaklarda yapılan çalışma güçlendirici bir çalışma olsa ciddi bir fark yaratabiliyor, bunu biliyoruz. Bunun dışında zaten koordinasyonsuzluğu, ŞÖNİM'in kurması gerektiği koordinasyonun olmamasını Büşra çok güzel tarif etti. Fakat bir de şu yanı var, kadınlar şiddete maruz kaldıklarında sığınak dışında ilk başvurularını yapabilecekleri ve onlara kadından yana bir bakış açısıyla bütünlüklü bir destek sunacak danışma merkezleri de yok. ŞÖNİM'ler bu işlev iddiasıyla da kurulmuştu fakat bunu karşılamıyorlar. Şu anda hatta ŞÖNİM'le beraber giderek artan biçimde kadınların bir sığınağa gitmek için karakollara başvurmak zorunda olduklarını biliyoruz. Bugün herhalde aksini gördüğümüz çok az örnek vardır. Ben alanda sosyal çalışma yaparken belediyelerin kadın danışma merkezlerinden ilk kabul yapıyordu ve orada kadının ihtiyacının sığınak olmaması ama başka desteklerle şiddetten uzaklaşmasının mümkün olduğu durumlar tespit edilebiliyordu. Şu anda neredeyse bu işin bütünü ilk adım merkezle-

ri denilen yerlere bırakılmış durumda ve kadınlar sığınak ihtiyaçları olmasa bile tekrar travmatize olma ihtimalleri çok yüksek olan bu merkezlere gitmek zorunda kalıyorlar. Sığınak ihtiyacı olmayan bir kadın başka hiçbir destek alamadığı için, hem de karakola gitmek zorunda kalarak, sığınağa gitmek zorunda kalabiliyor. Bu boşlukları tespit etmek, ortaya koymak nasıl mümkün oluyor? Aslında tam da sahada kadınlarla birebir dayanışma kurarak mümkün oluyor. Büşra'ya şunda da katılıyorum, sanırım Mor Çatı'da sosyal çalışma yürüten arkadaşlar daha çok açacaktır ama mesela İstanbul Sözleşmesi ile ilgili gelişmeler tabii ki olumsuz etki yaratacak ama zaten hali hazırda paylaşılan zorlukların hepsini biz yaşıyorduk, görüyorduk. Ya da bunun öncesinde de yasalarla ilgili geriye gidişlerin olmasından endişe ediyorduk. Bu söz olarak ifade edilmese bile uygulamada gördüğümüz gerçeklik bize bunu gösteriyordu. Mor Çatı deneyiminde kürtaj örneği var mesela. 2010 senesinde Mor Çatı'nın çıkardığı kürtaja erişimle ilgili zorlukları ifade eden bir yayın var. Bunun sonucunu birkaç yıl içinde de gördük; fiili olarak kürtaja erişim şu anda çok zor. Çok uzattım, affedersiniz. Tekrar çözüm kısmında aslında bizim mücadelemiz, kadınların sözünü taşımamız ve oradan yol haritası çizmemiz çok kritik bunu söylemek istedim.

Leyla: Çok teşekkürler Açelya. Seher'in sözü var.

Seher: Bu 13 yaşından büyük yani 12 yaş üstü erkek çocuğu olan kadınların sığınma evinde barınmasıyla ilgili gerçekten alanda hâlâ sorunlar yaşanıyor. Ben şu an yönetmeliği yanıma aldım. Bakanlık mevzuatında bu tür evleri açmak kadın konukevlerinin sorumluluğu altında belirlendi ama 2013 yılında kadın konukevleri yönetmeliği

hazırlanırken biz kadın konukevleri tarafından bu işleyişin sağlanmasının çok zor olduğunu ve hayata geçmeyeceğini çok net ifade ettik. Çünkü yönetmelik bu evleri açtığınızda bütün iase giderleri, bütün masrafları kadın konukevinin bütçesinden karşılanır diyor fakat bu evleri kiralamak ve döşemekten ziyade en büyük sorun alanda gördüğümüz güvenliğini, gizliliğini sağlamaktı. Kadın konukevlerinin güvenliğini, gizliliğini sağlamakta nasıl zorlanıyorsak bu evler için de aynı şeyler sorun olacaktı. Kadın konukevi yöneticisi oranın güvenliği için bir personel göndermek zorunda, her gün üç öğün iasesi, yemeğini ulaştırmak zorunda. Her şey kadın konukevi üzerinden gideceği için açıkçası bizler bu alana girmeyi çok istemedik. Gerçekleştiremedik çünkü kendimizle ilgili de bu durumda bir sürü sıkıntı yaşanacaktı. Bakanlığın mevzuatta bir an önce bir değişiklik yapması ve bu sorumluluğu sadece kadın konukevlerine, konukevi diyorum yönetmelikte öyle yazıyor, kadın sığınma evlerine bırakmaması gerekiyor. Biz çekincelerimizi raporladık, gönderdik. Her türlü görüşülmesi için tekrar oturup tartışılması gerektiğini söyledik ama olumlu bir adım şu zamana dek çok net atılmadı arkadaşlar. Bu gerçekten çok ciddi bir sorun çünkü yönetmelik diyor ki "12 yaş üstü erkek çocuğu, engelli çocuğu olan kadınlar ve güvenlik riski yoksa" diyor. Yani birtakım şartlar var yine o evlerin kiralanmasıyla ilgili. Çok ciddi bir sorun çünkü kadınlar hep şunu söylüyorlardı "Çocuğum burada kalamayacaksa ben de kalmam." Çok haklı. Ben de böyle bir durumla karşılaştım ben de kalmak istemem buradan yola çıkarak. O yüzden evet, çok ciddi bir sorun, mevzuat değişikliği gerekiyor sadece kadın sığınma evi idaresine bırakılırsa

bunun hayata geçmesi hâlâ çok zor diye ifade etmek istedim.

Leyla: Gülsuncuğum senin sözünü gördüm ama tam bu konuyla ilgili bir cümle bir şey söyleyebilir miyim? Ben de sığınak çalışması yürütmüş birisi olarak bu oğlan çocuklarıyla ilgili konuya ilişkin söylemek isterim ki tabii ki bu evlerin tutulması benim de hiç gördüğüm bir uygulama değil, baskı kurmamıza rağmen. Hani dediniz ya orada güvenlik meselesi var diye. Bir yandan da şu var, biz zaten sığınakların güvenliğini kadınlarla ve çocuklarla güvenlik planları ve risk analizleri yaparak sağlamaya çalışıyoruz. Örneğin Mor Çatı sığınağında öyle. Hiçbir kadın sığınaktan ayrıldıktan sonra kapısında polis beklemeyecek. Dolayısıyla buradaki mesele, kadınlar kendi riskini maalesef bu sistemin içerisinde uzun yıllar yönetmek ve can güvenliklerini kendileri sağlamak zorundalar. Buna dair bir çalışma yürütülmesi gerekiyor çözüm anlamında. Bir de zaten 12 yaşının üstü oğlan çocuklar da sığınaklarda kalabilmeli. Bence bu ev tutma kriterini buradan kurmamalıyız. Tabii ki o mekanizma işlesin ama bir yandan da oğlan çocuklarının sığınaklara alınmaması bir çocuk hakkı ihlali doğrudan. Ben böyle düşünüyorum. Devlet sığınaklarında ergen oğlan çocukları maalesef potansiyel şekilde istismar uygulayacak gibi çekinceler olduğundan böyle bir sınır konuyor. Ancak istismara dair önleyici çalışma yapmak oğlan çocuklarını izole ederek, sığınak hakkını ellerinden alarak ya da aileden onları kopararak olmamalı. İstismarla ilgili önleyici çalışma tüm kadınlarla yürütülmeli. Bence tabii ki bu ev meselesini kesinlikle talep etmeliyiz ama bunun yanı sıra bu yönetmeliğin zaten bu maddesini sorunsallaştırmayı da unutmamak

lazım diye düşünüyorum. Gülsuncuğum sözünü hemen veriyorum.

Gülsun: Çok teşekkür ederim, aslında ben de bunun üzerine söz aldım çünkü bence burada zaman yokluğu nedeniyle kendi sunumlarımızda da daha detaylı giremediğimiz birçok konu var. Bunlardan bir tanesini aslında Selime'nin de belirttiği bir yerden yine söyleyeceğim. Kadınların şiddetten uzaklaşması için mekanizmalar sadece sığınaklar değil. Sosyal haklar, sosyal çalışmanın kendisinin bütününe bakmak gerekiyor bu noktada. Her kadının sığınağa ihtiyacı yok. 2021 yılındayız artık. 6284 sayılı Kanun da dâhil olmak üzere, bu kanunun kendisine başvurmadan da olabilir ama eğer can güvenliği tehdit altındaysa kadınlar gizlilik kararı, 6284'ün uzaklaştırma olanağıyla beraber farklı yerlerde, bilinmeyen yerlerde evleri kendileri de tutarak 12 yaş üstü çocuklarıyla sığınağa gitmeye ihtiyaç duymadan kalabilirler. Sığınağa gitmeye ihtiyaç duyan kadınlar içinse yine aynı şekilde Leyla'nın dediği gibi sığınaklar içerisinde 12 yaş üstü çocukların da kalabileceği mevzuat değişikliklerine gidilmesi gerekir. Sığınağa hangi kadınlar ihtiyaç duyar, kimler gitmek ister, güvenlik meselesi, kim kimi kolluyor, kim kimi koruyor, kim kimi nasıl kollamalı korumalı? Bütün bunları net bir biçimde tartışmaya tekrar tekrar ihtiyacımız var. Belki sığınaklar kurultayında bu konuyla ilgili yeni baştan bir çalışma yaparız ama benim burada sabahdan beri duyduğum, şiddetten uzaklaşmak isteyen kadınlarla gösterdiğimiz dayanışmanın bize yöntem belirlediği ve farklılık yarattığı. İkincisi kadın örgütleriyle beraber dayanışmayı örmemiz, yükseltmemiz, güçlendirmemiz, haklarımızı, varoluşumuzu ve özgürlüğümüzü savunmak açısından önemli diye görüyorum ve duyuyorum. Üçüncüsü

de yine aynı şekilde siyasi iradenin dışında yerel yönetimlerin güç kazanmasının bize de güç kazandıracığı, yerelde farklılığın örnek oluşturabileceğini düşünüyorum. Bu çalıştayda açıkçası ben de kendi önerimi buradan söylemek istiyorum. Kadın Sığınakları Dayanışma Merkezi Kurultayı bileşenlerinin çoğalmasını, bağımsız örgütlenmelerin çoğalmasını, hem bizlerin güçlenmesini, yine kadından yana feministçe yaklaşımlarla kadınların desteklenmesini, dayanışmayı güçlendirmemizi ve belediyelerle çalışmamızı öneriyorum hepimize. Birkaç kadın 12 yaş üstü çocuklarıyla gizliliği de koruyarak adreslerini de koruyarak, yemeklerini kendisi pişirerek, masraflarını kendileri karşılayarak Valilik Sosyal Yardımlaşma Vakfı'nın bu konuda vermiş olduğu destekle evleri tutularak ve de yine bizlerden psikolojik, hukuksal, gerekli olan bütün ihtiyaç ve desteği alarak çocuklarıyla şiddetten uzakta hayatlar kurabildiler, yaşadılar, yaşamaya devam ediyorlar. Onu da paylaşmak istedim.

Leyla: Teşekkürler Gülsun. Şimdi isterseniz pası son bölüme atalım. Orada zaten daha geniş önerilerimizi konuşacağız.

SONUÇ

Açelya: Bazı öneriler de geldi, şöyle başlayalım isterseniz. Ben notları toparlayabildiğimiz kadarıyla sizinle paylaşayım. Muhakkak eksikler vardır hem de ortaya çıkacak yeni öneriler de vardır. Ondan ilerleyelim. Sevgi, söz istiyorsunuz ama önce bir paylaşsam sonra katkınızı alsak olur mu?

Sevgi: Küçük bir şey söyleyeceğim hemen. Bu kürtaj yanında konuşmalarımızda doğum kontrol yöntemlerine kolay ulaşabilmek, doğum kontrol konusunda taleplerimizi de dile getirelim. Bakın Türkiye’de bir an için düşünün doğum kontrol hapi bulunmuyor. Birçok kadın bu yüzden çok ciddi mağduriyet yaşayabilir. Zaten istemediği gebelik bir kadın için herhalde en büyük şiddettir. Bunun üzerine kürtaj kadar kafa yorulmalı diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Açelya: Çok sağ olun katkınız için. İlk bölümde İstanbul Sözleşmesi’nin imzalandığı günden bu yana biraz bunu hazırlayan önceki süreç de dahil olmak üzere kadına yönelik şiddetle mücadele alanında ne yapıldı, ne yapılmadı soruları etrafında tartıştık. Erkek şiddetine karşı mücadelede elde ettiğimiz kazanımların uygulamadaki karşılığını gün geçtikçe daha az gördüğümüzü söyledik. İktidar güç kazandıkça kendi ajandasını uygulamayı önceliklendiriyor, bunu planlı ve adım adım yapıyor. Bu noktada geçmişte verdiğimiz mücadeleyle kanunda olmadığı halde iyi uygulamalarla elde ettiğimiz haklar olduğunu konuştuk. Uygulamada elde edilen bu kazanımlar özellikle

4320 üzerinden 6284 sayılı Kanun’u oluştururken çok önemli bir noktadaydı. Bunun alt yapısını oluşturmuş oldu. Günümüzde iyi uygulamalar giderek azalıyor. Az sayıdaki iyi örneğin de kişilerin inisiyatifinden ibaret kaldığını, kalıcı hale gelemediğini görüyoruz dedik. Geçmişte bakanlıkta ya da bağlı birimlerde çalışan deneyimli ve kadından yana bakış açısına sahip personelin zaman içinde süreçlerin dışına itildiğini ve bunun da verilen hizmetin niteliğinde ciddi bir geriye gidiş sonucunu doğurduğunu konuştuk. Bir yandan iktidarın kadına yönelik şiddetle mücadele için gerekli adımları atmamasından ve hızlı bir geriye gidişin söz konusu olduğundan bahsettik. Öte yandan bunun feminist hareketin gücüne olumsuz bir etkisi olmadığını, feminist hareketin hâlâ güçlü bir şekilde mücadelesini sürdürdüğünü konuştuk. Feministler muhalefet etmeyi, kendi söz söyleme alanlarını yaratmayı bir şekilde başardılar. Son günlerde dile getirilen yerli ve milli Türk feminizmi söylemiyle bunun karşısında bir alternatif yaratma ve gücü azaltma çabası var dedik. Sosyal yardım politikalarındaki dönüşüm kadınları ailenin içine itti. Sosyal hakların kırılmasıyla kadınların özgürleşmeleri, bağımsız hayatlarını kurmaları ciddi ölçüde engellendi dedik. Sosyal hizmetlerin gün geçtikçe niteliğini kaybettiğini, şiddetle mücadelede kadınları güçlendirici sosyal hizmetin yerini yardım odaklı hizmetlerin aldığını gördüğümüzü söyledik. Feminist hareket olarak erkek şiddetiyle mücadelede yeni alanlar yaratmak için geçmiş deneyimlerimizden ilham

alabiliriz dedik. Kadınların yararına dönüşüm yaratabilmek için içeriden dönüşümler yaratmayı da beraber stratejiler üretmeyi de başardık, bildik. Bunları tekrar kullanabileceğimiz gibi bugün yeni yöntemler de bulabiliriz dedik. İlk bölümle ilgili notlar böyle. Belediye kısmıyla ilgili toparladığımız notları paylaşayım. Belediyelerin kadına yönelik şiddetle ilgili bir destek sistemi kursalar bile bunları kurumsallaştırması konusunda ciddi sıkıntılar olduğu farklı biçimlerde ifade edildi. Burada verilen hizmetin nitelikli olması ve bu haliyle sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda ciddi bir sorun var. Belediye aynı partide kalsa bile bu çalışmaların sürdürülebilir olmadığını görüyoruz dedik. Kayyum atanan belediyelerde kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarının çok kısa sürede lağvedildiğini, buradaki deneyimin adeta ortadan kaldırıldığını gördük. Belediyelerle ilgili mevzuatta dayanışma merkezleri açılması için dayanak gösterilecek bir şey yok, bu nedenle özellikle alandaki kadınlar İstanbul Sözleşmesi'ni, 6284'ü referans göstererek bu merkezlerin açılması için mücadele veriyorlar dedik. Yerel yönetimde profesyonel çalışan ya da kent konseyine gönüllü katılan feministlerin kendi aralarındaki iletişim ağını güçlendirmek, sürekli kılmak, kalıcı değişim yaratabilmek için önemli dedik. Karar mekanizmalarında yürütülen toplumsal cinsiyet eşitlik mücadelesi kadına yönelik şiddetle mücadelede elde edilen kazanımları yasal haklara dönüşmesi bakımından çok önemli dendi. Belediyelerin hizmetleri açısından kadına yönelik şiddetle mücadeleye dair bakış açısı toplumsal cinsiyet eşitliğine bakış açısıyla paralel ilerliyor. Belediyelerinden şiddeti önleme, şiddetle mücadele, şiddetten uzaklaşan kadınlara-

rın yaşamlarını kurmalarına ve yeniden güçlenmelerine katkıda bulunmak için kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bütüncül olarak ele alması çok önemli dedik. Belediyelerin hizmetlerinde ve bütçelerinin yönetimlerinde özerklik önemli. Bütçe planlamaları kadınların ihtiyaçlarını odağa alarak planlanmalı ve kadınların ihtiyaçları odağa alınarak bu alanda bütçe artmalı dedik. Belediyeler kadına yönelik şiddetle mücadelede mekanizmalar kurmak için can atmıyor. Bazı belediyeler İstanbul Sözleşmesi'ni sahiplenmesine rağmen sözleşmeyi uygulamakla yükümlü olduklarını göz önünde bulundurmuyorlar. Kadın örgütleri olarak sözleşmenin gerekliliklerini yerine getirmeleri konusunda hatırlatıcı olup yönlendirme ve baskı yapabiliriz dedik. Son bölüme dair notlar şöyle: 6284'ün uygulamasında karşılaşılan zorlukların temelinde koordinasyonsuzluk olduğunu görüyoruz. Özellikle gizlilik konusunda ciddi zorluklar var dedik. Tek tük olan iyi örnekler koordinasyonun güçlü olduğu örnekler. Bunun altını çizmek önemli. Kadınlar olarak kurduğumuz baskı, yaptığımız izleme ve bunlar için sürekli yeni mekanizmalar yaratmamız mevcut olanları kullanmanın yanında en büyük mücadele aracımız ve bunun uygulamada iyi anlamda etkisi de oluyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kadınların paylaşımları, şiddete maruz kalıp bizden destek almak üzere ya da yaşadıklarını paylaşmak üzere başvuruda bulunan, gelen kadınların paylaşımları yol gösterici oluyor. İzleme yapmak, uygulamadaki aksaklıkları ortaya çıkarmak önemli. Nitelikli sosyal hizmetin eksikliği kadınların sistem içerisinde tekrar travmaya maruz kalmasına neden olduğu gibi şiddetten uzaklaşıp yeni hayatlar kurmalarını engelliyor

dedik. Sığınaklara 12 yaş üstü oğlan çocuklarının alınmaması kadınları alternatifsiz bırakıyor. Aynı zamanda bir çocuk hakkı ihlali olarak da hâlâ karşımızda; hem yönetmelik uygulanmıyor hem de zaten yönetmelikteki bu maddenin kendisi ayrımcı ve kadınların hayatı açısından da gerçekliği yok. İstanbul Sözleşmesi tartışmaları, alandaki sorunlar bir günde çıktı izlenimi yarattı. Bunu kendim ekliyorum aslında pandemi içinde böyle benzer bir tartışma olmuştu hatırlıyorsanız. Sanki pandemiyle birlikte şiddet ortaya çıkmış gibi bir algı oluşabiliyor. Uygulamalardaki olumsuzluğun sürekliliğini görüp işaret etmek, alandaki deneyimi merkez alarak mücadeleyi kurmak önemli diye toparlamış olalım.

Zeynep: İlk bölüme istinaden bu hak kayıpları kısmıyla ilgili bir şey söylemek istiyorum. Siyasi iktidarın gözünde bu farklı cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği olan kişilere, LGBT hareketine olan nefret de düşmanlık da nihayetinde kadına yönelik şiddetle mücadelede var olan mekanizmalarda da bir hak kaybına yol açabiliyor. O yüzden bu hak kaybı ve mücadeleyi değerlendirirken LGBT'ye dönük olan bu nefreti ya da düşmanlığı da ortaya koymak iyi olur.

Açelya: Teşekkürler Zeynep katkın için. Başka katkıda bulunmak, ekleme yapmak isteyen var mıdır? Deniz, buyurun.

Deniz: Merhabalar herkese, iyi günler. Çok güzel bir çalıştaydı, emekleriniz için kendi adıma teşekkür ederim. Yaklaşık 1-1,5 senedir Karabağlar Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'nde psikolog olarak çalışıyorum. Pandemi döneminin başında, yaklaşık üç aylık bir süre bireysel görüşmelerimize ara verdik. Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nün

çatısı altında olduğumuzdan bu süre zarfında aynı yardımlar alanında çalıştık. Haziran ayından bu yana hem online, hem telefon hem de yüz yüze görüşmeye devam etmekteyiz. Kadın danışmada çalıştığım bir seneyi aşkın süre boyunca genellikle psikolojik danışmanlık odaklı hizmet verdim. Genellikle major depresyon, anksiyete gibi psikolojik sıkıntılar odağında görüşme talepleri geldiğini gözlemledim. Seans süresi açısından da 50 dakika-1 saati bulan görüşmeler yapmaktayım. Görüşmelerimde kadına yönelik şiddet nedeniyle de başvurular oluyor ancak sayıca az. Çalışmalarında gözlediğim, şiddet nedeniyle kurumumuza başvurmasalar da, danışanların öykülerinde altta yatan birçok şiddet unsuru var. Gerek aile içinde yaşadığı şiddet olabilir, gerek geçmiş travma öyküleri olabiliyor. Hali hazırda devam eden fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da ısrarlı takiple çok karşılaştım. Hangi sorun ile başvurmuş olurlarsa olsunlar temelinde bir şiddet öyküsü yer alıyor. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve bunun sonucu olan kadına yönelik şiddeti meydana getiriyor. Ben kadın danışmada çalışan tek uzmanım. Bizim merkezimizde, aile ve çift danışma, çocuk ergen danışma, ileri yaş danışma gibi hizmetler verilmekte. Bana göre, bu hizmetler belediyelerde sosyal yardım işleri bünyesinden çıkıp ayrı bir Kadın Müdürlüğü bünyesine taşınmalı. Daha fazla da uzmanı olmalı. Bu arada sığınak müjdesini de vereyim. Karabağlar Belediyesi olarak yakında bir kadın sığınma evi açılacak, buradan vereyim haberini. Tabii ki böyle olursa kadın danışma birimini de ayrı bir birim olarak özelleştirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu noktada ben tek başıma yeterli olamayacağım. Ayrıca İzmir'deki sivil toplum kuruluşlarıyla

daha iyi iletişim sağlanırsa daha yararlı işler yapılabileceğimizi düşünüyorum. Gönüllü çalışmalar olabilir. Mesela ben hukuksal danışma için baroya yönlendirmek zorunda kalıyorum. Ama gönüllü bir avukat gelirse -haftanın bir günü- hani böyle bir destek olabilir. Kadın danışma çok yönlü bir alan. Ben psikolog olarak alanım açısından psikolojik güçlendirme çalışmaları yapıyorum. Disiplinler arası çalışmak gerekiyor bu alanda. Biraz da pandemi tabii ki bunu çok engelledi. Çünkü semt merkezlerinde açtığımız kurslar, grup çalışmaları, eğitim çalışmaları bundan dolayı etkilendi. Pandeminin geçmesini umuyorum. İleride daha güzel işler üretebileceğimize inanıyorum. Sivil toplumdan da desteklerle sinerji oluşturabileceğimize inanıyorum. Teşekkür ederim dinlediğiniz için.

Açelya: Çok sağ olun katkınız için. Selime.

Selime: Bu maddelere ek olarak sonrasında beraber ne yapabilir, buradan neyi yüksek sesle söylemeyi çıkarabiliriz diye düşünürken en son Açelya senin de söylediğin nitelikli sosyal hizmetin Türkiye’de olmadığı üstüne sözü kurmak ve bunu böyle ortaya çıkaracak bir beraber çalışma ve izleme yöntemi üstüne kafa yorsak nasıl olur diye düşündüm..

Katılımcı: Öncelikle bütün paylaşımlar için herkese teşekkürler. Böyle sahadan doğrudan deneyimleri duymak çok güzel. Ben de kendi sahamdan, meclisten küçük bir aktarım yapmak istiyorum. Hiç müspet bir aktarım olmayacak tahmin edersiniz ki. Mecliste yeniden bir Kadına Yönelik Şiddeti Araştırma Komisyonu kuruldu. Araştırma komisyonu mecliste grubu bulunan bütün partilerin ortak kararıyla kuruldu. Hemen mart başı filandı.

Biraz kadın hareketlerinden gelen baskıyı da beraber edebilmek adına AKP ve MHP’nin stratejik bir kararı oldu. En azından ilk başta böyle düşünüyorduk ama ardından İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararı gelince işin başka bir boyutu olabileceğini de biraz sezinledik. Şimdi geçen hafta komisyonun üyeleri belli oldu ve komisyon haftaya çarşamba ilk toplantısını yapıp divanını seçtikten sonra üç ay süreyle çalışacak ve bu üç ayda beklentimiz 6284’ün tartışmaya açılması. Bundan önce KEFEK’te 2019 yılı boyunca çalışan bir komisyonda İstanbul Sözleşmesi’nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi diye bir alt komisyon vardı. Komisyon raporu kadük oldu, yattılar komisyon raporunun üstüne. Oysa Kadın Dayanışma’dan Mor Çatı’dan arkadaşların da gelip sunum yaptığı bir komisyondur. Hakikaten kuvvetli de bir rapor çıkabilirdi o yüzden de sanırım raporu çıkartmayacaklar. Şimdi de bu komisyon olacak. Bu biraz boşanma komisyonunu hatırlatır bir çalışma olacak diye düşünüyorum. O yüzden hep beraber takip etmemiz önemli. Onun tutanakları düzenli olarak zaten çıkacak. O tartışmaların basına yansımaları dışında tutanakların önemli kısımlarını düzenli olarak paylaşabiliriz. Tutanakları birlikte takip etmek, oraya birlikte söz kurabilmek önemli. Olabildiğince biz taşımaya çalışacağız ama bunun yanı sıra şöyle mekanizmalar var. Reddedilmek pahasına komisyonda alanı iyi bilen, bu alanı anlatabilecek kadınların deneyimlerini oraya taşıyabilecek özneler olarak kadın örgütlerinin orada bulunma, sunum yapma talepleri, dilekçeler yazması mümkün. Meclis zaten aslında bunu yapmak zorunda teamülen ama yapmıyor. Yine de bu alanları zorlamak, komisyondaki açıklamalara karşı açıklama yazmak, kamuoyunu bilgilendirmek, bunu bazen birlikte yapmak bazen

örgüt örgüt ayrı yapmak iyi olur. Ben bu süreçte olabildiğince bunu aktarmaya çalışacağım, bunu bir görev biliyorum kendime ama birlikte de kendi örgütlerinizde de bunu nasıl takip edeceğinizi belki bir tartışma imkânı bulur, bir yol haritası çıkarabilirsiniz. Birlikte neler yapılabilir, örgütler bazında neler yapılabilir, bunun feminist hareketin sokak ayağına nasıl yansıtacağı konuşulabilir çünkü burada olan arkadaşların hepsi bir sürü yerde birden var. Burada kısaca böyle bir aktarım yapmanın iyi olabileceğini düşündüm. Eğer bununla ilgili kapalı bıraktığım bir şey varsa ve sorunuz olursa yanıtlayabilirim.

Açelya: Paylaştığın için sağ ol Duygucuğum. Duygu'ya soru sormak isteyen varsa sorabilir; sonra sözü Leyla'ya vereceğim.

Gülsun: Ben sorayım. Duygu ne zamana kadar bu dilekçelerin verilmesini bekliyorsunuz ya da bir süresi var mı?

Katılımcı: Şimdi çarşamba günü sadece divan seçimi olur ondan sonra da ya iki haftada bir ya da her hafta gibi bir toplantı rutini olur. Biz haftaya değil, ondan sonraki hafta için bir örgütler dilekçesini sunmaya çalışacağız. Üç ay sürecek. Maksimum bir ay uzayabilir. Sonrasında komisyonun raporunun çıkma süreci var ama ilk başta biz bir kere bütün böyle şunlar şunlar gelmeli diyoruz. İşte baroları da ekliyoruz, kadın örgütlerini de ekliyoruz, sağlık alanından isimler de ekliyoruz. Sizlerin de sadece biz olalım değil, bunlar muhakkak olsun dediğiniz isimler varsa onları gönderirseniz iyi olur. Bu arada tematik de gidiyor. Bu hafta haftaya olan toplantısında mesela sadece yargı tartışılacak, öbüründe sadece

sosyal hizmet tartışılacak gibi şeyler olduğunda orada da spesifik olarak tekrar tekrar dilekçe verebiliyoruz.

Açelya: Sağ ol. Leyla.

Leyla: Birkaç kişiden de duydum sabah da şimdi de. Bu önerilerle ilgili konuşurken de İstanbul Sözleşmesi'nden sonra da böyle umutsuzluğa kapıldığımızda aramızdaki konuşmalardan aklımda kalan şöyle bir duygu var: Bizim bence kadınlarla dayanışmada en önemli farklarımızdan biri yaptığımız sosyal çalışmayı, dayanışmayı, desteği feminist ilkelerle yapmak. Kadınlarla şiddeti de konuşuyoruz, şiddetin kökenini de konuşuyoruz, erkeklerin neden şiddet uyguladığını, neden kadın olduğumuz için bu şiddete maruz kaldığımızı vs. Bizim rolümüz sadece destek mekanizmalarına kadını yönlendirmek ya da o destek mekanizmalarında sorun olduğunda baskı kurmak değil, yaşadığımız şiddetin kendisini de konuşmak. Dolayısıyla bunun da sonucu bireysel değil, gayet toplumsal oluyor. Zaten bundan dolayı bu çalışmanın içinde olduğumuzu ve bunun farkında olduğumuzu elbette biliyorum ama bir söz ortaya koyarken yapılacak çalışmanın, hakikaten kadınlarla kurduğumuz bire bir dayanışmanın hangi yaklaşımla olduğunu işaret etmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü o zaman bizim elimizden hangi mekanizma alınmaya çalışılırsa çalışılsın, hangi kötü uygulamayı görüyor olursak olalım bu çalışmanın kadınların hayatlarında, bireysel olarak hepimizin hayatlarında muhakkak bir değişime yol açtığını görüyoruz. Benim tuttuğum şey o oldu çünkü ben de sosyal çalışma ya da ruhsal çalışma içerisinde kadınlarla kurduğum birebir dayanışmada gördüm ki ne gelişme

yaşanırsa yaşansın kadınların hayatlarında bizim yaptığımız o çalışmanın kendisi bir yere denk geliyor. Orada belki iki kişi bir şey yürüdüğünü düşünüyoruz o an ama baktığımız zaman onun oradan dalga dalga toplumsal dönüşüme, kadın olarak o açtığımız alanlara kendimiz için çok etkisi olduğunu düşünüyorum ve bunun önünde herhangi bir siyasi iktidarın durabileceğine de inanmıyorum. Bundan dolayı yaptığımız çalışmaları, bütün bu dayanışmayı hangi yaklaşımla ve hangi ilkelerle yaptığımız bizim güçlü tarafımız diye düşünüyorum açıkçası. Ben umutsuzluğa kapıldığımız şu son günlerde bunu hatırlayarak çok çok güçlendim ve tabii ki dayanışma kurduğumuz kadınlardan aynı şekilde. O yüzden de ben sözü kurarken bunu da mutlaka kendimize hatırlatmayı kıymetli buluyorum. Paylaşmak istedim.

Açelya: Leylacığım harika bir final oldu bence. Çok sağ ol. Çok teşekkürler hepinize, iyi ki geldiniz. Bizi çok heyecanlandıran bir buluşmaydı. Çok da öğretici oldu her zaman olduğu gibi, umuyorum yüz yüze de bir araya geleceğimiz günler yakındır. Görüşmek üzere.

22 Nisan 2021

Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı Sonuç Bildirgesi

Mor Çatı olarak 17 Nisan 2021 Cumartesi günü çevrimiçi olarak Türkiye’de erkek şiddetine karşı mekanizmaların işleyişi ve mücadelemiz üzerine tartışmak üzere “Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı”nı düzenledik. Kadın örgütleri, feminist platformlar ve belediyelerden 130 kadının bir araya geldiği çalıştayda, öncelikle AKP’nin iktidarı boyunca kadınları ilgilendiren konulardaki politikalarına ve özellikle şiddetle mücadele mekanizmalarındaki dönüşüme odaklandık. Merkezi yönetimle aramızdaki mesafe gittikçe açılırken halen beraber iş yapabildiğimiz, kimi örneklerde kadınları destek alabilmeleri için yönlendirebileceğimiz belediyelerin imkânlarını, karşılaştıkları güçlükleri ve geri durdukları noktaları tartıştık. Son olarak ise şiddet başvurusu alan kadın örgütleri olarak hangi zorluklarla karşılaştığımız, nasıl çözümler ürettiğimize dair deneyimlerimizi paylaştık.

Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele hali hazırda çetrefilli iken, İstanbul Sözleşmesi’nden bir gece yarısı kararıyla çıkılması önemli bir hak kaybı oldu. Çalıştayda yürütülen, birbirimizin deneyiminden öğrendiğimiz tartışmaların hak kayıplarına karşı dayanışmamızı güçlendirirken mücadelemizde yeni yöntemler bulmamıza vesile olacağını umarak çalıştay sonuç bildirimimizi paylaşıyoruz.

2011’den Bu Yana Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Ne Yapıldı- Ne Yapılmadı?

İstanbul Sözleşmesi’nin imzalandığı günden bu yana kadına yönelik şiddetle mücadelede devlet üstüne düşen yükümlülükleri yerine getirmedi. Erkek şiddetine karşı mücadelede bugüne kadar elde ettiğimiz yasal kazanımların uygulamadaki karşılığını gün geçtikçe daha az görüyoruz.

İktidarın güç kazandıkça aile odaklı politikaları uygulamayı önceliklendirdiğini, bunu yaparken planlı olarak politik söylemi buna göre ürettiğini ve adım adım ilerlediğini görüyoruz.

Geçmişte verdiğimiz mücadeleyle kanunda olmadığı halde iyi uygulamalarla elde ettiğimiz haklar vardı ve bu kazanımlar özellikle 6284 sayılı Kanun’u oluştururken temel oldu. Günümüzde ise iyi uygulamalar giderek azalırken az sayıdaki olumlu örneğin kişilerin inisiyatifiyle hayata geçtiğini ve kalıcı hale gelemediğini görüyoruz.

Bu tartışmalar yapıldıktan 3 gün sonra adı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak bir kez daha değişen ilgili Bakanlık ve bağlı birimlerinde geçmişte çalışan deneyimli ve kadından yana bakış açısına sahip personel kadına yönelik şiddetle mücadele süreçlerinin dışına itildi. Bu da verilen hizmetin niteliğindeki geriye gidişte etkili oldu.

Sosyal yardım politikalarındaki dönüşüm kadınları aile içine itti, sosyal hakların kırılmasıyla kadınların özgürleşmeleri, kendi bağımsız hayatlarını kurmaları ciddi ölçüde engellendi.

Sosyal hizmetler gün geçtikçe niteliğini kaybetti ve şiddetle mücadelede kadınları güçlendirici ve hak temelli sosyal hizmetin yerini sosyal yardım odaklı hizmetler aldı.

Belediyelerin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları

Belediyelerin kadına yönelik şiddet ile ilgili bir destek sistemi kursalar bile bunların kurumsallaşması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda ciddi bir sorun var. Belediye yönetimi siyasi parti değişimi olmaksızın başkan değişikliği olduğunda dahi kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin atılan adımların sürdürülebilir olmadığını görüyoruz.

Kayyum atanan belediyelerde kadına yönelik şiddet ile mücadele mekanizmalarının kısa sürede lağvedildiğini, buralarda biriken deneyimin hiçe sayıldığını gördük.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli destek mekanizmalarından biri olan kadın danışmanlık merkezleri, belediyelerin yetki ve görevlerinin belirlendiği mevzuatta karşılıklı olmadığı için belediye hizmetlerinde önceliklendirilmiyor. Az sayıdaki iyi örnek de bu merkezlerin açılması için İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun referans gösterilerek adımlar atılıyor.

Yerel yönetimlerde profesyonel çalışan ya da kent konseylerine gönüllü olarak katılan toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip kadınların aralarındaki iletişim ağını güçlendirmek, sürekli kılmak

kalıcı değişim yaratabilmek için önemli.

Belediyelerin karar alma mekanizmalarında yürütülen toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarının, kadına yönelik şiddet ile mücadelede elde edilen kazanımların kalıcı hale getirilmesinde hayati önemi bulunmakta. Belediyelerin hizmetleri açısından kadına yönelik şiddet ile mücadeleye dair bakış açısı toplumsal cinsiyet eşitliğine bakış açısıyla paralel ilerliyor.

Belediyeler şiddeti önleme, şiddetle mücadele, şiddetten uzaklaşabilen kadınların yaşamlarını kurmalarını yeniden güçlenmelerine katkı sunmak için kadına yönelik şiddet ile mücadeleyi bütüncül olarak ele almalı.

Belediyelerin hizmetlerinde ve bütçelerinin yönetiminde özerk hali çok önemli. Bütçe planlamaları kadınların ihtiyaçlarını odağa alarak yapılmalı ve sürdürülmeli.

Belediyeler kadına yönelik şiddet ile mücadelede mekanizmalar kurmayı önceliklendirmiyor. Bazı belediyeler İstanbul Sözleşmesi'ni savunuyor olmakla birlikte, sözleşmeyi uygulamakla ilgili yükümlülüklerinde aynı siyasi iradeyi gösteremeyebiliyor. Kadın örgütleri olarak yerel yönetimlerin sözleşmenin gerekliliklerini uygulamaları konusunda hatırlatıcı olup yönlendirme yapmak, işbirliğine davet etmek, talepte bulunmak ve teşvik edici olmak konusunda daha fazla adım atılabilir.

Geriye Gidiş Halinin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uygulamalara Etkisi

6284 sayılı Kanun'un uygulanmasında karşılaşılan zorlukların temelinde koordinasyonsuzluk olduğunu görüyoruz. Kanunun uygulamasında karşılaştığımız, kadınların hayatlarında fark yara-

tan iyi örnekler ise koordinasyonun güçlü olduğu örnekler.

Nitelikli sosyal hizmetlerin eksikliği, kadınların sistem içerisinde tekrar travmaya maruz kalmasına neden olduğu gibi şiddetten uzaklaşıp yeni bir hayat kurmalarını engelliyor.

Sığınaklara 12 yaş üstü oğlan çocuklarının alınmaması kadınları alternatifsiz bırakırken bir çocuk hakkı ihlali olarak karşımızda duruyor.

Kadınları geleneksel cinsiyet rollerine hapsetmek isteyen aile politikalarının neticesi olarak uzun zamandır şiddet mekanizmalarının uygulanmasında sorunlarla karşılaşılıyordu. İstanbul Sözleşmesi tartışmaları, alandaki sorunlar bir günde çıktı izlenimi yarattı. Sürekliliği görüp işaret etmek, alandaki deneyimi merkeze almak gerekiyor.

Kadına yönelik şiddet ile mücadelede şiddete maruz kalan kadınların paylaşımları yol gösterici oluyor. İzleme yapmak, uygulamalardaki aksaklıkları ortaya çıkarmak çok önemli. Kadınlar olarak şiddetle mücadele deneyimlerini ortaya çıkarmak ve bu alandaki uygulamalara ilişkin izleme yapmak oluşturduğumuz en büyük baskı araçlarından biri. Bunun için yeni mekanizmalar yaratmak mücadelemizin gücünü artırıp değişim yaratacaktır. Feminist hareket olarak erkek şiddetiyle mücadelede yeni alanlar yaratmak için geçmiş deneyimlerimizden ilham alabiliriz. Bugüne kadar kadınların yararlarına farklılık yaratabilmek için içeriden dönüşümler yaratmayı da beraber stratejiler üretmeyi de bildik. Bunları tekrar kullanabileceğimiz gibi bugün yeni yöntemler bulabiliriz.

Hak Kayıpları Sürerken Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
Kocatepe Mah. Cumhuriyet Caddesi, Cumhuriyet Apartmanı
No.:17 Kat 5 – D: 11, Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 292 52 31-32 www.morcati.org.tr

MorCatiVakfi

morcativakfi

morcati_vakfi